



Harkanon Jouluku 1993

Parkanon Joulun avustajakilpailu

Tämä lehti on perinteisesti kaikkien niiden esiintymispaikka, joilla on kotiseutuaiheista tai muutakin kerrottavaa — sanallisesti ja kuvin. Vanhaan tapaan toimitaan nytkin kilpailun muotoisesti. Ohjeet ja puitteet on harkittu näin:

Ei kilpailla varsinaisissa sarjoissa, mutta kirjoitukset (piirroksot, valokuvat) voisivat olla seuraavan tapaisia:

- | | |
|---|-----------------------------------|
| 1. Perinteeseen liittyviä | 6. Dokumentit |
| 2. Pakinoita ja muita vapaita kertomuksia | 7. Lasten ja nuorten kirjoitukset |
| 3. Runoja | |
| 4. Pienoisnäytelmiä (enintään 10 arkkia) | |
| 5. Kaskuja Parkanosta | |

Aineiston tulee olla ennen julkaisematonta. Lähetykset toimitetaan Parkanon Joululle os. Leena Perälä, Kanahaukankuja 9, 39700 Parkano 31.5.1994 mennessä. Osallistujien kesken jaetaan palkintoja. Palkinnonsaajat määrittelee lehden toimikunta.

Parkanon Joulun



Joulutervehdys Parkanosta

**Parkanon rahalaitokset
toivottavat Parkanon Joulun
lukijoille
Joulurauhaa ja Menestystä
Vuodelle 1994**



**PARKANON
OSUUSPANKKI**



**KANSALLIS-OSAKE-PANKKI
PARKANO**



**YHDYSPANKKI
PARKANO**



**PARKANON
SÄÄSTÖPANKKI**



POSTIPANKKI

Parkanon Joulu

NUMERO 22

JULKAISIJA
Parkanon Nuorisoseura

Painos 2000 kpl

Parkanon Kirjapaino 1993

TOIMITUSKUNTA:

Altti Mansikkamäki (pj.), Leena Perälä (siht.),
Tellervo Harju (piirroksset), Markus Käenmäki, Aila
Järvirova, Heikki Pentti, Tarja Puolanne, Reino Lehtisalo.

KANSIKUVA: Parkanon kirkko ja kellotapuli talvisessa asussa. Kirkko valmistui vuonna 1800 rakentajanaan tunnettu kirkonrakentaja Salomon Köhlström (Köykkä), joka todenäköisesti myöskin suunnitteli pyhäkön. Kirkko ja viereinen hautausmaa vihittiin käyttöön 25.09.1805.

Kuvassa etualalla oleva 33 metriä korkea graniittinen kellotapuli rakennettiin huomattavasti myöhemmin — vuonna 1889. Sen suunnitteli arkkitehti Jac. Ahrenberg ja urakoi rakennusmestari David Lönroth.

Kauniin talvihämyisen kirkkokokonaisuuden on onnistuneesti kameralla taltioinut kirkkoherra Erkki Hirvi.

Pakolaisuus

Maailmassa on paljon sellaista, joka erottaa ihmisiä toisistaan ja aiheuttaa kitkaa heidän välilleen aina sotimisen asteelle saakka.

Tällaisia tekijöitä ovat muun muassa rodulliset eroavuudet, politiikka, uskonto, jne. Oman asian tai aatteen voimallinen tai väkivaltainen tarjonta synnyttää toisessa osapuolella vastareaktion ja sen seurauksena syntyy pahimmassa tapauksessa johdettu tai hallitseman sotatilanne, jossa useissa tapauksissa eniten kärsimään joutuvat syyttömät vanhukset, naiset ja lapset.

Viime aikoina olemme television ja lehtikuvien välittämänä saaneet nähdä järkyttäviä kuvauksia kidutuksista ja tappamisista, joiden kohteena on ollut em. syytön kansanosia. Vainon kohteeksi joutunut väestö pyrkii mahdollisuuksien mukaan poistumaan taistelu- ja tuhoalueelta — syntyy pakolaisuus.

Pakolaisia vastaanottavissa ja -ottaneissa kunnissa on laajalti keskusteltu kunnan mahdollisuuksista ottaa vastaan pakolaisia. Tässä mielenkiintoisessa arvokeskustelussa on vastustavat puheenvuorot kytketty useimmiten suureen työttömyyteen

ja kuntien heikkoon talouteen. Kuitenkin on muistettava, että kolmen ensimmäisen vuoden ajalta pakolaisten aiheuttamat kustannukset maksetaan kunnille valtion varoista. Näin mm. vuokratulujen osalta. Niinpä Parkanon kaupunkikin on saanut tyhjiillään olevia huoneistojaan tuloa tuottavaksi. Veronmaksajien kukkarolla ei Parkanossa pakolaiskysymyksessä olekaan tarvinnut käydä.

Positiivisen päätöksen tekeminen pakolaisten vastaanottamisesta entisestä Jugoslaviasta vaati rohkeutta niiltä Parkanon kaupunginvaltuuston jäseniltä, jotka olivat vastaanton kannalla asiasta äänestettäessä. Heidän päätöksensä on kuitenkin sopusoinnussa Suomen valtion noudattaman pakolaispolitiikan kanssa.

Pakolaisuuteen liittyen voi varsin hyvin yhtyä viimeisen, syyskuussa pidetyn, piispainkokouksen vetoomukseen:

”Vähemmistöillä on oikeus elää Suomessa rauhassa ja ilman vihamielisyyden pelkoa. Opetuksilla ja asenteilla ei saa ruokkia rodullisia tai uskonnollisia ennakkoluuloja”.



*Lähestyvän Joulun Rauhaa
toivottaen*

ALTTI MANSIKKAMÄKI



Iloitkaa ja riemuitkaa!

”Nyt taivaat avautuu,
laulaa kuoro enkelten.
Maan ääriin kantautuu
suuri ilouutinen.
Tulkaa kaikki nyt laulamaan,
on Poika syntynyt maailmaan.
Tulkaa laulamaan. Aa-aa-aa-aa.”

Tämä Jaakko Löytyn laulu ilmaisee sen iloisen juhlan tunnun, mikä joulusta on löydettävissä. Se ei synny siitä ilosta, jonka me luomme, vaan se on iloa Vapahtajan syntymisestä maailmaan. Joulun ilouutinen kutsuu meidätkin mukaan joulun sanoman äärelle. Se kutsuu mietiskelemään joulun sanoman merkitystä minulle itselleni.

Saan kuulua niihin, jotka työssä saavat osallistua joulun valmisteluun ja joulun sanoman elämiseen lasten kanssa. Joulun tapahtumat ja henkilöt saavat muodon. Enkeli pienen iloisen tytön muodossa. Paimen liikkuvana ja meluisana lammakainalossaan. Joo-sef keppiinsä nojaten suorittamassa hänelle langennutta tehtävää. Maria, koko sydäimestään Maria, hoivaten pientä lastaan. Tärkeä osa joulua on tässä. Sanoma meille annetusta lahjasta, Vapahtajasta, melkein käsin koskettavissa.

Sanoman ilmeneminen muuttaa muotoaan, mutta se on vahvasti olemassa. Sitä ei tee tyhjäksi kaupankäynti joululla. Ei myöskään se, että Jeesus joulun päähenkilö yritetään vaihtaa joulupukkiin. Joulun sanomaa ei latis-ta tai hävitä meidän ihmisten vajavai-

nen kyky ymmärtää. Vapahtaja on tullut maailmaan meitä ihmisiä varten. Antamaan meille mahdollisuuden syntien anteeksisaamiseen ja luottavaiseen elämään uskon varassa. Antamaan toivottomille toivon. Tämän sanoman saamme elää todeksi yhä uudelleen myöskin jouluna.

Kiireinenkin jouluun valmistautuminen saa merkityksensä siitä mitä on tulossa. Onhan se odotusta ja valmistautumista, suuntautumista tulevaan. Lohdullista on se, että joulun sanoma on kohdattavissa, vaikka valmistelumme ovat kesken ja sellaiseksi jäävätkin.

Tärkeä osa joulussa on ihmisillä lähellämme ja perheellä. Näin on mahdollisuus jakaa yhteistä iloa, tuntea yhteenkuuluvuutta. Silloin on aika ajatella hyviä ajatuksia läheisten ympäröimässä lämpöisessä ilmapiirissä. Jotain merkittävää on mahdollista tapahtua meillekin joulun rakkauden sanoman lähellä. Syvällekin juuttunut tunne välittämisestä pulpahtaa pintaan tai ainakin irtoaa lähtösyvyydestään. Jouluna on lupa olla pieni. Jouluna on lupa jakaa saamatta takaisin — rakkauttakin.

Rakkauden lähde Jumalan Poika on tullut, että meillä olisi elämä.

Siunatkoon joulun sanoma
meitä kaikkia
hyvillä lahjoillaan!

MAIJA-LIISA LEHDONMÄKI

Rauhaisaa Joulua parkanolaiset



On aika hiljentyä joulun viettoon. Se on meille kaikille hyväksi. Unohtakamme edes hetkeksi lama ja ahdinko, ja viettäkäämme kukin rauhaisa hetki lähimmäistemme kesken.

Yhteiskunnan toimintaa ja jokapäiväistä elämäämme vaikeuttavat talouden sekaannukset ja murrokset. Näistä selvittääksemme meistä jokainen tarvitsee tukea ja turvaa. Se voi olla sekä taloudellista että henkistä.

Kunnan, Parkanon kaupungin, perustehtävänä on kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen. Hyvinvointia ylläpidetään järjestämällä kuntalaisten tarpeiden mukaisia palveluja. Usein unohdetaan kunnan järjestämien palvelujen merkitys kuntalaisten päivittäiselle elämälle.

Yhteiskunnan hyvinvoinnin ja tasa-arvaisuuden säilyttämiseksi kunta huolehtii sosiaali- ja terveydenhuollosta, opetuksen järjestämisestä ja sivistyksestä. Ei pidä myöskään unohtaa kunnan roolia katujen, teiden, puistojen ja verkostojen rakentajana ja ylläpitäjänä. Työllisyyden turvaaminen on myös entistä enemmän muodostumassa kunnan tehtäväksi.

Parkano on hyvä kunta elää ja yrittää. Meillä on hyvät edellytykset menestyä yhä kovenevassa kilpailussa. Liikenneyhteydet ovat loistavat, luonnonympäristö on viihtyisää ja peruspalvelut ovat kunnossa. Vahvuuksiamme ja omaa identiteettiä korostamalla pärjäämme entistä paremmin kilpailtaessa niukoista resursseista. Työllä, rakentavalla yhteisymmärryksellä ja kanssaihmisistämme huolehtimalla Parkano pärjää. On ylpeää olla parkanolainen.

Hyvät parkanolaiset, toivotan Parkanon kaupungin ja perheemme puolesta Teille kaikille

Rauhaisaa joulua
ja
yritteliästä uutta vuotta!

ARI LAMMINMÄKI
kaupunginvaltuuston
puheenjohtaja



Puheen- johtajan palsta

Lokakuu on puolivälissä, kun tätä kirjoitan ja syyskauden toiminta nuorisoseurassa on pyörähtänyt taas käyntiin.

Postitalon alakerrassa sijaitsevassa kerhohuoneessa on melkoinen vilskke keskiviikkoisin, torstaisin ja perjantaisin, jolloin nuorisoseuran tanhuryhmät pitävät siellä harjoituksiaan.

Tavoitteena on taas osallistuminen erilaisiin tapahtumiin, joita tämän toimintakauden ja ensi kesän aikana järjestetään.

Eräs mielenkiintoinen sellainen tulee varmasti olemaan Huittisissa 30.—31.7.94 järjestettävät Satakunnan Laulujuhlat, joihin kutsut on lähetetty nuorisoseuroille, puhallin- ja pelimanniyhtyeille, kuoroille ja kansantanssiryhmille, varttuneille, nuorille ja lapsille.

Juhlien järjestäjinä ovat Satakunnan Nuorisoseurojen Liitto, Huhtamon ja Suttilan nuorisoseurat yhdessä eräiden muiden yhdistyksien kanssa, tarkoituksenaan elvyttää vanhoja laulujuhla-perinteitä.

Ennenvanhaan laulujuhlia järjestettiin silloisen Pohjois-Satakunnan nuorisoseurojen keskusseuran alueella joka kesä aina vuoteen 1970 saakka. Sen jälkeen niitä on pidetty v. 1979 Karviasa ja 1980 Kokemäellä. Parkanon Nuorisoseura sai laulujuhlat järjestettäväkseen kolme kertaa vuosina 1938, -50 ja -66.

Myös 60-luvulla, johon omat laulujuhlakokemukseni perustuvat ne olivat todellista kansanjuhlaa. Osallistujia oli runsaasti ja yleisöä tuhatmäärin. Hyvältä muistuvat mieleen ne tunnelmat ja kokemukset, joita siellä sai kokea. Siksi nyt ”kauniiden ja rohkeiden” aikakaudella soisi niiden heräävän uudelleen henkiin.

Syksy on myös seuran hallinnossa toiminnantäyteistä aikaa. Johtokunta mm. valmistelee toimintasuunnitelman ja talousarvion seuraavalle vuodelle esitettäväksi syyskokoukselle, joka pidetään marraskuussa. Tämän vuoden syyskokous on kylläkin jo ohi tämän lehden ilmestyessä. Haluan silti kiinnittää nuorisoseuralaisten huomiota siihen, että osallistuminen päättämään seuran asioista on tänä päivänä melko laimeata.

Koska esimerkiksi lasten tanhutoiminnassa on mukana runsaasti heidän vanhempiaan, nuorisoseura toivoisi heitä liittymään seuran jäseniksi sekä osallistumaan seuran kokouksiin ja sitä kautta vaikuttamaan nuorisoseuran toimintaan ja lastensa harrastusmahdollisuuksiin.

Toivotan Parkanon Joulun lukijoille

Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta

MARKKU RIIHIVIITA

Parkanon kirkon korjaus v. 1993

I Taustaa

Parkanon seurakunnan jumalanpalvelus- ja musiikkijohtokunta esitti kokouksessaan 17.9.1980 Parkanon seurakuntasuunnitelmaan 1980—1984 kirkonkellojen sähköistämistä, virsitaulujen parantamista, alttaritaulun tutkimista ja kirkon akkunoiden sisäkehysten maalaamista. Käsittelyn ulkopuolella se merkitsi pöytäkirjaan kirkon pohjoispuolen ”ulkosähköistämisen”, ja: ”Samoin koko kirkon sisämaalaukselta olisi syytä harkita.”

Kirkkovaltuusto päätti hyväksymässään Parkanon seurakuntasuunnitelmassa 1981—1985 laajentaa seurakuntataloa 1980—1981, siirtää Harjun hautausmaan siunauskappelin suunnittelua ja rakentamista toistaiseksi, asentaa kirkkoon palo- ja hälytyslaitteet v. 1981, järjestellä uudelleen kirkon pohjoispuoli huomioon ottaen ulkovalaistus ja sähköistää samalla kirkonkellojen soittamisen. Nämä päätökset toteutuivat. Seurakuntasuunnitelmaan ei siis tullut mitään kirkon sisämaalauksesta.

II Päätös kirkon korjaamisesta

Piispantarkastuksessa helmikuussa 1990 ratkesi periaatteessa toista vuosikymmentä keskusteltavana ollut kysymys Harjun siunauskappeli-asiassa, rakennetaanko uusi, ehkä n. 5 miljoonaa maksava kappeli vai korjataanko vanhaa. Piispa Yrjö Sariola ja taloustarkastuksen pitäneet Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin lainoppinut asessori Jussi Lilja ja notaari Esko Säilä lausuivat: ”Korjaushankkeiden tärkeysjärjestyksessä ensimmäisenä on aina kirkko.” Korjaamalla vanhaa kappelia voi säästää rahaa suurempaan kirkon korjaukseen. Kappelin korjauskustannus on pieni verrattuna uuden rakentamiseen tai kirkon rakentamiseen.

Kirkkovaltuusto päättikin 24.5.1990 kirkkoneuvoston esityksestä Harjun kappelin korjaamisesta. Työ suoritettiin samana vuonna ja kustannukset kalustohankintoihin olivat vain 373 901 mk. Samalla valtuusto päätti, että kirkon saneerausta ryhdytään suunnittelemaan. Se nimesi asiaa hoitamaan toimikunnan: Voitto Pajusen kokoonkutsujaksi ja muiksi jäseniksi Reijo Majurin, Pirjo Köykan ja Elma Välimäen (Pajunen puheenjohtaja).



*Rakennustelineet keskellä kirkkoa. Puusta tehty aurinko keskellä kattoa. Lehterien etuseinät kaavittu puhtaiksi vanhasta maalista. Kirvesmies laittamassa uutta seinämää lehterille levennetyn porraskäytävän yläpuolelle. Kuvan otti huh-
tikuussa Tapio Kivelä.*

He olivat kirkkovaltuuston jäseniä. Itseoikeutettuna toimikuntaan kuuluvaksi valtuusto katsoi kirkkoherra Erkki Hirven ja toimikunnan sihteeriksi se nimesi Raili Suoniemen, joka oli seurakunnan talouspäällikkö. Vuoden 1989 rahoitusylijäämä 169 295,02 mk tuloutettiin vuoden 1990 talousarvioon ja osoitettiin kirkon saneeraukseen. Toimikunnan oli valmistettava asiantunti-

ja-apua (esim. arkkitehti, museoviranomaiset) käyttäen 30.5.1992 mennessä suunnitelma ja ehdotus saneerauksen toteuttamisesta.

III Sunnittelu

Suunnittelutoimikunta valitsi arkkitehtityöhön arkkitehtitoimisto Seppo Rihlama Oy:n Tampereelta. Toimikunta edellytti, että rakennustyön aloitta-

misen pitää olla mahdollista huhtikuussa 1992. Toimikunta tutustui vuosina 1990—1992 niihin lähiseuduilla —runsaan 100 kilometrin säteellä—oleviin kirkkoihin, jotka viime vuosina oli Rihlaman toimiston tai jonkun muun suunnitelmien pohjalta korjattu.

Kirkkovaltuusto hyväksyi 12.12.1991 kirkon saneeraussuunnitelmaan liittyen luonnospiirustukset, rakennustapaselostuksen ja alustavan rahoitussuunnitelman. Se päätti: ”Suunnitelman mukaisesti hanke toteutetaan v.1993 edellyttäen, että rahoitus järjestyy.” Toimikunta oli siis siirtänyt saneerausajan kohtaa vuodella eteenpäin. Kirkkovaltuusto päätti samalla hakea rakennushankkeen kirkkohallituksen avustuskohdeeksi.

Puoli vuotta myöhemmin, 16.6.1992 kirkkovaltuusto päätti hyväksyä kirkon saneeraussuunnitelman. Toimikunta oli tehnyt joulukuussa 1991 esitelyihin luonnospiirustuksiin joitakin muutoksia. Mainittavimmat niistä koskivat seinäverhousa, lämmitystapaa ja penkkien järjestelyä. Sisäseiniä ei nyt päätettykään paneloida kokonaan, vaan ainoastaan alaosan ja yläosa tulee kipsilevystä, jonka päälle liimataan lasikuitutapetti ja se maalataan. Kaukolämpö vaihdettiin takaisin sähkölämmitykseksi. Kaukolämpövaihtoehdossa oli täytynyt katkoa penkit seinien viereltä vesipatterien tieltä. Näin olisi saatu käytävät seinien vierelle, mutta penkit olisivat lyhentyneet erikoisen lyhyiksi. Nyt päätettiin avartaa keskiristinpenkkialuetta poistamalla sivuosista keskeltä ensimmäiset penkit ja avaamalla penkkien päät näin syntyneille käytäville. Kirkkovaltuusto päätti, että saneeraus toteutetaan tämän suunnitelman mukaisena ja nimesi samalla saneeraustoimikunnan rakennustoimikunnaksi ja antoi tälle ensimmäiseksi tehtäväksi urakalaskennan suorittamisen syksyllä 1992.

Kirkkohallitus oli tällä välin — 2.4.1992 — päättänyt, ettei se voi hyväksyä Parkanon seurakunnan kirkon korjausta avustuskohdeksi.

IV Töiden käynnistäminen

Varsinaisen rakentamispäätöksen kirkkovaltuusto teki 22.12.1992. Se päätti äänin 19 puolesta ja 4 vastaan, että kirkon saneeraus tehdään hyväksyttyjen suunnitelmien mukaisesti, teki rakentamispäätöksen, hyväksyi kustannusarvion/rahoitussuunnitelman, päätti hakea uudelleen kirkkoa kirkkohallituksen avustuskohdeksi ja avustusta alttaritaulun konservointiin. Kirkkovaltuusto päätti lähettää saneeraussuunnitelman kirkkohallituksen tarkastettavaksi.

Kirkkovaltuusto antoi rakennustoimikunnalle kaikki valtuudet ja tehtävät, mitä työn toteuttamisessa tarvi-

taan (urakoitsijain valinta, lupien hankkiminen, laskujen hyväksyminen ym.).

Rakennustoimikunta valitsi urakoitsijoiksi seuraavat: pääurakoitsija, rakennustekniset työt Viitasalo-Yhtiö Ky, maalaustyöt Maalaamo Akutus Oy, sähkötyöt Parkanon Rakennussähkö Oy, LVI-työt LVI-talo Kannosto Ky. Muut ovat Parkanosta paitsi Akutus, joka on Kuopiosta. Alttaritaulujen puhdistajaksi valittiin konservaattori Seppo Holma Pälkäneeltä. suunnitteloitsijaksi rakennustoimikunta valitsi jo aikaisemmin valitun pääsuunnittelijan, joka oli Arkkitehtitoimisto Seppo Rihlaman Oy Tampereelta (rakennustekniset työt ja värisuunnittelu), lisäksi sähkösuunnittelijaksi suunnittelutoimisto Hakala Oy:n Vammalasta ja LVI-suunnittelijaksi LVI-suunnittelu Jorma Nieminen Ky:n niin ikään Vammalasta.

Kirkon saneerauksen kustannusarvio oli: urakat tarjousten mukaan 2 108 680 mk, kalustehankinnat 100 000 mk, suunnittelu 455 500 mk, rakennuttajan kulut (sisältää valvonnan) 100 000 mk ja kustannusten nousuvaraus 200 000 mk, yhteensä 2 964 180 mk. Kustannusarvio oli siten n. kolme miljoonaa, josta lainan osuus olisi 900 000 mk. Muu osa rahoituksesta eli runsaat kaksi miljoonaa oli koottu ja koottaisiin kirkollisverolla, lainaamalla seurakunnan pääomarahastosta ja kertyneillä koroilla. Valvojaksi ”vuokrattiin” Parkanon kaupungilta insinööri Jarmo Kyösti.

Kirkkohallitus ei myöntänyt toisellaan anomisella avustusta eikä lainaa eikä myöskään avustusta alttaritaulujen restaurointiin.

Saneerausaikataulu muutettiin aikaisemmaksi, koska urakoitsijalla oli valmius ryhtyä työhön jo maaliskuun alussa 1993 eikä vasta 19.4., kuten aikaisemmin oli sovittu. Myös valmistusajankohta aikaistettiin adventista lokakuun loppuun, minkä jälkeen olisi aikaa urkujen puhdistamiselle ja viritykselle kaksi viikkoa.

V Muutoksia saneeraussuunnitelmiin

Saneeraussuunnitelmia käsiteltyä kirkon rakennusasiain neuvottelukunta ei pitänyt päätöksessään 14.4.1993 seinien yläosan päällystämistä kipsilevyllä onnistuneena valintana eikä rintapanelin korkeutta sopivana eikä pirstotusmaalausta pintarakenteeltaan uusittaville seinien yläosille onnistuneena. Edelleen neuvottelukunta kehotti harkitsemaan uudelleen kirkkosalin takaosassa olevien wc- ja aputilojen mitoittamista, t.s. siirtämään kirkkosalin uutta takaseinää taaksepäin. Sen mielestä myös uuteen takaseinään suunnitellut ikkuna ja valeikkuna ovat rakennukseen sopimattomia.

Arkkitehti Seppo Rihlaman ja rakennusarkkitehti Kari Airtto kävivät kirkkohallituksessa neuvottelussa 22.4.1993. Neuvottelukumppaneina olivat Parkanon kirkossa talvella 1992 käyneet kirkkohallituksen rakennustarkastaja Eero Raatikainen ja Museoviraston arkkitehti Martti Jokinen. Museovirastolla ei varsinaisesti ollut huomauttamista Parkanon kirkon saneeraussuunnitelmista. Neuvottelussa ei tullut muuta muutosta kirkon rakennusasiain neuvottelukunnan lausuntoon kuin kipsilevyn osalta. Seinien yläosan saa päällystää kipsilevyllä, koska seinät oli jo aikaisemmassa remontissa koolattu eikä nyt tarvita siten taipuisaa levyä mukautumaan seinien epätasaisuuksiin. Neuvottelukunnalla ei ollut kantaa muodostaessaan tietoa siitä, että seinät oli koolattu aikaisemmassa rakennusvaiheessa ja että ovi- ja ikkunaratkaisut oli tehty aiemmin koolatun eli siis oikaistun seinäpinnan mukaan.

Rakennustoimikunta pyysi asian lykkäämistä kirkkohallituksessa. Toimikunta päätti kokouksessaan 27.4.1993 Rihlaman uusien suunnitelmien pohjalta tehdä uudet värimallit kirkon seinään ja luopua pirstotusmaalauksesta. Uuden takaseinän ikkunasta ja valeikkunasta se ei luopunut: sitä vastoin toimikunta suostui muuttamaan heiluriovet uudessa takaseinässä kirkkohallituksessa tehdyn muistion mukaisiksi ulospäin kääntyviksi taiteoviksi. Edelleen rakennustoimikunta päätti, että lattiaa ei maalata ja penkkien ootauksesta siten luovutaan. Aito puu lattiasa ja puujäljitelmä ootaus, eivät sovi yhteen. Aputilojen väliseinää eli uutta takaseinää rakennustoimikunta ei suostunut siirtämään, koska sen mielestä siirron johdosta aputilat kävisivät liian pieniksi. Tähän kokoukseen mennessä oli uusi takaseinä jo tehty, kipsilevyt laitettu seinien yläosaan ja panelit alaosaan. Rakennustoimikunta oli töiden alkaessa ollut siinä käsityksessä, että piirustukset olisi jo periaatteessa hyväksytty avustusanomusten tutkimisen yhteydessä, mutta näin ei enää kirkkohallituksessa ollut käytäntö.

Toimikunnan jäsen, kaupungininsinööri Reijo Majuri, kuoli äkilliseen sairaskohtaukseen 13.5.1993. Hän oli myös kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja.

VI Tekstiilit, valaistus, urkuhuolto

Rakennustoimikunta valitsi 18.3. 1993 kirkkotekstiilityöryhmän, johon tulivat Pirjo Köykkä, kudonnanneuvoja Riitta Ojanperä Tampereelta, kappalainen Päivi Raivio ja Raili Suoniemi. Toimikunta suunnitteli pitäen yhteyttä arkkitehti Rihlamaan kirkkoon uudet

tekstiilit. Ne valmisti Riitta Ojanperä Tampereella. Tekstiilien hankkimiseen kerättiin kolehteja ja toimikunta anoi myös eri järjestöiltä avustuksia tähän tarkoitukseen ja saikin niitä.

Kattokruunut ja parruvalaisimet seurakunta hankki erillisenä ostona. Kokouksessaan 27.4.1993 rakennustoimikunta päätti neuvotella valaisinten halvimman tarjouksen —101 931 mk— tehneen laitilalaisen Elektro-Valo Oy:n kanssa. Tämä lampunvalmistaja sitten rakensikin nämä messinkiset valaisimet. Ne ovat samanlaisia kuin Kangasalan kirkossa, jonka sisäremontin Arkkitehtitoimisto Rihlama on niin ikään suunnitellut.

Urkurakentaja Hans Heinrich puhdisti ja viritti kanttori, diplomiurkuri Jouko Palomäen kanssa Heinrichin v. 1977 valmistamat urut. Puhdistukseen ja viritykseen kului vain yksi tavallista pidempi työpäivä.

VII Työn eteneminen ja valmistuminen

Kirkkohallitus käsittelee toukokuussa 1993 Parkanon seurakunnan kirkkovaltuuston 23.12.1992 hyväksymät Arkkitehtitoimisto Seppo Rihlaman laatimat kirkon muutossuunnitelman piirustukset. Kirkon rakennusasiain neuvottelukunta oli lausunnossaan esittänyt niihin tarkistuksia. Seurakunta oli pyytänyt asian käsittelyn siirtämistä ja lähettänyt tarkistuksia tekemättä ne tuomiokapitulille. Seurakunta ei siis tahtonut juurikaan muuttaa siinä vaiheessa enää hyvinä pitämiään suunnitelmia. Se lähetti suunnitelmat uudelleen tuomiokapitulille lausuntoa varten. Kirkko-



Alttaritaulu Pälkäneellä puhdistettavana. Alttarin yläosa on otettu jälleen auki. Katto on maalattu taivaansiniseksi. Seinissä on alhaalla pohjamaali, yläosassa ehkä jo lopullinen kerros. Kuvasi kesä-heinäkuun vaihteessa Tapio Kivelä.

hallitus päätti sitten: ”..Saadun tiedon mukaan työ on aloitettu maaliskuussa ja edennyt vaiheeseen jossa suunnitelma on merkittävältä osalta toteutunut. Kirkkohallitus on käsitellyt asian ja ilmoittaa, että se ei tässä vaiheessa anna lausuntoa suunnitelman johdosta.”

Näin ollen kirkkohallitus ei vahvistanut Parkanon kirkon saneeraussuunnitelmia mutta ei myöskään estänyt niiden toteuttamista. Seurakunta eli rakentamistoimikunta oli eräissä edellä mainituissa asioissa kyllä muuttanut alkuperäistä suunnitelmaa. Erittäin suuri muutos oli seinien värien muutta-

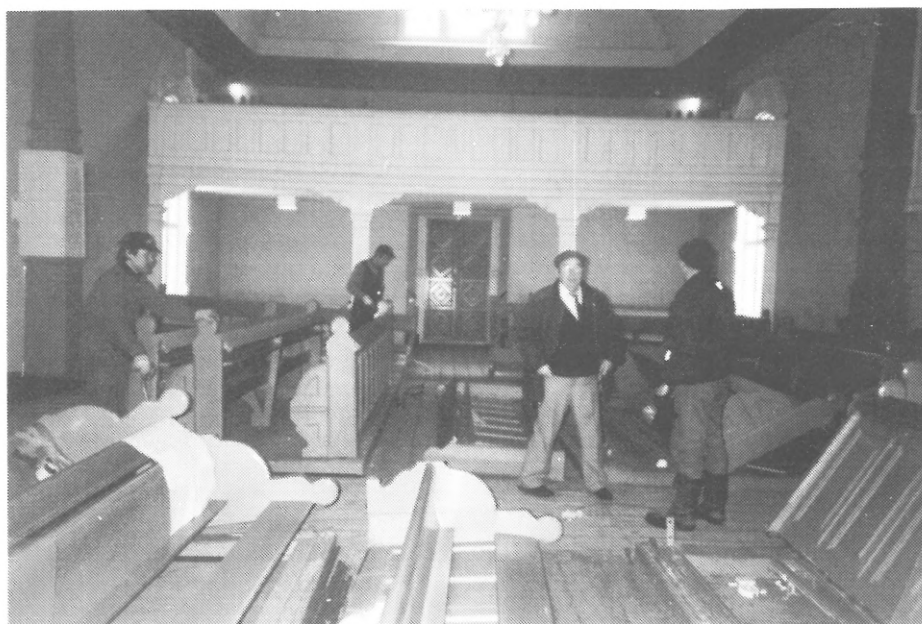
minen kokonaan uusiin. Kaikkiin kirkkohallituksen kehottamiin muutoksiin ei rakennustoimikunta suostunut. Arkkitehti Rihlama piti lopputulosta alkuperäistä suunnitelmaa parempana lainaten Roomalaiskirjeen kohtaa: ”Kaikki yhdessä vaikuttaa niiden parhaaksi...” (Room. 8:28).

Työ sujui erittäin nopeasti. Yllätyksiä, esimerkiksi lahovikoja ei tullut esiin. Kirkon ulkoseinästä kaavittiin alimmasta hirresta joitakin pehmenneitä kohtia pois, mutta varsinaisia rakenteiden uusimisia tai muita arvaamattomia kuluja ei tullut ja näin työ edistyi nopeasti. Muutokset väriytyksiin vain nopeuttivat maalaustyötä.

Kirkko luovutettiin korjattuna seurakunnalle jo 10.9.1993 eli kaksi kuukautta etuajassa viimeksi laaditusta aikataulusta. Aikaa oli kulunut vain runsaat kuusi kuukautta. Kirkossa alettiin toiminnot jälleen 15.9.

Kiitosjumalanpalvelusta vietettiin uudistetussa Parkanon kirkossa 4. rukouspäivänä, joka oli 20. kolminaisuuden päivän jälkeinen sunnuntai, 24.10.1993. Piispa Yrjö Sariola saarnasi ja osallistui myös liturgian toimittamiseen kirkkoherra Erkki Hirven toimiessa muutoin liturgina. Kirkkokuoro lauloi kanttori, DU Jouko Palomäen johdolla. Seurakuntakeskuksessa vietetyn lähetytlounaan jälkeen oli vielä päiväjuhla kirkossa. Siinä kiitettiin arkkitehteja ja muita suunnittelijoita, urakoitsijoita ja työn tekijöitä sekä kuultiin tämä historiikki ja kirkkokuoron laulua.

Kiitokseen olikin aihetta, kun seurakunta sai taloudellisesti vaikeana aikanaan kirkkonsa saneeratuksi ja kun lopputuloksesta on niin seurakunnan



Kirkon penkkejä irrotetaan vietäväksi Viitasalo-Yhtiön tiloihin, missä maalaamo Akuntus poltti vanhan maalin pois ja pohjamaalasi penkit. Kuvassa vasemmalta kirvesmiehet Kalevi Mäkinen ja Veijo Haveri, rak-mest. Väinö Viitasalo ja seurakuntapuutarhuri Tapio Kivelä. Penkkien irrotus oli ensimmäisiä töitä ja tapahtui heti maaliskuun alussa. Kuvannut Eero Polsa.

päättäjillä kuin seurakuntalailla ollut vain pelkkää hyvää ja ihastelevia lausuntoja sanottavana. Edellisestä remontista oli kulunut 32 vuotta. Jos Jumala suo ja kirkko säilyy nyt korjatussa muodossa saman ajan, saamme olla helpottunein ja kiitollisin mielin seurakuntamme tärkeimmän rakennuksen suhteen.

VIII Miksi valittiin juuri tämä asu?

Kirkonremontissa niinkuin kaikessa toiminnassa on valittava päämäärä, johon pyritään. Nyt tarkastelemme eräiden lähes kaksisataavuotiaan kirkkomme osien muuttumista sen historian aikana. Näistä yksityiskohdista ja muista yleisistä seikoista on arkkitehtitoimisto saanut työnäkynsä Parkanon kirkon saneeraamiseksi.

1. Ulkoseinät.

Aluksi kirkko oli hirsipäällysteinen, ehkä osaksi lautapäällysteinenkin. Se oli maalaamaton. V.1844 hirsiseinät laudoitettiin ja seuraavana vuonna kirkko maalattiin ulkoa punaiseksi, pielet valkoisiksi ja ovet mustiksi. Maalaus uusittiin v. 1881, mutta lehmät nuolivat maalin alhaalta pois niin korkealta kuin ylettyivät. Vaaleanharmaaksi kirkko maalattiin ulkoa v. 1897 ja vaaleankeltaiseksi v.1925. Maalaus uusittiin 1950-luvulla. Nykyisillä väreillä, jotka Arkkitehtitoimisto Seppo Rihlama Oy suunnitteli ottaen värit kivisestä tapulista, kirkko maalattiin v. 1980, tapulin katto seuraavana vuonna, jolloin myös hankittiin uusi risti ja kullattiin se lehtikullalla. Kivijalka tuli silloin vihreäksi, nyt ruskeaksi. Kirkon varsinainen kivijalka on kuitenkin tehty luonnonkivistä ja lohkotuista kivistä ja on betonikuoren takana kirkon alla.

Tapuli tehtiin kirkon länsipäätyyn vasta v. 1822. Se oli puuta ja purettiin uuden kivisen kellotornin valmistuttua kirkon eteläpuolelle v. 1889.

Kirkon katto oli aluksi lamapäätyinen, nykykielellä aumakatto. Lamapäädyt poistettiin v. 1897 arkkitehti H. Ranckénin piirustusten mukaisesti. Kirkon päätyihin tehtiin ikkunat. Eteiset oli tehty v. 1861. Kattomateriaalina on ollut koko ajan paanu. Nykyiset paanut on laittanut Taisto Ali-Tolppa Ikaalisista v. 1976 eteläpuolelle ja v. 1980 pohjoispuolelle. Tämä katto on tervattu sittemmin kaksi kertaa.

2. Sisäseinät ja kalustus

Hirsiseinät olivat aluksi sisältä päällystämättömät. Vuoden 1844 tarkastukseen oli kirkon ja sakariston seinät rapattu ja sivelty ohuella vesiväriä vaaleanharmaiksi. Ikkunalaudat oli maalattu öljyväreillä vaaleansinisiksi. Ikkunoiden viereen oli seiniin maalattu

siniset verhot. Seiniin ja kattoon oli tehty maalauksia, suurin oli 12 apostolin kuvasarja länsioven yläpuolella. Katto oli maalattu valkoiseksi ja siinä oli neljän pasuunaan puhaltavan enkelin kuvat, neljä serafin päätä ja keskellä aurinko, josta lähti valonsäteitä. Penkit oli maalattu mahonginruskeiksi. Niissä oli ovet ja ovien pielet olivat vaaleansiniset.

Vuoden 1874 tarkastukseen oli kirkon ikkunat suurennettu eli tehty uudet: puuosat olivat nyt valkeat ja ruudut kirkasta lasia entisten värilasiensijasta.

Lehterit tehtiin kirkkoon v.1890 päätyneessä remontissa. Penkit uusittiin, samoin alttari ja saarnatuoli. Penkit maalattiin tammenvärisiksi.

Kirkon seinät uusittiin sisältä v. 1890 siten, että alaosa laudoitettiin ja yläosaan laitettiin pahi, joka maalattiin vaaleanharmaaksi. Valkoista väriä ja kultausta käytettiin runsaasti: katto, ikkunain puosat, lehtereitä, saarnatuoli ja alttari maalattiin valkoisiksi kahden viimeksi mainitun saadessa myös kultausta.

3. Lämmitys ja valaistus.

Kirkko oli yli sata vuotta lämmittämätön. Ensimmäiset lämmityslaitteet oli Kokkolasta Veljekset Friisin valmistamat rimauunit. Öljypuhalluslämmitys laitettiin näiden kamiinain sijaan 1950-luvulla. Sähkölämmitys tuli kirkkoon v. 1975 ja uusi sähkölämmitys tässä remontissa.

Kirkko sai sähkövalon v. 1917. Tällöin sähköistettiin entisiä kynttiläkruunuja, mm. viime vuosisadan vaihteessa rippilasten lahjoittama 48-haarainen kynttiläkruunu. Vuoden 1961 remontissa uusittiin kaikki sähkö; vain yksi kruunu jätettiin keskelle kirkkoa kuin ”muistoksi menneiltä ajoilta”. Nyt tapahtuneessa remontissa uusittiin kaikki sähköt nykyajan turvallisuusmääräysten ja tekniikan mukaisiksi. Murto- ja savuhälytyslaitteet sekä kellojen soiton sähköistys saatiin 1980-luvun alussa.

4. Urut.

Ensimmäiset urut hankittiin v. 1894. Tällöin poistettiin apostolienkuvat urkuparven tieltä. Aluksi ei ollut lämmitystä ja urut olivatkin usein epäkunnossa. Toiset urut rakennettiin Hiitolan käytetyistä uruista vuosina 1948—1949. Samalla täytyi alentaa urkuparvea. Nykyiset, v. 1977 hankitut urut ovat Maksamaalta Urkurakentamo Hans Heinrichin tekemät. Niiden puuosat maalattiin v:n 1993 remontissa kirkon uusilla sisäväreillä.

5. Vesijohto ja aputilat.

Vasta nykyisessä remontissa laitettiin kirkon vesijohto ja viemäri. Tehtiin kaksi WC:tä: inva-wc eli yleisö-wc länsioven sisäpuolelle — toiselle puolelle käytävää tehtiin morsiamenhuone/omaistenhuone — toinen WC tuli sakaristoon, johon tuli myös minikeittiö.

Arkkitehtitoimisto Seppo Rihlama Oy otti esikuvaksi suunnittelulle v:n 1890 tuloksen. Kirkko oli silloin juhla- ja kaunein 190-vuotisen historiansa aikana. Salomon Köhlströmin, Parkanon kirkon rakentajan käden jälkeä ei oikeastaan tuolloin enää näkynyt niinkuin ei tänäkään päivänä. Mahdotonta olisi kirkkoa enää palauttaakaan vuoden 1800 asuun. Haluaisikokaan kukaan sitä? Luonnollisesti on eri remonteissa koko ajan pyritty kohti entistä kauniimpaa pyhäkköä. Puolipaneli ja seinän maalattu yläosa ovat erityisesti senaatin v. 1887 hyväksymien lääninarkkitehti C. J. von Heideckenin suunnitelmien mukaisia, vaikka seinän yläosa on nyt Kristuksen ihon väri alttaritaulusta eikä harmaa.

Kullattu aurinko keskellä kattoa on muistona v:n 1844 remontista. Hirsipintaan ja kattoon 1840-luvun remontissa maalattuja kuvia ei voi enää saada esiin: ikkunoita suurennettaessa leikattiin osa verhokuvista pois ja katto on myöhemmin ollut paitsi pahvin peitossa myös maalattu valkoiseksi. 12 apostolin kuvat poistettiin ensimmäisten urkujen tullessa urkuparven tieltä ja puolet niistä tuhoutui myöhemmin tulipalossa Salosen talossa.

Seinästä irti oleva alttari on nykykäytännön mukainen. Tosin alttari on liikuteltava, joten sen saa seinään kiinnikin. Alttariseinän yläosa on jälleen avoinna, kuten se oli ennen v:n 1961 remonttia. Penkkien, katon ja alttarin sininen väri tuo juhلاميelen ja sininen väri on ollut Parkanon kirkossa aikaisemminkin käytössä.

Pian kaksisataa vuotta täyttävässä temppelessämme on uutta ja vanhaa: kultainen aurinko maistuttaa 1840-luvun kaunistuksesta, seinien paneelit ja sileät yläosat yhdessä saarnatuolin ja lehterien valkoisen värin ja kultausten kanssa sadan vuoden takaisesta eli vuoden 1890 remontista, kulta näyttävät messinkiset valaisimet ovat puolestaan nykypäivän loistoa, jota kuitenkin ei nytkään ole liikaa muutoin yksinkertaisessa kirkossamme.

”Halleluja! Ylistäkää Jumalaa hänen pyhäkössään, ylistäkää häntä taivaan mahtavissa holveissa!”, Psalmi 150:1 uuden, adventtina 1992 käyttöön tulleen raamatunsuomennoksen mukaan.

Koulumiehen muotokuva

Hän seisoo kuvassa sivuttain pääsään musta baskeri ja tuttu salkku kainalossa. Katse on suunnattuna suoraan eteenpäin, selän takana valkean kaksikerroksisen talon seinä. Siinä hän on sellaisena kuin hänet muistan tämä koulumies, rehtori Yrjö Uotila. Kuva on otettu vuoden 1950 vaiheilla, jolloin kuvattava oli itse viisissäkymmenissä. Työrupeama Parkanon Yhteiskoulussa oli suunnilleen puolivälissä. Koulunjohtajana ja opettajana rehtori Uotila toimi kaikkiaan 34 vuotta, joista 12 ensimmäistä kuului Karjalalle ja Keski-Vuoksen Yhteiskoululle.

Äyräpään Pölläkkälässä sijainneen Keski-Vuoksen Yhteiskoulun 15 vuotta kestäneestä elinajasta on nyt koottu historiaa kansien väliin. Kirjan runsas kuvamateriaali esittelee myös opettajia. Kuvissa näemme nuoren, silti tutunomaisen Yrjö Uotilan hahmon. Ensimmäisissä kuvissa näkyy tuuhea tumma tukka, jota jo 1930-luku näyttää kovin harventaneen. Me muistamme hänet paljaspäänä. Vuonna 1939 otetussa koulukuvassa on perhe koolla, kun pieni Marttikin on mukana äiti-Elisan vierellä. Mutta vuosi ei ehtinyt päättyä, kun jo äiti joutui kantamaan 3-vuotiaan poikansa kiireiselle pako-matkalle. Yrjö-isä jäi talvisodan ajaksi koulupaikkakunnalle ilmavalvontatehtäviin.

Koulunsa historiaan oppilaat ovat kirjoittaneet muutamia muistoja myös rehtoristaan. Teksteissä vilahtelevat lempinimet Ykä ja Jurkka, puoliso oli yksinkertaisesti Elsa. Lyhyt ja naseva määritelmä on tällainen: ”Tiukka —pitäisikö nykyään sanoa tehokas— mutta ehdottoman asiallinen. Koulun hallitsevin hahmo.” Joku kirjoitti: ”Ykä oli pikkutarkka kurin ja järjestyksen mies, jota yksi ja toinen ehkä pelkäsi. Varmaan hän oli erinomainen ja tosi kyvykäs mies koulun johtajana---” Vakavia varmaan oltiin silloinkin, kun heidän Ykänsä historian tunnilla jyrisi: ”Miksi tulette tunnille, kun ette osaa läksyjä?” Eipä sitten mennä, päätettiin. Lakko kuitenkin hupeni niin, että vain yksi oppilas jäi oven ulkopuolelle, kun seuraava tunti alkoi. Kansliakäynti seurasi ja tämä ankara tuomio tuli: ”Saat käytöksen alennuksen ja kaksi tuntia karsseria.” Sitten tuomari kuitenkin yht’äkkiä muutti äänensävyään ja lupasi lieventää rangaistusta. Karsseria ei tullut, ei liioin käytöksen alennustakaan. Toinen vähän samantapainen kertomus on äi-



”Hän seisoo kuvassa sivuttain pääsään musta baskeri ja tuttu salkku kainalossa. Katse on suunnattuna suoraan eteenpäin, selän takana valkean kaksikerroksisen talon seinä. Siinä hän on sellaisena, kuin hänet muistan tämä koulumies, rehtori Yrjö Uotila.”

dinkielen tunnilta. Auto oli ollut myöhässä ja kesken tunnin luokkaan saapunut oppilas oli heti aistunut takareän tunnelman. Juuri hän sai vastattavakseen vaikeimman kysymyksen, josta ei selvinnyt. Välitunnilla mietittiin: ”Mitähän se Jurkka siul oikei sanoo?” Mutta pelokkaan tytön edessä kanslian työpöydän takana istuikin ”kuin isä aurinkoinen”. Ystävällisesti ja rauhallisesti hän ryhtyi itse neuvomaan ja selittämään kieliopin kiemuroita.

En epäile, etteivätkö Yrjö-rehtorin parkanolaisetkin oppilaat kokeneet juuri näin. Läksyt oli osattava, kun koulu oli oppimista varten. Oli opittava tekemään työtä. Mutta kriisitilanteen oli lauettava nuoren hyväksi niin että hänen patonsa purkautuisi ja elä-

mänvoimansa vapautuisi. Jyrkkyys oli kaiketi laantunut iän myötä. Muistan hänen ylittäneen oppilaan vastarinnan toteamalla: ”Mitä vaikeampi uhmaikä, sitä vahvempi aikuinen.” Me opettajat emme häntä kovin usein tavanneet. Hän oli luonteeltaan sulkeutunut ja jo töittensäkin vuoksi sidottu kansliaan. Kun hän tuli opettajahuoneeseen, seisautui pöydän viereen kalistellen avainnippua taskussaan, tiesimme että jotakin oli pielessä. Mutta kun oli hyvä päivä, ja rehtori tuli istumaan välitunnin ajaksi opettajahuoneeseen, kohen-tui koko ilmapiiri. Hän oli yhä keskeisin hahmo.

Mutta ennenkuin mitään parkanolaista oppikoulua olikaan, oli Uotilan perhe päässyt yhteen ja asui nyt Helsingissä. Täältä käsin Yrjö Uotila etsi menetetyille koululle uutta sijoituspaikkakuntaa. Hän levitti kartan pöydälle ja etsi ilman oppikoulua olevia risteyskeskuksia. Näin löytyi Parkano. ”Mieheni on optimisti”, kertoo Elsa Uotila, ”kun hän heti ensimmäisen lukuvuoden uudella paikkakunnalla päätyttyä kirjoitti uskovansa koulun valoisaa tulevaisuuteen.” Puolison mielestä sen hetken olosuhteet olivat lähinnä ankeat.

Mutta optimismi ei pettänyt. Tuli aika, jolloin rehtorista voitiin ottaa kuva oman, raha- ja materiaalipulan keskelä rakennetun koulutalon seinustalla. Mutta mahtoiko tämä optimisti vielä aavistaa, millainen kasvuvauhti Parkanon Yhteiskoululla olisi edessään. Kun koulu sai lukioluokat ja suuret ikäluokat tulivat sisään, rakentamista riitti Yrjö-rehtorin työajan loppuun asti. Keväällä 1956 juhlasalisiin valmistuttua oli lepohetken aika. ”Istuin keinutuo-liin ja ajattelin, miten nyt yksi rengas on kiertynyt umpeen”, rehtori on muistellut. Koulusta pääsivät ensimmäiset ylioppilaat, Martti Uotila yhtenä heistä. Mutta tilojen järjestämistä uusille oppilasjoukoille oli jatkettava. Luulen, että ratkaisut mietiskeli rehtori itse. Kuinka tietää koulun hallituksen kanssa pidettyjen kokousten määrän tai rahain hankinnan vaatiman vaivan! Uuden koulutalon suunnitteli arkkitehti. Silloin rehtori sai kuunnella meidän opettajien äänestä murinaa, kun käytännön syistä olisimme halunneet uuden koulutalon liitettäväksi entiseen kompleksiin. Kauneussyistä tämä ei arkkitehdin mielestä käynyt päinsä. Rakennus seisoj valmiina, kun Yrjö Uotila aloitti lyhyeksi jääneen eläkeaikansa.



Koulun alkuajan opettajia yhteiskuvassa. Rehto Yrjö Uotila (istumassa vas.), kirjoittaja Toini Vainio (istumassa, toinen oik.).

Kuvat: Juhani Salminen ja Parkanon yhteiskoulun — lukion 50-vuotisjuhlahistoriikki.

Rehtorimme luonteeseen kuului, ettei hän koulunsa vaikeuksia valitellut. Kerran hän kesän tullen huoautti: ”Te menette lomalle. Minä jään tätä taloa kantamaan.” Joskus muistan hänen todenneen, ettei Parkanon kunta osannut kylliksi arvostaa paikkakunnalle valmiina saatua oppikoulua. Kerran hän uhkasi erolla, ellei koululle myönnetä hänen anomansa avustusta. Karjalassa taloushuolia helpottivat paikkakunnan suuret firmat. Siellä taas oli pulaa oppilaista. Keskikoulun johtaja kulki sekä Äyräpäässä että naapurikunnissa selvittämässä oppikoulun merkitystä. Sitä ei tavallisissa kodeissa vielä 1930-luvulla tajuttu.

Se, mitä nimimerkki Y.U. kirjoitti Keski-Vuoksi lehdessä vuonna 1929, on ollut yleispätevää. ”---Yksityiskoulujen asema maassamme ei ole suinkaan kaidehdittava. Erittäin vaikeissa oloissa täytyy niiden ponnistella. Raskaan taakan ja huolen ja vaivan ottavat päälle ne, jotka käyvät yhteiskoulurakennusta kohottamaan. Kansamme sivistyssuoni sykkii näet voimakkaasti ja vaativasti. Sen vaatimukset tajuten ovat rakentajiksi kutsutut kansalaiset uhrauksia pelkäämättä käyneet käsiksi

isänmaalta saamaansa kunniatehtävään.”

Karjalan vuosia muisteleva Elsa-puoliso mainisee isänmaallisuuden olleen teemana kaikissa miehensä pitämässä puheissa. Hän oli suosittu puhuja paitsi koulussa myös muissa tilaisuuksissa. Tuttua asiaa myös parkanolaisittain todettuna, eikö totta? Miten monet vakavat ja painokkaat mielipiteet tai sitten kepeämmät pakinamaiset sanat saimmekaan vuosien mittaan tältä sanantaitajalta kuulla!

Yrjö Uotila tunsu tarvetta olla kulttuurinälän herättelijä laajemmaltikin. Kansansivistyslautakunnan puheenjohtajana hänellä oli tähän mahdollisuus. Hän puhui kotiseutumuseon tarpeellisuudesta paikkakunnan itsetunnon kohottajana. Ajatus kansalaisopistosta toteutui jo hänen aikanaan. Ensimmäiset vuodet olivat erittäin vaikeita. Jokaisessa vuodenvaihteessa oli opiston elämä vaakalaudalla, kun toiminta oli kunnan vuosittaisen määrärahan varassa. Eteenpäin on kuitenkin päästy niin, että takana on jo pitkä sarja sivistystyötä.

”Sydän jäi Äyräpäähän, järki kantoi Parkanoon”, toteaa lehtori Liisa Me-

renkylä muistelmassaan. Juuri niinhän se oli. Tärkeän kanavan entiseen muodosti Parkanon Karjalaiset r.y., johon rehtori Uotila luonnollisesti kuului. Ensimmäisten vuosien erityinen ilonaihe oli saada tarjota hajalle joutuneille Karjalan lapsille koulunkäynnin jatkomahdollisuus Parkanon Yhteiskoulussa. Todistuksiin piirtyi jo Keski-Vuokselta tuttu miehekkään voimakas nimi-kirjoitus ja sen alle historiaa kertaava leima: Parkanon Yhteiskoulu Karjala — Satakunta.

Opettajan tehtävää on kuvattu monin sanoin, myös näin: Kasvattaminen on kasvamaan saattamista. Olen tässä koettanut kuvata koulumiestä, jolla tämä taito oli ja jolle koulu oli elämäntehtäväksi uskottu leiviskä. Jättäessään koulutyön hän sanoi oppilaille: ”Minun on ollut hauska olla täällä teidän keskuudessanne, kun teillä on vielä niin kaukana se aika, jolloin elämänsä kaari kääntyy laskuun.”

Täyttäkööt meidän koulumme yhä samat kasvukykyiset lapset ja nuoret ja saakoot opettajat heidän keskellään oman ilonsa tämän kasvamisen seuraamisesta!

Vuoden 1992 Parkanon Mitalin saajat Veteraaniperinne voimissaan

Parkanossa veteraaniperinne on voimissaan. Vuosikymmeniä jatkunut sitkeä uurastus palkittiin: kulttuurilautakunta muisti veteraaneja viimevuotisessa itsenäisyysjuhlassa Parkanon Mitalla.

Mitali luovutettiin Suomen itsenäisyyden hyväksi tehdystä työstä ja veteraaniperinteen vaalimisesta. Parkanon Sotaveteraanit ry keräsi aineiston kaksi vuotta sitten joulukuksi ilmestyneeseen teokseen sankarivainajista.

Kirjaa painettiin 2 000 kappaletta ja sen julkaisemiseen veteraanit saivat tukea naisjaostoltaan, kulttuurilautakunnalta, seurakunnalta, Parkano-Seuralta, reservi- ja aliupseerikerhoilta sekä sotainvalideilta.

Painatuskulut maksoivat 80 000 markkaa, joka summa on tähän mennessä jo saatu joltisenkin kootuksi kirjajamyyntituloilla. Veteraanit myyvät kirjaa edelleenkin omakustannushintaan.

Parkanon pataljoonan vaiheet

Kirjassa on yksityiskohtaisia kuvauksia Parkanon pataljoonan vaiheista. Talvisota-osuudessa tekstiä on 11 sivua, lotista kerrotaan 8 sivulla. Kirjassa selostukset myös sotilaskotisisarten toiminnasta ja katsaus kotirintaman elämään ja muuta muistelua sodan ajalta.

Parkanon pataljoonan historian osuuden kirjoitti Jorma Riutta, pataljoonan vaiheita käsitellään 112 sivulla, karttoja on 13 kappaletta.

Kirjaan koottiin tiedot 243 vainajasta: talvisodassa heistä kaatui 5 ja jatkosodassa 24.

— Kirjan tekeminen osoittautui huomattavasti hankalammaksi kuin alun perin uskoimme, kertoivat puheenjohtaja Niilo Paavilainen ja varapuheenjohtaja Olavi Kujansuu.

Sihteeri Vilho Ylisellä riitti puuhaa, samoin naisjaoston puheenjohtajalla Irja Kemillä kirjan aineiston keruussa.

Veteraanit saavuttivat tavoitteensa ja pääsivät vaikeuksien kautta voittoon: kirja valmistui joulukuksi 1991.

Parkanossa veteraanit ovat aktiivisia muillakin aloilla: veteraanien aloitteesta kaupunki rakennutti veteraanitalon, jonne ensimmäiset asukkaat pääsivät muuttamaan viime kesänä.

Veljeä ei jätetä vieläkään

Veljeä ei jätetä -henki elää edelleenkin voimakkaana veteraanien keskuudessa. — Olimme oikeaan aikaan oikealla asialla oikeissa paikoissa, kiteytti Olavi Kujansuu muiden veteraaniveljien puolesta viime sotien taustan.

— Jos olisimme menettäneet itsenäisyytemme, olisimme ehkä joutuneet ensimmäisinä Siperiaan ja työleireille, Niilo Paavilainen arvelee.

Naapurimme sekavia sisäpoliittisia oloja veteraanit seuraavat tarkkoina. Suomen ratkaisut olivat heidän mielestään oikeita ja itsenäisyydestä oltiin valmiita maksamaan kalliitakin lunnaita.

Parkanon veteraanit odottavat innokkaina ensi kesän suurta veteraanitahtumaa, joka pidetään Tampereella. Sinne kokoontuu arviolta 10 000 veteraania toisiaan tapaamaan.

Sankarihautojen nimilaatat pitäisi uudistaa

Parkanon Sotaveteraaneissa on hiukan reilut 200 jäsentä. Väkimäärä hupenee vuosi vuodelta. Veteraaneilla ja

reserviupseeri- ja aliupseereilla on sopimus toiminnan jatkamisesta sitten, kun viimeisenkin veteraanin viimeinen iltahuuto on pidetty.

Parkanon Sotaveteraanit toivovat, että sodissa kaatuneiden muistoa kunioitettaisiin. Seurakunta on kiitettävästi hoitanut sankarihautausmaan. Ainoana puutteena veteraanit pitävät sitä, että nimilaatat ovat vuosien saatossa himmenneet ja varsinkin vanhempien haudoilla käyvien on toisinaan vaikea lukea laatoista sankarivainajien nimiä.

Sotaveteraanit toivovat, että jokin järjestö innostuisi uusimaan nimikilvet. Sotaveteraanijärjestöllä ei ole riittävästi rahaa hankkeen toteuttamiseen yksinään.

Veteraanit haaveilevat vielä yhdestä kirjasta, jossa olisi kuvat ja tekstit kaikista noin 600 sodassa olleesta parkanolaismiehestä.

Kuvamateriaalia kertyi valtavasti edellisen kirjan kokoamisen yhteydessä. Sankarivainajakirjan lisäksi veteraanit painattivat pienemmän jatkososan kirjaan. Sen kirjan tuotto meni elvytyslaitteen hankintaan.

Veteraanit haluavat kiittää myös paikallista Parkanon Kirjapainoa, joka julkaisi viimeksi toimitetun ohuemman kirjan kokonaan ilmaiseksi.



Olavi Kujansuu (vas.), Irja Kemi, Vilho Ylinen ja Niilo Paavilainen vastasivat sankarivainajat -kirjan kokoomatyöstä laajan ja innokkaan veteraanijoukon kanssa.

Veteraanin puheenvuoro Suomen itsenäisyyden 75-vuotisjuhlassa Parkanon kaupungintalossa 6.12.1992

Arvoisa juhlayleisö.

75-vuotta sitten minua liikuteltiin kehdossa, kun Suomi-neitokin näki päivänvalon, olen syntynyt samana vuonna. Paljon noista ajoista nuoruudessaani puhuttiin ja kirjoitettiin, mutta minulle varattu aika ei riitä pitkään muisteluun, mutta kai niistä tänään kuullaan suulla suuremmallakin ja laajemmin, kuten koulun juhlassa tänään kuultiin. Kerron vain tapaukset omassa perhepiirissäni, jotka ovat todistettavissakin seuraavalla lehtileikkeellä, onhan se aina "totta mikä on prántäty".



Anton Kallioniemen ja Enna Soution vihkikuva. Anton tapettiin v. 1918.



Onni Kallioniemi.

Kuolinilmoitus. "Syvällä surulla ilmoitan, että rakas puolisoni kansakoulunopettaja Anton Kallioniemi joutui punarosvojen vangiksi 25. päivänä, murhattiin helmikuun 28. päivänä 1918 elettyään täällä 33 vuotta 1 kk ja 11 päivää. Katkerasti kanssani kaipaamaan jäivät pikku Veijo, isä, äiti, 2 veljeä, 1 sisko, appivanhemmat, ynnä lukuisa joukko sukulaisia, ystäviä ja tuttavita.

Enna Kallioniemi o.s. Soutio

On iäti Anton rakas muistosi puhdas ja jalo säilyvä sydämissämme."

Anton setäni oli Vahojärven koululla opettajana ensimmäisen vuoden, kun oli käynyt Huittisten kansanopiston, sekä Rauman seminaarin.

Hallussani on kirje vuodelta 1914, jonka hän on kirjoittanut isälleni — veljellen. Siitä henkii syvä isänmaallisuus, joka sitten koitui hänen kohtalokseen veljessodassa kotirintamalla.

Vahojärven koululle tuli tyttöjen käsityönopeuttajaksi Enna Soutio Ikaalisista, ystävyys meni niin pitkälle, että yhdessä muutettiin Mansoniemen koululle Ikaalisiin ja menttiin naimisiin, vaikka vanhemmat koulutyötkin ker-

tomansa mukaan, olivat rakastuneet Anttoniin.

Joku vuosi sitten parkanolainen Frans Kuusisalo tuli puheilleni täällä kirkolla kertoen, että: Olin keskussairaalassa. Tapasin siellä Taavi Jaakkolan Mouhijärveltä, joka kysyi, olisiko Parkanossa Anton Kallioniemen sukulaisia, jotka olisivat kiinnostuneita tietämään hänen viime vaiheistaan.

Pyysin kaverikseni Einari Luisennien ja löysimme pirteän, nyt jo kuolleen vanhuksen omakotitalosta Mouhijärveltä, juotiin kahvit ja keskusteltiin.

Taavi kertoi:

— Setäsi otettiin vangiksi Mansonien koululta kotoaan ja alusvaatteiltaan talvipakkasessa juoksutettiin ratsujen välissä, kädet satuloihin köytettyinä, Kyröskoskelle.

— Oli kolme vuorokautta kellarissa, jonka jälkeen koulupoikansa Taavi Jaakkola löysi opettajansa ruumiin läheisestä metsästä. Vain alusvaatteet päällä ja puolikas leipää povessa ihoa vasten, jossa sen kai piti pysyä sulana.

— Erikoisempia väkivallan merkkejä ei vainajassa näkynyt, lieene kuollut kylmään ja rasitukseen.

Sen ajan sodankäynnistä saa kuvan kun kerron toisen setäni, Atte Kallioniemen kohtalon.

Hän oli Rauman seminaarissa, niin erä poikia vangittiin, komennettiin riviin ja ampujat valmiina. Eräs pojista astui rivistä pyytäen lykkäystä teloitukseen, ja tutkimusta mitä pahaa he ovat tehneet. Asia pitkittyikin niin, että ainakin setäni ja virtolainen Mesimäki pääsivät karkaamaan Mesimäen kohtiin.

Siellä heitä piilotettiin ja setäni puettiin rengin vaatteisiin ja pilkkoi puita liiterillä.

Tämä setäni teki elämäntyönsä Veeneskosken koululla Kankaanpäässä ja eli 82-vuotiaaksi.

Olkoon tämä kahden miehen sota riittävä tähän tilaisuuteen. He kävivät traakillisen sotansa rintaman takana, ilman aseita.

Sanotaan, että sodissa ei ole voittajia. Suomi voitti itsenäisyyden, voitettiin viha ja katkeruus ennenkuin alkoi uusi sota 1939.

Ei ollut enää punaisia ja valkoisia, oli vain suomalaisia.

Vihollisen painostuksesta tuomittiin sotasyllisiä, nyt ne vapautettaisiin maineen vuoksi.

On kuitenkin jälleen tuomareita, olisiko presidentti Kekkonen maanpetturi? Minun ikäluokkani voi sanoa, että turhaa työtä tekevät Moskovan arkistossa.

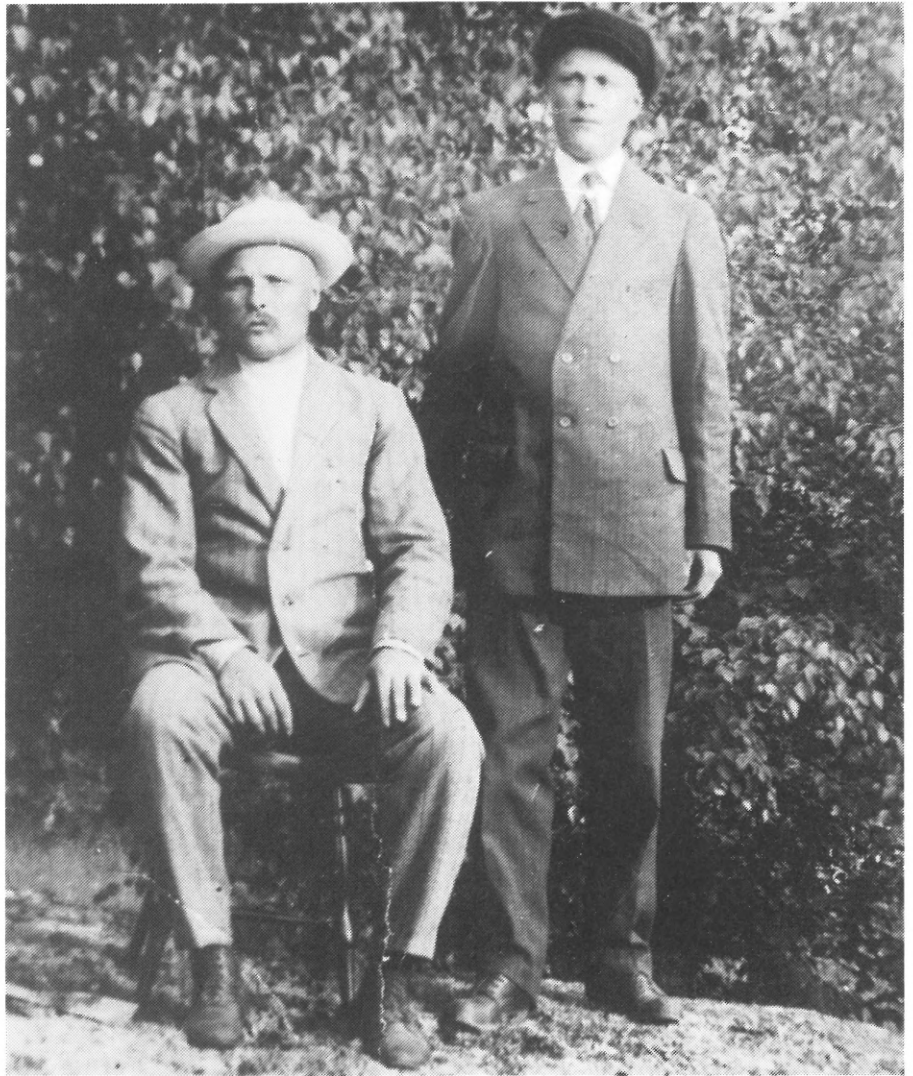
Taannoin oli tv:ssä haastateltavana Kari Suomalainen, pyydettiin piirtämään päivän kuva. Hän piirsi haudan, jossa Kekkonen makasi. Kaksi kuus-
telijaa oli haudan reunalla, joille Kekkonen lausahti: "Saatanan tunarit", jollaista ilmaisua hän joskus elässään oli joutunut käyttämään.

Lopuksi vielä kerron tapauksen, jonka kertoi setäni Atte.

Nuorina poikina he tekivät veli Anttoon kanssa sopimuksen, kun jompi kumpi ensin kuolee, niin hän tulee unissa kertomaan elävälle, että onko taivas ja helvetti olemassa.

Kun Antton oli jonkun viikon kuolleena ilmestyi hän Atten sängyn viereen täyttämään lupaustaan kertoen: "Kyllä kumpikin on olemassa aivan samalla tavalla kuin Kiinassa on kaksi jokea Hoankho ja Jansekjan. Olen elämän virralla jossa on aina juhlaa."

Mahdollisesti tänäänkin — kuten meillä täällä.



Julius Kallioniemi, Onni Kallioniemen isä (vas.), Atte Kallioniemi (oik.).

ANNA-LIISA PERIAHO

LAPSUUDEN KAIHOJA

Nyt kaihoisasti katselen
mä lapsuuteni majaa.
Mökki harmaa, sammaleinen
vailla asustajaa.

Kuin vanhus ilmeini vakavin
sä seisot kosken partahalla.
Lapselle paikka olit parhain
sua aattelen mielell' hartahalla.

Vuosikymmenet seissyt paikallas
nähty ilot ja murheet.
muistan kun juoksin pihallas
ja uittelin rannalla purjeet.



Muistoissani katson ikkunasta
nään taattoni vanhentuneen.
Mummo siinä lastenlasta
tuudittelepi uneen.

Havahdun jälleen muistoistain
nään mökin kumaran, hiljaisen.
Pihallas tuulen humina vain
ja tuoksu kedon kukkasten.

Parkanon Paroonin siskon lapsenlapsen kodissa: Wredebyssä vaalitaan suvun historiaa ja menneisyyttä

Wredebyssä, Anjalankoskella paroni ja paronitar Fabian ja Margareta Wrede vaalivat maineikkaan suvun historiaa ja perinnettä mielenkiintoisella tavalla.

Kivisessä, uudelleen 30-luvulla rakennetussa kartanossa toimii hotelli. Paroni Wrede kertoo halukkaille suvunsa maineikkaasta historiasta parin tunnin mittaisella oppitunnilla, joka ei jätä kuulijaa kylmäksi.

Kartanohotellin jokainen yksityiskohta pursuaa historiaa: kuvat Ruotsi-Suomen kuninkaallisista, huonekalut ja muut esineet näyttävät, miten suomalainen aatelisto eli ja elää.

Paroni Fabian Wrede ei tavannut Parkanon Paroonia kuin muutaman kerran. — Hänestä ei minulla ole kovinkaan paljon muistikuvia, mutta tarinoita ja juttuja sitäkin enemmän.



Parkanon Oppaat ja Parkano-Seuran edustajat visiitillä paroni ja paronitar Fabian ja Margareta Wreden luona.



Paronille ja paronittarelle matkalaiset lahjoittivat perinnekirjan ja tuohisen rasi-an. Taustalla keskellä karvialainen opettaja Aune Schouwvliager, joka kirjoittaa Parkanon Paroonista kirjaa.

Noonilla etanoita radion päällä

Fabian Wrede kertoo mm. Paroonin lapsista Noonista ja Greetasta (Ettasta), jotka talvisodan aikana asuivat Takamaassa ja Wredebyn kartanossa.

— Tyttäret olivat omituisia. Noonilla oli etanoita, jotka tykkäsivät "tanssia radion päällä" musiikin tahtiin. Etanat oli tuotu Ruotsin kuninkaallisesta linnasta, Fabian Wrede muisteli.

Wrede-suvun historiassa häntä eivät niinkään kiinnosta nykyhetken asiat. Enemmänkin hän haluaa kaivella esiintietoja kaukaisista sukulaisistaan.

Fabian Wreden isoäiti oli Parkanon Paroonin sisko. Paroni Fabian Wrede toimi Finnairin lentokapteenina. Hänen vaimonsa Margareta työskenteli Suomen Pankin pääjohtajan sihteerinä. Yhdessä he perustivat sukuhotellin Wredebyn kartanoon 20 vuotta sitten.

Kartano sijaitsee Anjalankoskella, Muhniemen kylässä. Tilalla on oma erikoisuutensa: yksityinen lentokenttä.



Anjalan kartano oli Wrede-suvun pääkartano. Nyt se on museoviraston hoidossa ja siellä toimii museo.

Matilda tunnetuin

Fabian Wrede on 1938 kuolleen senaattori Rabbe Axel Wreden pojanpoika. Rabbe Axel Wrede toimi oikeusopin professorina Helsingissä ja oli ruotsalaisen kansanpuolueen perustaja. Hän toimi aktiivisesti Suomen autonomian hävittämistä tarkoittavia pyrkimyksiä vastaan ja siitä syystä viranomaiset karkottivat hänet maasta 1904 mutta hän palasi takaisin jo noin vuoden päästä.

Wrede-suku liittyy monilla tavoilla Anjalankosken kulttuurielämän kehittämiseen. Rabbe Gottlieb Wrede perusti 1802 Regina-koulun, joka oli ensimmäisiä lukukouluja Suomessa.

Parkanon Paroonin sisko Matilda Wrede on kuuluisin suvun edustaja. Erityisen kuuluisa hän on Sveitsissä ja Ranskassa, jossa katolinen kirkko on tehnyt hänen elämästään kertovan sarjakuvakirjan.

Matilda Wrede oli tunnettu vankien ystävä ja hän kuoli 1928. Hän aloitti Suomessa vankien sosiaalisen huolto-toiminnan.

Suomen lisäksi hän toimi monissa Euroopan maissa. Uskonnon elämäntutkimuksen omaava Matilda saa-

vutti vankien ystävyyden ja mm. paha-mainainen Kakolan vanki, Matti Haapoja kuului hänen autettaviinsa.

Anjalan kartanomuseoon on kerätty Wreden suvun historiaan liittyvää esineistöä ja yksi huone kertoo Matilda Wreden elämästä ja toiminnasta vankien parissa.

Henrik Wrede pelasti kuninkaan

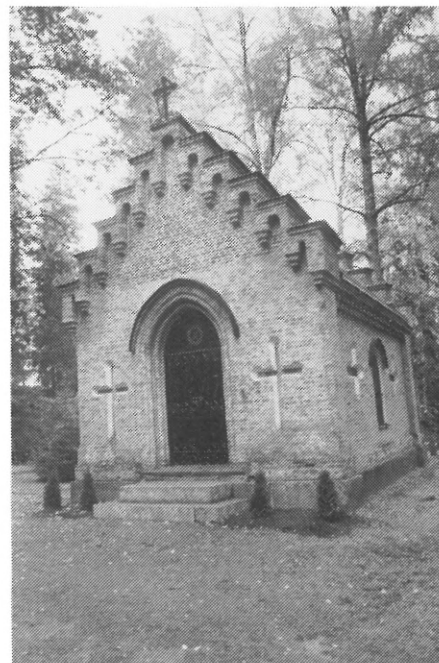
Anjalan kartanossa voi kuulla historian lehtien havinaa. Kymijoki oli rajajoki Turun rauhan aikaan vuonna 1743. Sitä ennen kartano koki 1600 - 1700 luvun taitteessa suurten nälkävuosien ja isonvihan raskaat ajat.

Anjalan kartano oli tuolloin Wredesuvun pääkartano. Sen historiaan liittyy monia yhteiskunnallisia levottomuuksia sekä valtiollisia ja sotilaallisia tapahtumia.

Wrede-suku sai tilat ja maat palkkioksi, kun liiviläinen ratsumestari Henrik Wrede puolusti oman henkensä kaupalla silloista Ruotsi-Suomen kuningasta.

Henrik Wrede kaatui Kirkholmin taistelussa annettuaan hevosensa kuningas Kaarle IX:lle, joka siten pelasti.

Palkinnoksi tästä sai ratsumestarin leski ja pojat läänityksiä Suomesta, mm. koko Elimäen neljänneskunnan.



Wrede-suvun hautakammio sijaitsee Anjalankoskella.

Kun telefoni tuli Kuivasjärvelle — muisteluksia tästä ja vähän muustakin

Tietoyhteyksien tarve ihmisten välillä on ikivanha, vanhoja ovat myös ensimmäiset asiaa palvelevat keksinnöt: savu- ja tulimerkit, optiset lennättimet, kirjekyyhkyt, ratsulähetit ja monet muut esi-elektroniset konstit.

Parkanon Kuivasjärvenkylän syrjäinen sijainti oli yhteydenpidolle paha este. Pitkä oli hevoskyyti Tampereelle, Kristiinaan tai muihin keskuksiin, pitkä sekä ajassa että peninkulmissa mitattuna.

Asiaa alkoi tulla entistä useammin, monet olisi voinut toimittaa helpommin kuin menemällä itse paikan päälle. Uusi keksintö, telefoni, tuntui tarjoavan oivallisen tavan hoitaa lisääntyviä asioita. Liiketoimintaakin oli kylälle alkanut tulla. Aarne Saarela muistelee Parkanon Osuuskaupan ensimmäisen myymälän tulleen Pihlajaniemeen (Niemen) vaarintaloon v. 1930 ja että siellä olisi ollut telefoni jo alkuaikoina.

Aholan Iisakilla ja Atte Vatajalla oli halu saada kunnan ja ehkä muissakin asioissa yhteyksiä Parkanon keskustaan ja muuhunkin maailmaan. Ehkä-

pä he olivat puuhamiehinä Kuivasjärven puhelinyhtymää perustettaessa. Tarkkoja tietoja alkuvaiheista ei ole. Yhtymää ei liioin rekisteröity, vaan velat ja saatavat hoidettiin porukalla. Alkuvuosina ehkä innokkaastikin, myöhemmin miesten ikääntyessä vähän niin ja näin. Yhtymään tuli kuitenkin hiljalleen lisää osakkaita. V. 1932 linjat ulottuivat jo Järvi-Someroon lähelle Jalasjärven rajaa. Vuoden 1950 puhelineluettelossa oli Kuivasjärven keskuksesta jo yhdeksäntoista liittyjää, joista tosin kuuden telefoni — silloin ehkä jo puhelimeksi kutsuttu — oli samassa linjassa jonkun toisen kanssa. Tämä tarkoitti, että esim. Viljo Linnan numero 9 vastasi keskuksen antamalla yhdellä pirauksella. Kaksi soittoa toi langan päähän Arvid Majanmaan ja kolme kilahdusta Lauri Laitilan! Kuulostaa kätevältä, mutta puhelinsalaisuudesta ei silloin saanut välittää.

Amalia Saarela perhekuntineen hoiti keskusta sen alkulähdöstä lopettamiseen (1960) saakka vuosia 1945–46 lukuun ottamatta, jolloin keskus oli naapurissa Eufemia Niemensivun (kuva)

luona. Nykyisin ei puhelimelta enää saa sellaista henkilökohtaista palvelua, minkä sai Amialta. Muistan montakin tapausta, esim. sen, kun kerran tuli asiaa Eino Marttilalle. Yhdistämisspyyntöön Amalia: ”Ei sinne ny kannata yrittää, ne on kaikki heinä”. Erään toisen kerran joku lapsistamme oli omin päin lähtenyt seikkailulle pitkin Vaasan valtatieä. Kun Amalia kuuli huolestuneet puhelinkyselyt naapureihin, hän tuli väliin ja sanoi: ”Tuolla on kuulemma nähty valkotukkaisen pikkupojan kävelevän Pihlajankylän kohdalla”. Niinkuin olikin!

Naapurusten langat olivat usein yhdessä, koska tuuli tai muut luonnonilmiöt niihin vaikuttivat. Tavallista oli puhelujen kuuluminen ”läpi” linjasta toiseen. Näin kyläläiset pysyivät hyvin selvillä toistensa asioista — ja eikös se tiedonvälityksen tarkoitus juuri olekin? Oli tapana, että isännät kirkolla käydessään samalla tarkastelivat tien viertä kulkevaa puhelinlinjaa vianetsintämielessä. Erityisesti tässä kunnostautui Eino Marttila, joka kyläkauppansa asioissa oli usein liikkeellä. Mutta muistan isänikin joskus pysäyttäneen hoppafordinsa tien poskeen koettaakseen pitkällä seipäällä erottaa toisistaan yhteen takertuneita puhelinlan-koja.

Puhelinasioissa oli Saarelan perhe muutoinkin keskeinen. Perheen isä, Iisakki Saarela, hallitsi puhelinten teknisen puolen. Kyläseppänä hän oli tottunut korjaamaan vähän joka sortin vekkottimia. Varhaisimpiin lapsuusmuistoihin kuuluu, kun Iisakki isäni avustuksella veti puhelinlinjaa Saarelan mäeltä Vatajalle. Iisakki oli tolpassa isäni kiskoessa lankaa kireälle. Tarvittiin myös maajohto, jonka toinen pää vietiin kaivoon kun siihen oli ensin kiinnitetty vanha hevosenkenkä painoksi.

Iisakki Saarela olisi ihan oman juttunsa arvoinen, siksi monitaitoinen mies hän oli. Sepän, maanviljelijän ja puhelinasentajantaitojen ohella hän hoiti eläinten ja ihmisten vaivoja, neuvoi haavoja, poisti hampaita, pidatti pirtun salakuljettajia ja toimi muutoinkin poliisintehtävissä.



Kuivasjärven puhelinkeskus (v. 1943) toimi tässä talossa vuodesta 1928. Kuvan henkilöt: Ester Saarela ja Erkki Saarela (synt. 1941) tekstissä mainitun Amalia Saarelan miniä ja pojanpoika.

Vanhoja käsikammella varustettuja puhelinkoneita on jokainen nähnyt, mutta tuskin tietää, että sen sisällä tarvittiin kaksi pienen tiilikiven kokoista paristoa, jos mieli saada yhteys pelaamaan. Kuuluvuudet olivat silti heikohkoja, niin että soittaja tavallisesti joutui puhumisen sijasta pikemminkin huutamaan torveen. Ukkosilmalla puhelin antoi kilahduksia joka kerta salaman iskiessä. Tällöin puhelin piti sulkea yhdistämällä ilmajohto maajohdon koneen ohi. Tähän tarkoitukseen soveltui parhaiten vanha tsaarinaikainen 10 pennin kuparikolikko, joka aina oli varalta puhelimen päällä.

Kuivasjärven puhelinyhtymä alkoi teknisessä mielessä hiljalleen rapistua. Voimavarat eivät riittäneet, talous alkoi olla lujilla. Kuivasjärven oma osuuskassa antoi luottoa, sen hoitaja Helvi Mattila hoiti auliisti yhtymän raha-asioita. Puhelinmaksut perittiin hänen kertomansa mukaan sen perusteella, että "Amalia merkitsi aina soittajan nimen kohdalle paperiin viivan".

Umpikuja alkoi lähestyä puhelinliikenteen automaation ehtiessä jo Ikaaliisiin asti 1960-luvulle tultaessa. Yhtymän puolesta otimme Eino Yliruusin kanssa yhteyttä Ikaalisten-Parkan Puhelin Oy:öön siinä toivossa, että yhtiö ottaisi meidät kuivasjärveläiset vastaan "varoineen ja velkoineen", niin, ettei meidän olisi tarvinnut maksaa uutta liittymismaksua. Tämä oli liian optimistinen toive. Lopulta siihen kuitenkin suostuttiin ehdolla, että hankkisivimme kylältä uusia liittymiä yhtiötä tyydyttävän määrän. Lukua en enää muista, se lienee ollut joko 10, 15 tai



Eufemia Niemensivu töittensä äärellä. Kuvassa Kuivasjärven "keskuskaappi" sulassa sovussa rukiin, ompelukoneen ja kangaspuiden kanssa. Kuva: Mauri Kallio.

20. Joka tapauksessa se tuntui silloisissa oloissa suurelta, ylivoimaiselta.

Eino Yliruusi oli kuitenkin supliikkimiehiä, eivätkä omatkaan leukaluuni ihan jäykimmästä päästä olleet. Varasimme pari päivää aikaa ja lähdimme kiertämään Kuivasjärven kylää talolta. Sisään tultuamme ja asian kerrottuaamme ilmoitimme ettemme lähtisi talosta ennenkuin liittymissopimus olisi tehty. Tämä olikin useimpiin tepsivä uhkaus. Parissa päivässä saimme määrän täyteen. Olisi se sujunut pikemmin-

kin, mutta kun useimmissa paikoissa piti neuvotteluja höyryä kahvinjuonnilla ja politiikan puhumisella, homma kävi voimille. Muistan, että Vilhulan Niilo oli eräs sitkeimmistä. Hänelle emme saaneet puhelinliittymää kaupatuksi. Vaan tänään hänenkin nimensä jo on onnellisten puhelimenomistajien joukossa.

— Kirjoittaja on Suomen Kunnallisen liiton lakiasiainosaston eläkkeellä oleva osastopäällikkö.

ANNA-LIISA PERIAHO

JOULUMIETTEITÄ

Joko kuulen joulun äänen?

Jo kuulen joulun äänen
sitä kuuntelemaan jäänen.
Kuulen lauseet jouluevankeliumin
ja jouluvirren kaunihiin.

Miltä tuoksuu joulu?

Joulu tuoksuu havupuulta
pienokaiselta suklaasuulta.
Joulu tuoksuu hyvältä
sen aistin rinnasta syvältä.

Miltä maistuu joulu?

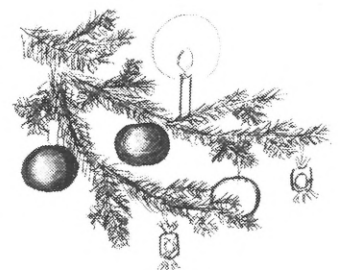
Joulu maistuu piparilta
lanttulaatikolta, rosollilta.
Joulu maistuu makelta
riisipuuroilta sakealta.

Miltä näyttää joulu?

Joulu näyttää punaiselta
myöskin hangenvalkealta.
Näen punaisen joulukukan — omenan
näen joulupukin parran valkean.

Miltä tuntuu joulu?

Joulu tuntuu ilolta
rauhalta ja rakkaudelta.
Tunnen juhlan alkavan
juhlan kaikkein parhaimman.



Tämän julkaisun, Parkanon Joulun, ilmestymiseen yli 21 vuotta sitten herätteen antanut kankaanpääläinen kirjailija, kansanpelimanni ja kotiseutumies Jaakko Kaappa on lähestynyt parkanolaisia juuriaan ja lähettänyt toimitukselle kirjeen, jossa hän, musiikkimies kun on, analysoi parkanolaisia balladeja seuraavasti:

JAAKKO KAAPPA

Parkanolaisia balladeja

Äidiltäni Emilia Kaapalta, o.s. Kallioniemi, syntynyt 1880 Parkanon Kuivasjärvellä, muistin kolme balladia, jotka painatin oheisessa muodossa 1991 toimittamaani Kankaanpään Kansanlaulukirjaan. Näistä erityisesti laulu Yhdentoista vuoden vanha on jäänyt mieleen siksi, että hän tavallisesti lauloi sitä tuudittaessaan lapsia uneen. Balladin suhteellisen nopea, yksitoikkoinen rytmi ja surunvoittoinen sävel olivat omiaan vaivuttamaan lapsen piankin unen maille. Tarina sinänsä on hyvin murheellinen, mutta sanoistahan eivät kehtolapset vielä ymmärrä. Paitsi että

minua on tuuditettu tällä laululla uneen, myös itse ja sisareni olemme turvautuneet tähän surunvoittoiseen melodiaan lapsiamme nukuttaessamme. Tätä balladia en ole tavannut missään muissa kansanlaulukirjauksissa. Jonkin verran olen itse täydentänyt unohtumaan päässeitä riimejä.

Sitä vastoin Mariaanan viisu ja balladi Ai, ai, ai, ai ovat levinneet laajemminkin Suomen lauluperinteessä. Kuitenkin molemmissa viisuissa on parkanolainen ominaispiirre. Näillä sävelmillä ja sanoituksilla niitä on laulettu vain Parkanossa.



Emilia Kaappa o.s. Kallioniemi, synt. 5.9.1880 Parkanon Kuivasjärvellä.

Ai, ai, ai, ai

Ai, ai, ai, ai ja voi, voi, voi, voi,
mik-si nei-don mä sur-ma-sin.
Mik-si nuo-ren kau-no-kai-sen
me-ren aal-toi-hin u-po-tin.

2. Siellä lepää mun armahani
maan mustassa mullassa.
Itse istun vangittuna
Ameriikan linnassa.
3. Ai, ai, ai, ai ja voi, voi, voi, voi,
armahda mua Jumala,
että vosin mä kaikki kestää
mitä eteeni on tuleva.

Laulaja Emilia Kaappa (s. 1880)
JKA

Yhdentoista vuoden vanha

Yh-den-tois-ta vuo-den van-ha o-li
i-säl-lä poi-ka, kau-nis hän o-li
kas-voil-tan-sa ja var-rel-tan-sa hoik-ka.

2. Viisikolmatta penniä taas oli isällä rahaa,
jonka tähden isä tuli pahemmaksi pahaa.
3. Tällä hän käski pojan noutaa leipää kauppiaalta.
Poika se lähti matkahan ja näytti haikialta.
4. Pikkumarkan edestä hän osti namusia:
oliko he rusinoita eli nisia.
5. Kotiansa poika palas ennen puoltayötä,
ei ollut leipää, ei ollut rahaa pojalla nyt myötä.
6. Isä käski pojan noutaa rahan kauppiaalta.
Poika se lähti matkahan ja näytti apialta.
7. Isä siinä turmiohon poikansa nyt syöksi:
ajoi hänet ulos talvipakkasehen yöksi.

8. Poika ei mennyt kauppiaalle, vaan meni latoon maata.
Kuinka nyt kävi hänelle, en mainita mä saata.

9. Aamulla kun herätettiin poika pakkasviimaan,
valkoiset oli kasvonsa niin valkoiset kuin liina.

10. Sieltä hänet toimitettiin Vaasan lasarettiin,
jossa pojan kädet ja jalat sahalla lyhennettiin.

Laulaja Emilia Kaappa
JKA, SJK

Kesäkuulla niin lämpimällä



Ke - sä - kuul-la niin läm - pi-mäl - lä



kah-des - tois- ta päi - vä



kak-si niin ai-van ris-ki - ä mies-tä



hen-ges - tän - sä jäi - vät.

2. Filatelfian kaupungissa
Amerikassa asti
Mariaana se asuskeli
vallan taitavasti.

3. Aamulla ylös noustuansa
vaatteet päällensä puki,
istui sitten lavitsalle
ja sanomia luki.

4. Nousi hän siitä käveleen
ja hiuksensa hän lokkas.
Otti sitten revollin
ja latasi sen kohta.

5. Asteli sitten peilin eteen
ja katseli kasvojansa.
Otti hän Liisa-sisareltaan
pyhävaatteitansa.

6. Ketjut hän nosti kaulalleen,
ne puhdasta oli kultaa,
kellon vielä lisäksi,
josta saadaan pian kuulla.

7. Vasemmassa kädessään
oli kullasta rannerengas.
Ennen kuin tuli puolipäivä,
niin rautainen siihen kelpas.

8. Mariaanall' ol' riiri,
tuo Rettinki, porvarin poika,
joka tässä hirmutyössä
Mariaanaa hoivaa.

9. Hatun hän pisti kutreillensa
ja taskun käsivarteen.
Lähti hän sitten kaupungille
Rettinkiä varten.

10. Mariaana se kaupungilla
asteli taitavasti
siksi, kun tuli oma kello
kymmenehen asti.

11. Mariaana huomasi piankin,
että kotia jo mennä taitaa.
Ennen kuin tulee puolipäivä,
niin asiat pitää hoitaa.

12. Mariaanan kotia tullessa
isä portoksi tervehti häntä.
Mariaana se revollilla
vei hengen isältänsä.

13. Liisa se käveli lattialla
ja itki katkerasti.
Isä se makasi lattialla
ylen taitavasti.

14. Liisa se juoksi kammariin
ja äitillensä sanoi:
— Mariaana se isäkullan
ampui vallan pahoin.

15. Mariaanan veljet ne poliisia
huusivat avuksensa.
Mariaana antoi poliisille
saman kuin isällensä.

16. Mariaanan veljet tulivat ja sanoivat:
Olkaa te pojat hiljaa,
revolli on vielä ladattuna
neljällä ladinkilla.

17. Mariaana se sanoi että
paperia ja kriivareita.
Kirjoitti sitten kauniin kirjan
nuorelle Rettingille.

18. Kun Rettinki kirjan avasi,
niin kasvonsa hänen kalpes.
Isä se sanoi Rettingille:
— Nyt poikani sydän halkes.

19. Isä se sanoi Rettingille:
— Älä sinä poikani pelkää.
Ei Mariaana tämän tähden
kuole vielä sentään.

20. Miljoonan antoi hän kruunulle
ja presidentille kaksi,
joilla hän osti Mariaanan
murhista vapahaksi.

21. Tuhannen hän lupasi lahjoittaa
vielä vanhusvaihaisille,
sitten kun se Mariaana
vihitään Rettingille.

Laulaja Emilia Kaappa, os. Kallioniemi,
s. Parkano, Kuivasjärvi
JKA, SJK

Parkanon Taidekerho ry 20 vuotta — ajatuksia menneestä ja tulevasta

Taidekerho on kahdessakymmenessä vuodessa saavuttanut vankan sijan parkanolaisessa kulttuurielämässä, ajan kuluessa vain toimintamuodot ovat vaihdelleet. Juhlavuoden ajatuksia Taidekerhosta esittävät Toini Kosola, joka on monipuolinen taiteenharastaja ja ollut aktiivisesti toiminnassa mukana alusta asti, ja kaksi nuorta lupaavaa alkajaa, Ville Mäkikoskela ja Mika Kauraharju.

TOINI KOSOLA:

Yhdistys perustettiin v. -73 kevättalven ideoita pursuavassa ajankohdassa. Johtotähtenä oli toiminnan mahdollistaminen myös kesäaikana. Talvikauteen oli päästy kansalaisopistossa tutustumaan öljyvärien kiehtovaan maailmaan Kankaanpään Taidekoulusta juuri palanneen Inkeri Majurin johdolla. Opisto sulki ovensa loma-ajaksi ja me silloin mukana olleet emme halunneet jättää odottamaan syksyä.

Yhdistyksen nimen muotoilussa tyydyimme kerho-sanaan. Näin siksi, koska me perustajat emme kukaan olleet kuvataiteen ammattilaisia. Emme silloin myöskään tarkkaan vielä osanneet hahmottaa koko toimintaamme. Tiesimme vain sen, että halusimme laajentaa innolla virinnyttä toimintaa.

Palkintona sisäinen ilo ja tyydytys

Vuosien kuluessa on toimintamme saanut vakinaiset muotonsa. Tärkeintä

on ollut ja on edelleen saada mukaan nuoria ja vanhempia, naisia ja miehiä oivaltamaan luovuuden ja idearikkauden merkitys ihmiselossa, nauttimaan taidematkojen avulla ammattilaisten luovuuden tuotteista ja samanhenkisten ihmisten yhdessäolosta, laittamaan itsensä alttiiksi kokeilussa ja käyttämään ilmiä tai piileviä kykyjään kuvallisessa ilmaisussa. Soisi jokaisen ihmisen kokevan ilon ja tyytyväisyyden saada aikaan sellaista, mikä on uutta ja mahdollisesti kaunista tai omaleimaista itsensä ja muiden silmissä.

Tällaista löytämisen iloa ja tekemisen riemua sai nähdä ja kokea esimerkiksi edellisenä syksynä kansalaisopiston piirustuskurssilla. Siellä moni sellainen osanottaja, joka ei muka osannut tai ei ollut ennen tiennyt osaavansa ilmaista itseään piirtämällä, huomasi omaksi ihmeekseen ja toisten hämmästykseksi saavansa aikaan erittäin hienoja tuloksia.

Kansalaisopisto mahdollistaa talvikauden toiminnan, mutta Parkanon Taidekerhoon voivat kaikki halukkaat tulla etsimään ja löytämään uusia ideoita, tekemään omia ehdotuksiaan ja olemaan mukana toteuttamassa niitä joko yhdistyksen voimin tai muilla tavoin organisoiden.

Näinä "etsikko"-aikoina, jolloin rahan mahti pakon edessä on vähentynyt, taloudellisten saavutusten metsästyksen menettänyt merkitystään, politiikka saavuttanut murrosvaiheensa, on entistä tärkeämpää yksilön oman itsensä

varassa eläminen. Mitä idearikkaampia olemme, sitä monimuotoisemmaksi elomme saattaa silti kehittyä.

Innostuneita ja omaperäisiä nuoria. Mitä mieltivät miehet?

Nuorissa vara parempi ja nuorisossa on tulevaisuus. Moni nuori onkin kiinnostunut kehittämään taipumuksiaan ja tuomaan julki tuntojaan. Heitä onkin tullut lupaavasti mukaan myös Taidekerhon toimintaan ja kuvataidekursseille kansalaisopistossa. Mutta missä ovat miehet? Joukossamme on ollut innostuneita ja luovia miehiä. Vain muutama harva heistä on jatkanut ja edennyt pitkälle.

Useimmat jostain syystä, kuka minikin asian on asettanut kuvataideharastuksen edelle. Muutamia miehiä sentään toimii vaimojensa taustatukena, mutta tuntuu siltä, että mies ei anna taudu kokonaisvaltaisesti mukaan itse kuvalliseen harrastukseen.

Monien taideleiriemme ohjaajina on kyllä ollut miespuolinen taiteilija, mikä todistaa sitä, että taiteen ammattilaisten huipulle ovat usein päässeet juuri miehet. Esimerkiksi tänä kesänä esittäytyi Retretissä Marc Chagall, joka on mitä miehisin taiteessaan. Onko niin, että työasiat, eteneminen uralla tai muut johtotähdet kiinnostavat miestä enemmän? Kysymme vain.



Taidekerholaisia kesän -91 opintomatalla tutustumassa Hyvinkään kirkkoon.



Taidekerholaisia rakun poltossa luontotapahtumassa. Polttoaineeksi heittämässä Inari Kohtala (takana) ja Raija Ekman-Lehtinen.

Tulevaisuuden toiveita

Tällä hetkellä yhdistyksen jäsenillä on konkreettisin unelma ja todellinen tarve saada omaan käyttöön pitkäaikaisesti harrastustilat. Vaatimuksena on ainoastaan valoisa, mielenkiintoinen, vapaasti käytettävä paikka, jossa ei tarvitsisi varoa paikan suttaamista väreillä tai savella, jossa voisi jopa vararoida, maalata ja tehdä töitään sekä säilyttää omia ja yhdistyksen tavaroita.

Monella harrastelijalla ei ole kotona omaa ateljeeta eikä tähän tarkoitukseen soveltu yhteiset tilat kansalaisopiston kanssa. Siellä tulisi olla mahdollisuus työskennellä omana aikana yksin tai ryhmässä, järjestää yhteisiä tilaisuuksia kysymättä lupia, järjestää pienimuotoisia näyttelyitä tai opintotilaisuuksia. Yhdistys tarvitsisi tätä tilaa myös kokouspaikaksi. Tällaista tarkoitusta varten olemme puhuneet kivinavetan säilyttämisen ja korjaamisen puolesta. Mutta raha se on, joka ratkaisee ja poliitikot päättävät. Esitämme kuitenkin vielä tämän toiveemme eetteriin. (On tämä yhtä tärkeä asia kuin jäähallin rakentaminen.) Emme vastusta ajatusta urheilullisista saavutuksista, mutta sen rinnalle paikkakun-

talaiset tarvitsevat myös henkisiä mahdollisuuksia.

Meillä ei Parkanossa ole taidekoulua, ei kuvataiteeseen painottunutta lukiota tai muuta ammatillista taiteen opinahjoa lukuunottamatta Musiikkikoulua, joten yhdistyksemme toiminta tällä kulttuurin saralla on ehdottoman välttämätöntä.

Mielenkiinnolla odotamme kansalaisopiston opintosuunnitelmia ottaa ohjelmaan entistä laajemmin taiteen eri alojen opintotilaisuuksia. Toivomme saavamme yhdistykseemme innostuneita, entisiä ja uusia kuvataiteen harrastajia.

Esitämme joululahjatoiveenamme joulupukille (päättäjille) pysyvän harrastustilan järjestämistä.

Toivotamme lukijoille ja kaikille parkanolaisille Kuvallista Jouluihoa!

MIKA KAURAHARJU, VILLE MÄKIKOSKELA:

Taidekerho on antanut myös meille nuorille, joita tosin tällä hetkellä ei mukana toiminnassa ole suunnattoman suurta määrää, mahdollisuuden päästä esille näyttelyidensä avulla. Näyttelyt,

niinkuin niiden tehtäväkin on, ovat kannustaneet meitä eteenpäin harrastuksessamme, suuntaan tai toiseen.

Ei myöskään sovi unohtaa niitä joi-takin kuvataidekursseja ja taidematkoja, joita Taidekerho on ollut yhdessä kansalaisopiston kanssa järjestämässä. Ei oppi ojaan kaada, korkeintaan kamppaa. Eipä silti, toisinaan on jopa jotain jäänyt päähän, mieleen ja/tai käteen tässä yhteydessä. Eläköön Ensio Härkönen! Häneltä olemme paljon oppineet ennenkaikkea oikeasta asenteesta ja suhteesta tekemiseen. Siitä kiitos.

Eittämättä kuitenkin kurssit ovat kirvoittaneet meitä yrittämään ja etsimään itseämme, omaa ilmaisua, vaikkapa sitten turhautumisen kautta.

Jos tämä lausahdus tässä yhteydessä ja tässä kirjoituksessa jotain pelastaa niin annamme sen ilmi, eli lisää nuoria mukaan Taidekerhon toimintaan ja heti. Rohkeasti vain katsomaan ja ihmettelemään mitä toiminta pitää sisällään sekä ennenkaikkea lisäämään ja kehittämään sitä. Siitä hyötyvät kaikki.

Syntyy hedelmällinen ristiriita sukupolvien kohdatessa, sellainen väkival-laton (toivottavasti) vallankumous ja tilanteen uudelleen arviointi. Tämä homma "poikii" ja synnyttää uutta, tätä päivää.



ANNI HAVUNEN

Koulukyyti

Tuntuu jotenkin merkilliseltä elää tässä nopeitten muutosten ajassa. Vuosisadan alkupuolelta on lokeroitunut monenlaista elämänmenoa muistiin. Nyt saa huomata, että vuosisata on liikipitäen loppusuoralla. Uskon kyllä niin, ettei koskaan ennen maailma ole niin nopeasti muuttunut kuin nyt. Kehitystä tämä on, mutta sen laadusta saatetaan olla useampaa mieltä. Eräs lukemattomista sen kehityksen kiemu-roista on valtava koululaitos kaikkine lieveilmiöineen. Ja edelleenkin riittää pohtimista miten sitä voitaisiin kehittää parempaan suuntaan.

Koulukyyti, se on nykyään täydellinen täsmällisesti pyörien päällä kulkeva palvelus jokaiselle peruskoululaiselle. Hyvä toki näin on. Sallittakoon kuitenkin palauttaa mieliin seikka, että ei aina ole ollut niin. Kolmekymmentä-luvulla, kun tuli voimaan koulupakko, kasvoi koululaisten määrä valtavasti. Mutta koulujen määrä ei kasvanut. Isommissa kylissä oli kansakoulu, sinne saivat syrjäkylien lapsirikkaat kodit lähettää kouluikäisensä oppia saamaan. Mitään kyytiä ei ollut, mutta sellainen harras haave joskus eli taival-tajan mielissä, kun oli ankarat pakka-set ja paksut lumikinokset. Hevosilla ajajat tekivät jälkiä tukkoiseen tiehen

kulkiessaan. Oli suuri helpotus kun joskus hevoskyyti tuli menosuuntaan ja sai anturalla seisoa. Joku isäntä käski tulla rekeenkin.

Matkat olivat pitkät. Meillä oli kuu-tisen kilometriä, toisilla kahdeksan, joillakin sitäkin enemmän. Mutta vali-tusta ei kuulunut. Vaatimuksia ei tun-nettu silloin vielä. Niiden aika koitti paljon myöhemmin.

Kauniita vaatteita ei ollut kenellä-kään. Mutta ei sellaisista osattu surra. Kumikengät tekivät vasta tulooan syr-jäseuduille. Miehillä jo oli sellaisia nä-kyvissä. Nahkakoppuroissa saatiin sel-vitä niin pakkasista kuin paisunnois-takin.

Syksystä kevääseen talsittiin kuutena päivänä aamuin illoin ne pitkät matkat. Lauantaina päästiin yhdeltä, muulloin kahdelta ja maanantaina kol-melta kun oli käsityöt.

Mutta turhaa ja tuloksetonta ei ollut se pitkä taival, ei sinne päinkään. Se oli sellainen sykäys varmaan jokaisen elämälle, että ilman sitä olisi luullakse-ni henkisellä kaistalla suurempi tyhjiö kuin mitä on nyt.

Mutta sitten eräänä syksynä luku-kauden alussa odotettiin tarkastajaa kouluun. Ehkä kävi toisenkin kerran, mutta SEN vain muistan. Se oli jännit-

tävää aikaa. Opettajakin oli silminnä-hden jännittynyt, vaikka tuskin mitään syytä oli. Mutta silloin ei sattunut juuri mitään erikoista, niin vähäinenkin poikkeama hämmensi. Mutta kahdelle tyttöpahalle se päivä oli ikimuistoinen. Lie toisille ollut ohimenevä.

Sattui, en muista miksi, että me olimme kahden sillä kertaa kotimatkal-la tännepäin. Tavallisesti meitä oli monta, poikia ja tyttöjä. Olimme jo kävelleet jonkun kilometrin kun tarkastajan auto oli menossa takaisin Tampereelle ja pysähtyi, kehotti meitä tulemaan autoon.

Me olimme mykkänä onnesta. Tus-kin olisimme osanneet nimeämme sa-noa jos olisi kysytty. Että saimme istua sellaisessa häkellyttävän hienossa pehmeässä autossa, se oli IHME. Elämys joka ei voi toistua koskaan. Emme olleet ennen autossa olleetkaan. Ehkä olimme nähneet juuri henkilöauton, kuorma-autoja kyllä kulki useammin. Mutta että syrjäkylän lapset saivat nauttia tuokion sellaisesta onnesta, se oli tuokio jota ei voinut kuvailla, sen vain tunsin.

Vieläkin sisimmässä kuplii lämmin onnen murunen kun muistuu se päivä mieleen. Eihän onni ole määrässä vaan laadussa...

Kylätoimikunnat esittelyssä:

Kallion alueen kylätoimikunta

Kallion kaupunginosatoimikunnan perustava kokous pidettiin Parkanon kaupungintalon valtuustosalissa torstaina 8.11.1990.

Kolmen vuoden aikana eri ikäryhmistä, ammateista, asuntomuodoista, kuten omakoti-, rivitalo- ja kerrostaloasukkaista, eri sukupuolten tasa-arvo huomioiden valittu toimikunta on pyrkinyt tekemään työtä kauniin Kallion asukkaiden viihtymiseksi. Kallio on Parkanon vanhimpia asuttuja alueita. Varsinkin omakotirakentamista tapahtuu jatkuvasti. Asukaspohja on nykyisin yli 800 henkeä.

Perustavassa kokouksessa määriteltiin Kallion rajat:

Pohjoisessa Niementie ja Pappilanjoki, idässä Viinikanjoki, etelässä Kuruntie ja Heinosentien jatkeella olevat talot Kuruntien eteläpuolella, lännessä valtatie 3.

Kallion kaupunginosatoimikunta v. 1991: Helenius Elli, Kuusiluoma Vuoko (siht./rahastonhoitaja), Kyrönviita Pirkko, Lepistö Eino (vpj.), Nieminen Pauli, Nikander Martti, Pajunen Voito, Rantanen Lauri, Saranpää Ulla, Seppänen Taisto, Tuominen Sirkka (puheenjoht.), Tuuri Pertti, Vuorenhimo Mauno.

Saadakseen selville asukkaitten viihtymisen, toiveet ja odotukset, myös ongelmat, halukkuuden talkootyöhön ym. järjesti Kallion kaupunginosatoimikunta asukashaastattelun joko suullisena, tai kirjallisena vastaukset nimettömänä. Laaja kiinnostus ja yleensä myönteinen suhtautuminen yllätti toimikunnan. Kaikkiaan 68 % asukkaista osallistui kyselyyn. Kysymyksiin saatiin yli 2000 vastausta.

Kaupunginosatoimikunta, jonka kokoonpano on tänä aikana jonkin verran muuttunut, pyrkii toiminnassaan ottamaan huomioon vastaajien mielipiteet toivoen puolestaan runsasta osallistumista toimintaan ”kaikki kilvan Kalliota kehittämään” loppupontenaan.

Puuttui kokoontumispaikka. Yhteisen pohtimisen jälkeen päätettiin esittää kaupungin sosiaalilautakunnalle Kallion päiväkodin tiloja. Paikka saatiin, myös piha-alueella on järjestetty muutamia tilaisuuksia. Tämän vuoden alusta leikkisalissa on pidetty kerran viikossa voimistelua aikuisille ja erikseen lapsille. Olemme tavallaan uranuurtajia, koska vastaavat sosiaalilain alaiset laitokset eivät ole aikaisemmin avanneet oviaan muulle toiminnalle.

Alkoi varsinainen toiminnan suunnittelu. Todettiin, että toimikunnalla ei ole tässä vaiheessa penniäkään rahaa, joten päätettiin järjestää loppiaisena oma huvitilaisuus. Sen mahdollisella tuotolla päästäisiin alkuun.

Suurtapahtumaksi ensimmäisenä toimintavuonna muodostui pääsiäiskokon polttaminen, parhaan noidan valitsemiseen ja makkaranpaistamiseen Järvenpään perikunnan omistamalla maalla Kuruntien varressa. Hyytävässä räntäsateessa valtaisa väkimäärä koki lajissaan ensimmäisen pääsiäiskokon syttymisen täällä Pohjanmaan portilla Parkanossa.

Nyt tavasta on tehty jokavuotinen perinne Kalliossa. Toukokuussa pidettyistä yleisistä siivoustalkoista on saatu runsaasti kokkotarpeita, ja paikallisilta yrittäjiltä on löytynyt lisämateriaalia.

Mainittakoon, että Kallio on muutoinkin ’pessyt kasvojaan’ kiitos asukkaiden aktiivisuuden.

Pahkala-toimikunta haastettiin v. -91 elokuun illan köydenvetokilpailuun köyden kanssa ja ilman köyttä.

Kaupungin kulttuuritoimen kanssa yhteistyössä järjestettiin keväällä -92 antoisa kulttuurimatka Helsinkiin Helene Schjerfbeckin taidenäyttelyyn ja



Pikkutrullit pääsiäiskokolla v. 1993.

Kansallisteatterin suurelle näyttämölle nauttimaan "Kauppaneuvoksen härkää".

Kairosken Kyläseura ry:n kanssa toteutettu "kalevalanpäiväristeily" -93 koettiin yleisesti rentouttavana ja virkistävänä.

Paluumatkalta muuan nimetön paute:

"Vaka vanha Kallion akka lähti lailleen Kalliosta, risteilylle Silja Festivaaliin. Monet näki vuorovedet, Ahvenanmaan alueet. Ruotsin Kustaan kullalinnassa Tukholman turuilla siinteli, Ahti merenkuningas tyyntä tarjos tullessa. Meren elävät atrianna ynnä lihapallerot, särpimeksi ilovettä, ettei kieli kuivettunut. Kiitos kaunokalliolaisille!"

Jokiharju-Vuorijoki kylätoimikunnan järjestämään lentopalloturnauksen kesäk. 12.—13. päivinä kuluva vuonna osallistui Kalliosta kaksi joukkuetta, kyläjoukkueita kaikkiaan 13. Kallion I-joukkue toi voiton kotiin saaden ensimmäisen kiinnityksen upeaan kiertopalkintoon. II-joukkue oli myös tasokas. Eri kylien välinen yhteistoiminta voisi kukkia enemmänkin omailemaisuutta korostaen.

Kaupunginosatoimikunnan aloitteesta kaupunki on ostanut yksityiseltä maanomistajalta kaavaan pallokentäksi merkityn alueen. Muitakin kauppoja on vireillä.

Kaupunginhallituksen myötävaikutuksella on saatu laskettelumäki Kallioon paikalle, jossa miesmuistiin on mäkeä laskettu.

Kylärahan/toiminta-avustuksen turvin valaistiin talkoovoimin laskettelumäen lisäksi Heinosen tien loppuosa ja Mannerheimintie. On raivattu mäki- ja latupohjia sekä tehty latuja. Vuonna 1992 kaupunki ei jakanut kylärahaa. V.-93 saatu kyläraha on päätetty käyttää Pikkuikonkadun päässä olevan puiston leikkivälineisiin.

Kaupunginosatoimikunta on kevään kutsunut kalliolaisia pyörimään. Kävelyn, uinnin tai soutamisen ohella se on myös sopivaa arkiliikuntaa: "Vaikka arkiliikunta ei vielä tekisi jokaisesta kansalaisesta tervettä, se voisi toimia ainakin alkuna kuntoiluharrastukselle", näin liikuntatieteiden kandidaatti Raija Laukkanen väitöskirjassaan korostaen samalla lajivalinnan vapautta.

Kallion valaistu laskettelumäki mahdollistaa lasketteluun liittämisen hyvänä ja suosittuna kuntoilumahdollisuutena eri ikäisille talviaikana. Jos isät ja äidit eivät tule tai ehdi lastensa kanssa mäkeen, voisivat isovanhemmatkin tulla lastenlastensa kanssa nauttimaan vauhdin hurmasta alamäessä ja haponnotokyvyn lisääntymisessä ylöskiivetäessä. Palatkoon leikkimielisyys! Ai-



Kallion aktiivit mäessä laskiaisriehan aikaan. "Siellä kaikilla oli niin mukavaa."

kanaan mäen avajaiset ja myöhemmin laskiaisrieha saivat väen liikkeelle.

Toimikunnan jäsenet ovat osallistuneet paikallisen SPR:n elvytyskursseille ja alueella asuvan talousopettajan johdolla on valmistettu cocktailpaloja ja voileipäkakkuja. Herkkujen runsautta pienellä rahalla!

Kallion kaupunginosatoimikunta ai-noana osallistujana Parkanosta ja lähikunnista Hämeenkyröä lukuunottamatta oli mukana X:en valtakunnallisten kylätoimintapäivien osanottajaluettelossa Oulaisissa 14.—15.11.92.

Päivillä teemana "Kylät ja kansainvälisyys" julkistettiin Oikean Elämätavan Säätiön myöntämä vaihtoehto-Nobel Suomen kylätoiminnalle, jollaista toimintaa ei ole missään muualla. Oikean Elämätavan Säätiön kunnia-palkinnon perusteluissa sanotaankin, että Suomen kylätoiminta on elävä esimerkki sekä Euroopan että Kolmannen maailman maille toimivasta subsidiariteetista.

Subsidiariteetilla tarkoitetaan sitä, että ihmiset päättävät itse tärkeimmistä omaan elämäänsä liittyvistä asioista. Palkinto sellaisista näköaloista ja työstä, jotka eheyttävät elämäämme.

Nimi Vaihtoehto-Nobel johtuu siitä, että säätiön palkinnot jaetaan Ruotsin valtiopäivätalossa vuosittain 9. joulukuuta, juuri päivää ennen Nobel-säätiön palkintojen jakoa.

Suomen kylätoiminta pääsi varsin arvovaltaiseen joukkoon. Tämänkertaisia palkinnonsaajia olivat Bangladeshissä toimiva Gonoshasthaya Kendra-kansanterveysjärjestö, guatemalalainen ihmisoikeustaistelija, Helen Mack poliittista väkivaltaa vastaan käymästään taistelusta sekä yhdysvaltalainen professori John Gofman ja ukrainalainen toimittaja Alla Jaroshinskaja työstään totuuden paljastamiseksi Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuuden seurauksista.

Päivien jälkeen toimikunta on saanut runsaasti postia sisäasiainministeriöstä, eri yliopistoista ym.

Kaksi toimikunnan jäsentä osallistui Pirkanmaan I kylätoimintapäiville ja Pirkanmaan kylätoimikunnat yhdistyksen vuosikokoukseen Tampereella 20.3.93.

Kallion tiestöstä muodostuva K-kirjain on toimikunnan jäsenen Elli Hele-niuksen suunnittelemassa logossa viestittämässä kokouksista ym.

Elokuun virkistys- ja terveyspäivän ohjelmassa Vahojärven leirikeskuksessa Kallion asukkailla oli mahdollisuus saada tietoa hampaiden hoidosta ja hieronnasta, mittauttaa oma verenpaineensa ja kolesterolinsa, oppia perhokalastusta, nauttia saunomisesta ja uinnista ja yleensä yhdessäolosta. Py-sykäämme Kalliosta kanavalla.

Hyvää, rauhaa Joulua ja yhteistyörakasta Uutta Vuotta 1994 kaikille lukijoille.



For vision and work contributing to making life more whole healing our planet and uplifting humanity

Vapaasti suomennettuna: Palkinto sellaisista näköaloista ja työstä, jotka eheyttävät elämäämme.

Kolmas sukupolvi remmiin Alarautalahden tilalla

Seuraava sukupolvi jatkaa piakkoin Leevi ja Anna-Maija Alarautalahden elämäntyötä heidän tilallaan Kovesjoella. Viime vuonna Parkanossa vuoden maatalousyrittäjäksi valittu pariskunta jää eläkkeelle vuoden vaihteessa. Työtä jatkaa heidän poikansa Jouni perheineen.

Leevi Alarautalahti on tehnyt hommia maatilalla pienestä pojannaskalisista lähtien. Maa- ja metsätyöt aikaisine aamuerätyksineen ovat tulleet tutuiksi vuosien varrella. Tilalla oli osattava tehdä töitä, etenkin kun hänen isänsä kaatui sodassa pojan ollessa vasta 11-vuotias.

Aktiivinen isäntä

Vaikka omalla tilalla on riittänyt töitä niin isännälle kuin emännällekin, on isäntä ehtinyt olla mukana niin politiikassa kuin seuratoiminnassakin.

Kunnanhallituksessa Alarautalahti istui yhden vaalikauden ajan vuosina 1961-64 ja sen jälkeen hän vaikutti kolmen vaalikauden ajan kunnanvaltuustossa.

— Alunperin jouduin politiikkaan mukaan pikkasen yllättäen, luin lehdestä että minut oli valittu kunnanhallitukseen, Leevi Alarautalahti naureskelee. Poliitiikkaa hän on kuitenkin seurannut tarkoin senkin jälkeen, kun vuodet kunnanhallituksessa ja -valtuustossa ovat olleet ohi.

Leevi Alarautalahti on ollut pitkään myös lautamiehenä: tällä hetkellä hänellä on meneillään jo neljäs kausi.

— Lautamiehenä oleminen on avartanut näkymiä yhteiskuntaan, siinä tulee esille sellaisia asioita, joita ei ennen oikein ole tajunnutkaan.

Vuodesta 1958 lähtien Leevi Alarautalahti on kuulunut Kovesjoen Eränkävijöihin. Innostus ei ole laantunut vuosien mittaan, ja pari vuotta sitten hänet valittiin seuran puheenjohtajaksi.

Vuoden vaihteessa eläkkeelle

Anna-Maija ja Leevi Alarautalahden perheeseen kuuluu kolme lasta, joista kaksi poikaa ja yksi tyttö. Vanhin pojista on ammatiltaan diplomi-insinööri ja hän työskentelee Australiassa. Tytär on hiljattain nimitetty varatuomariksi.

Perheen toinen poika on perheen lapsista se, joka on jäänyt kotitanssileen ja tulee jatkamaan isänsä ja isoisänsä työtä. Vielä toistaiseksi Jouni Alarautalahti työskentelee naapurikunnassa, mutta vuoden vaihteessa alkavat työt omalla tilalla yhdessä avovaimo Päivi Koivuniemen kanssa. Mahdollisia jatkajia Alarautalahden tilalle on jo syntynyt kaksi, 3-vuotias Mikko ja 2-vuotias Matti.

Mikon ja Matin isoisä sen sijaan ei vielä osaa sanoa, miten eläkepäivät tulevat sujumaan, eikä hän ole vielä asiaa kummemmin miettinyt.

— Vielä toistaiseksi tehdään töitä, Leevi Alarautalahti sanoo.



Vuoden 1992 maatalousyrittäjät Leevi ja Anna-Maija Alarautalahti jakavat työt puoliksi. Aamu aloitetaan navettatöillä.

Parkanon Vuoden 1992 yrittäjän ajatuksia

”Tämän hetken tilanne sahateollisuudessa koetaan suhteellisen tyydyttävänä. Korkotaso on toivon mukaan nyt pysyvästi laskenut alas, mutta kelluvien valuuttojen vuoksi on varauduttava nopeisiinkin muutoksiin. Saha-ala on aina ollut ja tulee aina olemaan suhdanneherkkä,” toteaa talousneuvos Martti N u r m i , joka on toiminut 47 vuotta sahateollisuudessa, joista viimeiset 34 vuotta itsenäisenä yrittäjänä. (Ks. Parkanon Joulu 1992 ”Martti Nurmi — suoraselkäinen sahamies” toimituksen huom.)

Lamasta selviäminen kiinni uusista työpaikoista

”Valtiovallan taholta on pyritty parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä. Yritykset voivat saada monenlaista rahallista tukea, mutta työllisyystilanteen parantamisessa on mielestäni edetty huonosti ja osittain ristiriitaisin keinoin.

Jos yritys esimerkiksi investoi uuteen teknologiaan, jonka avulla yritys voi parantaa kannattavuuttaan, mutta myös usein vähentää työväkeään, on valtiolta mahdollista saada monenlaista tukea. Tämä on yritysten kannalta sinänsä hyvä asia, joskin siihen helposti liittyy epäterveen kilpailutilanteen syntymisen vaara.

Niitä yrityksiä, joiden toiminta on työvoimavaltaista, rankaistaan kohtuuttoman suuriksi kasvaneilla kustannuksilla. Välillisten työvoimakustannusten osuus on jo noin 70 % ja ensi vuonna taas tätä vuotta korkeampi. Täten yrityksiä suorastaan kannustetaan yhä enemmän vähentämään työvoiman käyttöä. Tämä ei voi olla järkevää työllisyyspolitiikkaa.

Valtiovallan olisikin mielestäni keskeyttävä enemmän yritysten yleisten toimintaedellytysten parantamiseen ja välillisten työvoimakustannusten pitämiseen siedettävällä tasolla. Täten luotaisiin myös uusille yrityksille paremmat mahdollisuudet kannattavaan toi-



Talousneuvos sahansa valmiin puutavaran varastoalueella.

mintaan pitkällä aikavälillä.

Ilman uusia yrittäjiä ja yrityksiä,

jotka luovat uusia työpaikkoja, ei Suomi voi kestävästi lamasta toipua.”

Erilainen joulukuusi neljä vuotta sitten

Muutto asunnosta toiseen on melkoinen urakka. Muutto paikkakunnalta toiselle vaatii vielä enemmän kärsivällisyyttä. Mutta jos muutetaan vielä maatakin, tarvitaan kärsivällisyyden lisäksi myös huumoria. Se on rupeama, jota ei onneksi ole tapana tehdä kovin monta kertaa lyhyen ajan sisällä.

Meidän muuttopäätöksemme tapahtui syyskuussa 1989. Olimme asuneet Etelä-Ruotsissa useita vuosia — mieheni jo kuusikymmenluvun lopusta saakka. Pian olisi lasten aika aloittaa koulunkäynti, joten kun meille molemmille luvattiin työpaikka Parkanosta, päätimme lähteä takaisin kotimaahan.

Olimme päättäneet muuttaa joulukuusi. Oli siis hyvin aikaa suunnitella muuttoa ja pakata kaikki valmiiksi ilman paniikkia. Lopullinen muutto oli kuitenkin enemmän tai vähemmän paniikinomainen.

Olin varannut laivaliput sunnuntaiksi, 17. joulukuuta, Silja Line oli saanut luvan kuljettaa perheemme tällä kertaa. Mutta niinhän siinä kävi, että muuttomies ilmoitti lähtöpäiväksi tiistain, 19. päivän. Okei, soitin varustamoon ja vaihdoin lähtöpäivän. Asia järjestyksessä, tervetuloa, sanottiin Siljalta. Maanantaipäivä meni pakatessa. Tai oikeammin ilta. Elin siinä hyvässä uskossa, että nukumme vielä kotona patjoilla viimeisen yönne, pakkaamme vihoviimeiset tavarat aamulla ja sitten tien päälle. Kunnes selvisi, että muuttoauto lähteekin jo maanantaiyönä ja lastaa lisää tavaraa vielä matkan varrelta... Siinä kohti alkoi tuntua se ensimmäinen paniikki.

Ystäviä tupsahti yhtäkkiä ”kylään”, kaiken sen hirmuisen sekamelskan keskelle, mukanaan termospullollinen kahvia ja pullapitko. Pakkasin lapset heidän mukaansa sovitun ensi, että saamme yöpyä heidän luonaan. Olikin äkkiä saatava joka ainoa tavara viimeistä nuppineulaa myöten kuormaan jo samana iltana. En ehtinyt enää miettiä, mitä vaatteita tarvitsemme mukaan, mitä lapsille. Yritin selvittää päättäni sen verran, että kaikkein tärkein tuli mukaan: yöpuvut, pakkasvaatteet, hammasharjat... Illalla kymmenen aikoihin oli nostettu viimeinenkin tavara — eli kynnysmatto — autoon, ja saatoimme suunnistaa yömajapaikkaamme kohti.

Aamulla toimimme lapset viimeistä kertaa leikkikouluun, itse menimme tyhjiin asuntoon siivoamaan. Siinä sitten aloimme kysellä toisiltamme, mi-

tä kaikkea kuorma oli laitettu ja mitä viety roskeisiin. Eipä sinne roskeisiin oikaistaan mennyt paljon mitään, kaikki turha ja tarpeetonkin oli huolellisesti pakattuna matkalla uuteen kotiin... Kaikki kunnia ahkerille muuttoapureille, jotka eivät jääneet turhia kyselemään, mitä minnekin viedään, kaikki mukaan vain!

Päivällä sitten suuntasimme kohti rautatieasemaa. Juna saapui ajallaan Tukholmaan, ja koska laivan lähtöön oli vielä runsaasti aikaa, pistäydyin pikaisilla joulukuusilla. Sitten taksiin ja Värtahamniin. Mutta mitä kummaa. Satama on hyvin hiljainen, vain joku pultsari pummaamassa tupakkaa. Ovet ovat lukossa, sitten siihen ajaa joku suomalainen auto, jonka matkustajat alkavat ihmetellä samaa outoa tilannetta. Kunnes älyämme ikkunassa lapun: laiva lähtee arkisin klo 19.45... Siis puolitoista tuntia aikaisemmin kuin se kellonaika, joka meille oli sunnuntai-ilaksi ilmoitettu. Olivat unohtaneet mainita sen silloin, kun vaihdoin lähtöpäivää!

Hiljainen paniikki alkaa taas hiipiä puseron alle. Takseja ei näy ainoatakaan, eikä taksipuhelin luonnollisestikaan toimi. Tiesimme, että Viking Linjan laiva lähtee normaaliin aikaan eli 21.15, ja siihen meillä oli vielä mahdollisuus ehtiä. Siis jos saisimme jostain taksin...

Me saimme. Läpi kaupungin melkoista vauhtia. Viking Linjan terminaalissa palavat kaikki valot, laiva on laiturissa, ihmisiäkin kohtalaisesti. Miten lie hyttejä? Sitten alkaa seuraava ongelma. Tietokoneet eivät suostu toimimaan, ja hyttipaikkoja on mahdoton jakaa. Jonotamme ja jonotamme, väsyttää, janottaa, pissattaa, hermostuttaa... Ja sitten: hyttipaikka ja laivaan! Voi kiitos, KIITOS! ja portailla itse joulupukki valtavan namukassin kanssa jakamassa makeisia lapsille: otakaa nyt niin paljon kuin kouriin mahtuu, antakaa isälle ja äidille, viekää mummille ja vaarille... Helpottaa, hymyilyttää.

Aamulla olemme Turussa. Tunnin kuluttua lähtee juna kohti Tampereä. Leikkivaunussa viihdyttää Korvatunturin joulupukki lapsia. Kysellään kuulumiset, lauletaan yhdessä, pukki soittaa huuliharppua, pyörittää piirissä ja välillä maistellaan karamellejakin.

Puolen päivän jälkeen savuimme Parkanon asemalle, ja pian olimme kerjäämässä avainta uuteen kotimme

firman toimitusjohtajalta. Olimme molemmat saaneet työtä samasta firmasta, minä konttorista ja mieheni työnjohtajana. Olimme myös päättäneet asettua asumaan firman asuntoon, joka oli samassa rakennuskompleksissa kuin työpaikkamme. Saimme avaimen, ja niin meitä odotti tyhjä kolme huonetta ja keittiö sekä sauna. Muuta ei sitten odottanutkaan. Muuttokuormaa ei ollut vielä nähnyt kuukaan.

Lähdin ensimmäisenä hoitamaan joitakin käytännön asioita kaupungilla. Palatessa poikkesin ruokakauppaan ostamaan jotain syömistä. Kaikki astiamme olivat edelleen muuttokuormassa, joten ostin siis kertakäyttömukeja, vesipannun (se oli muutenkin ostoslistalla), teepusseja, leipää, voita, makaraa...

Istuskelimme lattialla kassiemme päällä ja nautimme ateriamme. Lapset pyörittelivät ulos ja sisään, tuntui jännältä kun oli oma piha ja lunta. Onneksi meillä oli sentään vähän valoa, keittiössä, eteisessä ja saunassa sekä lisäksi yksi käsimatkatavarana tullut työvalaisin. Sitä siirtelimme tarpeen mukaan. Lopulta alkoi jo kummastuttaa muuttotavaroidemme kohtalo. Viiden aikoihin mieheni kävi soittamassa muuttoautoon, ja sai kuulla, että se oli jossakin Hämeenlinnan vaiheilla tulossa. Lähdimme kaikki yhdessä kauppaan, ostimme ensinnäkin lapsille rukukset (ne ainokaiset mukana olleet tumput olivat kastuneet läpimäriksi jo ajat sitten), ja sitten yhden kaikista suurimman ja halvimman froteepyyhkeen, tulimme kotiin ja panimme saunan lämpenemään. Siinä sitä aikaa kuluihin hyvä tovi löylyä heitellen ja lapsia saunaan totutellen.

Päälyysvaatteista yritimme laittaa lapsille makuupaikat, ja tulihan se uni lopulta väsyneille matkamiehille.

Puoli kahdeksan aikaan illalla soi ovikello, ja siellä kaivattu muuttomies oli. Sitten vain siirtämään tavaroita sisään. Poikamme — 6-vuotias — oli tomerana auton lavalla ja siirteli laatikoi- ta lähemmäs reunaa. Ihme, ettei siinä touhussa tavaroita särkynyt, poika nimittäin otti laatikon nurkasta kiinni ja pyörytti ympäri kun ei jaksanut muuten nostaa! Tyttökin 5-vuotias — olisi halunnut ”tavaroita kantamaan”, mutta kun ne voimat eivät vielä olleet niin runsaat ja olisi varmaan ollut enemmän tiellä kuin hyödyksi, annoin hänelle tehtäväksi purkaa keittiöön tar-

koitettuja laatikoita ja latoa tavarat kaappeihin. Valtava apu hänestä olikin. Eihän millekään tavaralle ollut vielä löytynyt paikkaansa, joten oli samantekevää, mihin kaappiin ne alkuun sijoitti. Pääasia, että olivat pois näkyvistä.

Ensimmäisenä iltana saimme suurimman osan tavaroista sisään, patjat lattialle ja peitot ja tyynytkin löytyivät niin että pääsimme nukkumaan. Seuraavana päivänä asettelimme huonekaluja paikoilleen ja purimme lisää laatikoita.

Joulu oli tulossa, mutta sen asian eteen en hermoillut. Kaupasta ostimme valmiin kinkun ja Saarioisten laatikoita, tortut ja piparit olin tuonut Ruotsista.

Kodin saimme sellaiseen kuntoon, että kaikki ylimääräinen tavara oli suljettu lasten huoneeseen, ovi vedettiin kinni ja loppu sai olla toistaiseksi. Mutta sitten sattui ikävä yllätys: saunasta paloivat vastukset. Ajattelin, että näinköhän sitä jäätii tänäkin jouluna ilman joulusaunaa, mutta puhelinsoitto johtajalle pelasti tilanteen: ”Älähän Aila hätäile, pyydä X:ltä edustussau-
nan avain, ja saatte sauna siellä niin paljon kuin haluatte; ette te ilman joulusaunaa jää!” Ja niin kävikin. Korjaa-
ja tuli heti joulun jälkeen vaihtamaan kiukaan, mutta sillä välin ehdimme sauna firman suuressa edustussau-
na moneen otteeseen!

Joulu tuli, pukki jätti säkillisen lahjoja ulko-ovelle, kun ei kiireiltään ehtinyt sisälle asti. Oli tuonut lapsille talvisia lahjoja: pojalle sukset ja tytölle potkukelkan. Niistähän sitä iloa riitti-



Ruotsalaista Lucia-juhlaa leikkikoulussa. Kirjoittajan lapset takarivissä 1. ja 3. vasemmalta.

kin, sen pulkan lisäksi joka oli ostettu heti ensimmäisenä päivänä.

Joulun jälkeen jatkoimme kodin kunnostamista, lapsetkin saivat huoneensa valmiiksi ja pääsivät omiin sänkyihinsä nukkumaan. Uuden Vuoden jälkeen alkoi mieheni heti työt, itse aloin vasta tammikuun puolivälin jälkeen, kun lapset olivat saaneet kunnallisen perhepäivähoitopaikan. Aluksi riitti monissa virastoissa juoksemista, lukemattomia asioita oli hoidettava, ja tuntui että kun yhdestä selvisi, ilmaantui toinen. Mutta kaikkea helpotti ihmisten ystävällisyys ja heidän lämpi-

mät tervetulotoivotuksensa. Tuntui, että oli todellakin tullut ”kotiin”.

Tämä joulunaika neljä vuotta sitten lienee yksi elämäni mieleenpainuvimmista. Kun olimme saaneet tavaramme uudeen kotiin ja joulunvietto alkoi, laskeutui perheeseemme todellinen joulurauha. Mitä siitä, jos jokin astia tai tavara löytyi vasta ankaran etsinnän tuloksena, mitä siitä, jos huonekalut hakivat vielä paikkaansa. Me olimme ”kotona”, kotimaassa, ympärillämme valkoinen lumi ja lempeä hiljaisuus. Arki oli jossakin kaukana edessäpäin, nyt oli joulu, oli juhla.

HELLIN SALMENOJA

JOULUKIRKKO

Kirkko seisoo kummullaan
kuin muinen temppeli,
tähtinen taivas sen todistaa
sekä oma sydämeni.

Urut lehteriltä soivat
ja kirkkokuoro laulaa laulujaan.
On liekit kirkkaat joulun kynttilöissä
ja alttarilla sanaa luetaan.

Jylhänkaunis pyhäkkömme
on täpötäynnä kirkkokansaa,
joka rukoukseen käy mielen hiljentäin
ja Vapahtajastamme laulaa.



Kunnia Jumalalle
ja ihmisten kesken rauha,
kuulemme jouluevangeliumin,
on tunnelma niin lauha.

Kun mä temppelistä lähten,
soi soitto tornikellojen.
On taas nähty joulukirkko
ja pyhä rauha valtaa sydämen.

Nuoret kirjoittavat

HENRIIKKA HIITTI 4a

Jouluaaton tapahtumia

Oli jouluaattoamu. Pekka heräsi varhain. Hän meni herättämään siskonsa Iidan. Iida sanoi että: "Mitä nyt?" Pekka vastasi: "Nyt on jouluaatto." Sen jälkeen Pekka herätti äitin ja isän. Kun kaikki olivat hereillä, laitettiin jouluaamiaista. Pekka tiesi, että joulupukki tulee illalla. Aamupäivä meni siinä kuin äiti ja Iida laittoivat ruuat valmiiksi. Pekka ja isä menivät hakemaan joulukuusta. Kun Pekka ja isä tulivat kotiin äiti ja Iida olivat saaneet kaikki valmiiksi.

Ilta lähestyi Pekka odotti mielenkiinnolla, että saisiko hän pelin, jota oli toivonut. Ilta koitti ja he alkoivat jo syödä. Äiti oli laittanut ruuaksi kinkkua, erilaisia laatikoita ja rosollia. Pekka söi itsensä täyteen

Isä sanoi että kohta varmaan tulisi joulupukki. Kohta jo oven kolkutettiin ja joulupukki tuli. Hän jakoi lahjat, sitten joulupukki lähti.

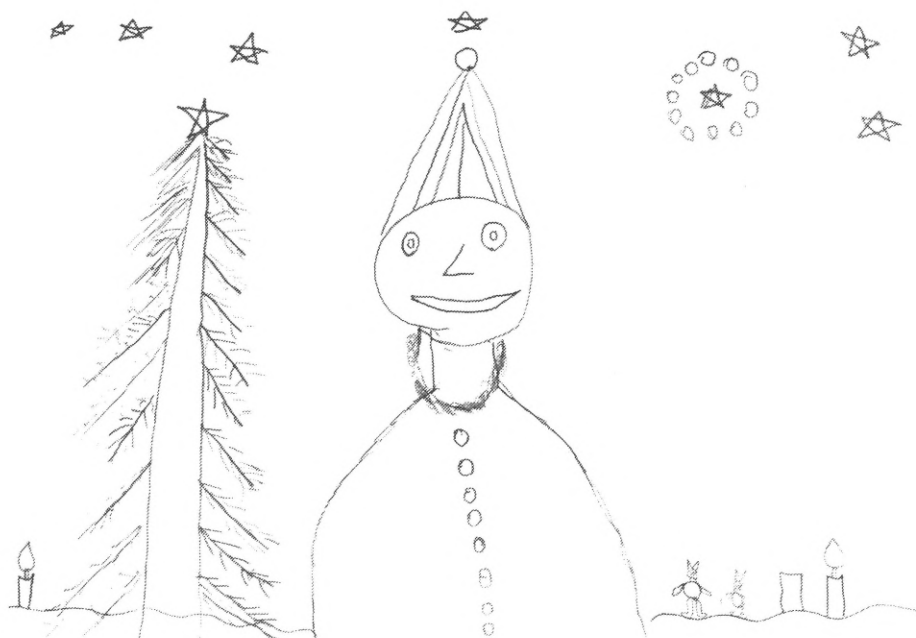
Pekka avasi viimeisen lahjansa. Pekka kurkisti varovaisesti pakettiin. Ja siellä oli peli, jota Pekka oli toivonut. Hän riemastui kun näki sen pelin. Pekka hyppi ja pomppi.

Pekka pyysi, että voisiko isä pelata Pekan kanssa, koska Pekka tiesi, että Iida ei osaa pelata sitä peliä. Pekka ja isä pelasivat sitä peliä koko illan. Kun oli jo myöhä, Pekkaa rupesi väsyttämään. Hän meni nukkumaan. Hän näki unta, että hän pelasi sitä peliä koko yön.

RIIKKA 2a

Jouluna

Joulu on tullut ja joulupukki on valmiina lähtöön viemään lahjat lapsille. Pirtissä on iso upea kuusi, jonka yläpuolella tähti. Joulupukki saapuu. Isäsi piipun. Äiti sai korvikset. Isoveli sai lippiksen ja pikkusisko sai nallen. Hei hei joulupukki, tavataan ensi vuonna!



TERO TUKIAINEN 4a

Vilskettä

Joulu oli tulossa. Joulupukin pajassa oli hirveä hälinä. Lahjoja valmistui perä perään ja lahjatoivomuksia oli ka-

soittain. — Tämä joulu oli kaikkein kiireisin, mietti joulupukki.

Vihdoinkin koitti jouluaamu. Porot oli ruokittu. Joulupukki söi muiden tonttujen kanssa joulupuuroa. Sitten koitti aika, jolloin joulupukin oli lähettävä jakamaan lahjoja.



Muumien joulu

Joulu on jo lähellä. "Huomenna on jo joulu!", Muumipeikko huudahti. "Kauheaa! Ei ole mitään syötävää.", sanoi Muumimamma. "Muumipappa hae kuusi!", tokaisi Muumimamma li-
säksi. Muumitalossa alkoi kauhea vipi-
nä ja touhotus.

Muumimamma teki ruokaa. Muu-
mipappa siivosi ja loput koristelivat
kuusta. He panivat kuuseen Niiskunei-
din koruja ja lampusta kristallinpaloja
ja paljon muuta. Silloin kuului kauhea
jysäys. Lunta tippui katolta.

Yhtäkkiä Muumipeikko huudahti:
"Nuuskamuikkunen tulee!" Se oli
iloa. Kaikki tulivat katsomaan: "Hy-
vää joulua!", huusivat kaikki.

Sitten alkoi lahjojen jako. Nuuska-
muikkunen sai sukset ja uuden teltan.
Muumipeikko sai pulkan ja liukurin.
Niiskuneiti sai luistimet ja koruja. Pik-
ku Myy sai tikkarin ja pulkan. Hemuli
sai kelkan ja kukan. Niisku sai radion
ja kirjan. Nipsu sai rahaa ja tikkarin.

Mymmeli sai liukurin ja rahaa. Muu-
mipappa sai uuden hatun. Muumi-
mamma sai laukun ja koruja. Kaikilla
oli hauskaa.

HEIDI SIREN 2b

Kommellusten yö

Kello lyö kaksitoista. Lapset
nukkuu.

Tontut hiipii. "Onko täällä kilttejä
lapsia? Jaha, jaha."

Kello lyö yksi. Mentiin yläkertaan.
Ojoi, Kalle-tonttu varpaan lyö.

MERVI PARTALA 4b

Tonttu Taaperon kömmähdys

Olipa kerran Tonttu Taapero, joka
jakeli lahjoja. Hän oli hyvin ahkera

tonttu, vaikka joskus sattui kömmäh-
dyksiä.

Eräänä päivänä tapahtui kummia.
Kun Tonttu Taapero oli jakamassa lah-
joja, hän hyppäsi savupiipusta alas ja
luuli olevansa joulupukki.

Kaikki talon asukkaat hämmästeli-
vät, miksi tonttu tuli, vaikka joulupu-
kin täytyi tulla. Tonttu Taaperoa ihme-
tytti miksi kaikki niin ihmettelivät ja
kummastelivat. Yhtäkkiä Tonttu Taa-
pero huomasi, ettei hän ollutkaan jou-
lupukki. Hän ryntäsi savupiippua ylös
kuin ammuttu.

Nyt hän joutui joulupukin puheille.
Hän alkoi puhua pälpättää: "Kun mi-
nä luulin itseäni joulupukiksi." Taape-
ro pyyteli anteeksi ja lopulta hän sai
anteeksi joulupukilta, ja taas kaikki oli
kunnossa. Joulupukki oli pajallansa ja
tontut omissa touhuissaan. Taapero
antoi joulupukille lahjan, joka sisälsi
lapun, jossa luki: "En tee enää köm-
mähdyksiä."

Hanna Mäenpää 4C



Hanna M.

Rakas harrastukseni

"Siinä se on Lutto, minun joki." Näillä sanoilla alkoi Parkka-Teatterin viime kesäinen kesäteatterinäytelmä Joni Skiftesvikin "Raja-Jooseppi ja Tilta". Meidän parkkalaisten viimeisin voimanponnistus. Esitys, joka ei ollut tavallinen kesäteatterinäytelmä. Siinä ei koskeltu yleisöä tavallisin hupkeinoin. Kun nyt jälkepäin ajattelen sitä kokonaisuutena, ymmärrän, miksi se saavutti niin suuren menestyksen. Näin varmaan voi sanoa, kun muistaa kaikki kehut ja kiitokset, joita jokainen parkkalainen on saanut vastaanottaa. Tähän menestykseen löysin montakin hyvää syytä.

Ensinnäkin, sillä oli paikallista taustaa. Olihan Jooseppi kotoisin Parkanosta. Legendat hänestä kertovat, että hän oli mielenkiintoinen mies: shamaani, parantaja, noita, kauppias, erakko, ystävällinen ja vieraanvarainen, ylätyksellinen mies. Käydessäni kesällä siellä Inarissa Raja-Joosepin kentässä totesin, että kyllä Joosepilla ainakin oli silmää luonnon kauneudelle. Paikka oli taianomaisen kaunis. Samalla siellä hämärän tuvan laverilla istuissani tajusin, että kyllä Tilta niinkuin Jooseppikin olivat olleet terveitä ja henkisesti ja ruumiillisesti vahvoja ihmisiä, kun ovat siellä erämaassa pystyneet asumaan. Katsellessani tuvan kalustusta ajattelin, että ei ihminen eläkkeeseen paljon turhaa krääsää tarvitse. Siellä oli takka, ikkuna ja sen edessä pieni hyllypöytä. Peräseinällä oli laverisänky, jota tarinoiden mukaan ei Joosepin aikana ollut. Tilta shamaaninsa kanssa nukui lattialla taljojen päällä.

Niin sitä kävi, että tämä "Luton karhu" otti minut jälleen taikapööriinsä ja unohdin alkuperäisen asian, josta aloitin kirjoittamisen. Mutta kun olen sitä mieltä, että saimme sieltä pohjoisen reitiltä Joosepin kentästä mukaamme ainoan annoksen sitä paljon puhuttua Lapin taikaa. Se kuuleman mukaan näkyi näytelmässikin. Uskoo ken haluaa. Olen myös varma, että Jooseppi hyväksyi meidät pihapiiriinsä kamuaamaan koko päiväksi. Luulen, että hän Tiltansa kanssa tuli sitten mielellään pariaksi viikoksi vastavierailulle, "kesälomalle" Pakhalanniemen kesäteatteriin.

Toiseksi Joni Skiftesvikin teksti oli hyvä. Siinä oli mystiikkaa, jännitystä ja hiukkasan romantiikkaakin.

Kolmanneksi sanoisin, että ohjaaja Olli Etelämäki osaa työnsä. Hän on saanut jo pari vuotta aikaisemmin tekstin käsiinsä ja ihastunut. Uskon et-

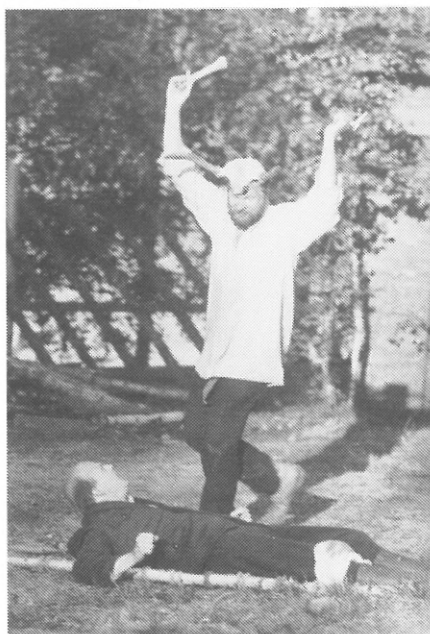
tä hän ajatuksissaan puuhasteli pitkään Joosepin kanssa jo ennen harjoitusten alkua. Mm. hän kävi jo edellisessä kesänä Joosepin kentässä.



Rajajooseppilaisia yhteispotretissa. Oikealla näytelmän ohjaaja Olli Etelämäki.



Siinä se on hattu! Leena Toivanen ja Matti Paavilainen.



Jooseppi viskoo tuonen turpeet Haurun silmille.

Neljänneksi näyttelijäntyöstä on sanottava, että se osui nappiin. Päätähdistä Leena Toivasesta ja Matti Paavilaisesta kuulin vieraiden kysyvään, ovatko he ammattilaisia. Huonoa roolityötä ei mielestäni ollut lainkaan. Jopa muutaman repliikin Hauru, Esko Nissinenkin eläytyi kuolevan osaansa aidon tuskaisesti ja hätääntyneesti, minkä voimme kuvastakin nähdä. Näyttelijät tekivät esityksestä ehjän kokonaisuuden ja sitä tuki lavastus, pukustus ja upeat äänitehosteet. Viimeksimainitut olivat meidän mahdollittoman mukavat nuoret musikantit itse tehneet alusta loppuun saakka. Minusta tämä musiikki ja yleensäkin kaikki äänet näyttämöllä loivat mahtavan tunnelatuksen. Siinä oli jotakin, joka otti yleisön mukaansa kokonaan. Se alkoi siitä, kun suomenmestarijoikkaaja Niiles Jouni Aikio vei meidät joiullaan Inariin Ivalon-Mattiin ja päättyi Jani Rajamäen liveä soittamaan, joka kerta yhtä ihanaan huilusooloon. Kerronpa teille, miten innokkaasti nämä nuoret tehosteita tekivät. Olimme siellä pohjoisen matkalla paikallisessa ravintelissa, jossa Niiles Jouni esiintyi. Rajamäen veljekset ja Juhani Leppänen tulivat kysymään, miten he saisivat näytelmää varten joiun. Puolanteen Tarjalta Löytyi manikka ja niin lähesitimme taiteilijaa pyynnöllä saada joiku nauhalle. Onnistuimme ja saimme myöskin esitysluvan. Tosin rohkaisu-ryyppy Niileksen, pienen Lapin miehen oli otettava. Samalla hän kysyi kaveriltaan, että uskaltaako hän lähteä noin suuren naisen kanssa mihinkään. Katselin ympärilläni. Lähdin hissuksiin menemään jo edeltä ulos. Hän oli kuitenkin urhea mies ja tuli perässä. Me saimme jopa kolme joikua. Minusta tuntui, että hän piti meitä puolittutuin, koska hän oli käynyt Parkanossa ja hänellä oli täällä ystäviä. Samalla iltajuoksulla löytyi myös nuori nainen, joka osasi neuvoa, miten karhu viheltää. "Lehtisen Paavokin" siellä niin innokkaasti opiskeli, vaikkei sitten itse näytelmässä tainnut kertaakaan viheltää.

Viidenneksi on mainittava lavastus, joka oli melkein kuin oikea Raja-Joosepin kenttä. Tämän suuren työn — pihapiirin muuttamisen Raja-Joosepin kentäksi — tekivät näyttelijät ennen kaikkea Matti Paavilainen, Veikko Ranta-aho ja Mauno Tekokoski. Yksinkertaisuudessaan se oli puhutteleva.

Jotta ollaan pystytty tekemään tällainen esitys, mikä nähtiin Pahkalan-niemessä viime kesänä, on pitänyt olla paljon muuta sitä ennen. Kerronkin joitakin tärkeitä tapahtumia Parkka-Teatteri ry:n historiasta. Syksyllä 1978 aloitettiin harjoitella Joel Lehtosen "Putkinotkoa". Ohjaajana meillä oli Olli-Pekka Ulkuniemi Tampereelta. Talvella perustimme harrastajateatterin, joka rekisteröitiin samana talvena. Perustavassa kokouksessa oli 20 henkilöä. Heistä on mukana toiminnassa yhä edelleen Matti Paavilainen, Paavo Erkkilä, Juho Jaskari ja allekirjoittanut. Teatterin nimestä jätettiin ehdotuksia ja niiden pohjalta äänestettiin nimeksi Parkka-Teatteri. Nimen keksijäksi paljastui toimittaja Lea Luodetlahti. Nimi sai 16 ääntä. Minusta se on ollut mukava nimi käytössä. Se on lyhyt ja naseva. Ainoa valitettava asia on ollut se, että vieraspakkakuntalaisten suussa se muuttuu Parka-Teatteriksi. He kun eivät kaikki tunne sanaa parkka.

Putkinotkon jälkeen meille tuli ohjaajaksi Katri Keturi. Hänen aikanaan näyteltiin Aapelin "Pikku Pietarin pihä" teatterin oman pojan Paavo Erkkilän kirjoittamat "Veleka asiat", "Yrittämisen eväät" sekä Raudsepin "Vetelys". Melkein alusta asti mukana ollut monitoimimainen Arja Ranta-aho aloitti Pikku Pietarin pihassa. Vanhoja kuvia selatessani huomasin tässä näytelmässä olleen mukana eka kertaa myös Juho Jaskarin ja Heimo Yliruusin.

Alusta asti parkkateatterilaiset ovat opiskelleet näyttelemistä erilaisilla ilmaisutaidon kursseilla, joita olemme järjestäneet täällä Parkanossa ja olemme menneet kauemmaksikin mm. Seinäjoelle Harrastajateatterikesään, mis-



Kuunnellaan runon lausuntaa.



Mansi Pertta haukkuu herroja. Vas. Paavo Erkkilä, Katri Keturi ja Sirpa Juupajärvi.

sä olemme käyneet myös katsomassa muiden esityksiä. Meillä on ollut myös nuoriso- ja lastenteatteria. Olen itse henkilökohtaisesti pitänyt Keskustan koulun näytelmäkerhoa. Siellä on ollut monta innokasta pientä harrastajaa, jotka ovat sitten jatkaneet Parkka-Teat-

terin riveissä. Nyt olen saanut myöskin työtoverini Elina Rauman innostumaan tästä työstä. Se on lämmittänyt sydäntäni. Paljon olemme tehneet ohjelmaa pikkujouluihin ja erilaisiin juhliin. Parkka-Teatteri ei ole poliittinen järjestö ja siksi me menemme sinne, mihin meitä pyydetään. Katrilla oli myös idea tupateatterista. Menimme kylille ja näyttelimme pienenäytelmiä taloissa ja kouluilla. Katri Keturihan oli alkuunpanemassa Parkka-Teatteria.

Hänen työpanoksensa alkuvuosina oli suuri. Hän ohjasi, näytteli, pitkäaikaisena puheenjohtajana puuhasi paljon muutakin ja hoiti todella hyvin leikirjan. Sieltä nytkin löytyi paljon unohtunutta tietoa. Olli-Pekka Ulkuniemi ohjasi meitä toisenkin kerran v. 1986. Teimme silloin Wolfgang Bauerin "Kummittelijoita". Tämä näytelmä oli erikoinen roolileikki. Se kohahdutti rohkeudellaan. Mutta kyllä Parkanosta rohkeita ihmisiä löytyi. Sen totesimme katsojamäärästä. Sillä näytelmällä pääsimme osallistumaan kilpailusarjaan Seinäjoen Harrastajateatterikesään, mikä oli kunniakas saavutus. Kävihan itse Suomen Harrastajateatteriliiton puheenjohtaja Kaarina Virolainen meidät valitsemassa. Arvosteluissa saimme, kuten odotimme sekä kiitosta, että moitetta. Päällimmäiseksi tuomariston arvostelusta jäi mieleen, että työskentely oli rohkeata ja kehityskelpoista. Meille näyttelijöille se oli kokemus, jota tuskin kukaan meistä osasi etukäteen arvata. Seinäjoelta pestasimme seuraavan ohjaajamme myös tamperelaisen Timo Mäkisen. Hän ohjasi meille Gustav af Geijerstamin "Iso Niilo ja pikkuniilo".

Viimeiset viisi vuotta on meitä kehittänyt ohj. Olli Etelämäki Tampereelta. Ensimmäiseksi Etelämäen kanssa teim-



Kaarina Virolainen kiittää esityksestä.

me Sirkku Peltolan ”Maailman baari”, joka oli farssi. Siinä tehtiin niin paljon hölmöyksiä, kun vain puolessatoistatunnissa ehtii. Seuraava oli Agapetuksen ”Kas, niin Mimmi”. Se oli komedia, vanhan ajan tyylinen kesäteatteri maustettuna Ollin metkuilla. Siinä minulla oli toisen kerran Parkanossa oloaikanani naispäärooli. Minusta oli mieluista melskata koko näytelmän ajan ja komentaa Raafael-parkaa. Hyvin Matti Paavilainen käskyt otti vastaan ja tottelikin, mitä nyutjuurikasvin siemenet holtittomasti heitti Mimmin näkemättä. Matilla oli jo monien näytelmien kokemus tohvelisankarin osasta. Edellisessä näytelmässä Arja Ranta-aho saneli, mitä pitää tehdä. Toisena mekastavana parina Mimmissä oli Akseli ja Hilma; Juho Jaskari ja Leena Toivanen. Tätä näytelmää esitettiin ensimmäisenä kesänä Ikaalisissa ja toisena Parkanossa. Kyllä yleisö siitä piti. Ensimmäisen kerran kesäteatterin katsomo oli täynnä kahdessa viimeisessä näytöksessä. Viime syksynä tehtiin vielä ennen Raja-Jooseppia Miklos Gvarfasin näytelmä



Kadonnut isoäiti soittaa. Vas. Arja Ranta-aho, Heimo Yliruusi ja Matti Paavilainen.

”Neljä neittä kukkulalla”. Se esitettiin Keskustan koulun uudessa salissa. Siinä taas Jaskarin Jussi yritti pärjätä neljän naisen ahdistamana.

Olli Etelämäki on mielestäni persoonallinen nuori mies, jonka parhaina puolina pidän luovaa mielikuvitusta ja mahtavia oivalluksia. Omalla kohdallani siitä on viimeinen osoitus Piekanan rooli. Ohjaaja Olli alkoi jo keväällä puhella, että hän näkee Piekanan

puussa. Olin onneksi hiljaa ja vain kyselin itsekseni. Missä puussa? Kestääkö pää? Olenhan kokenut korkean paikan kammaa. Kestääkö oksa? Putoanko? Onneksi vain odotin, sillä upean pesän lavastusmiehet Veikko Ranta-aho ja Mauno Tekokoski minulle tekivät. Sieltä oli hauska vaivihkaa katsella yleisön reaktioita. Olisipa joskus tehnyt mieli vähän tutuille vilkutella, kun he huomasivat minut. Lempi-serkkuni toimittaja Timo Tampereelta kävi näytelmän katsomassa ja ihmetteli, kun ei ollut koskaan ennen, edes Kansallisen näytämöllä, nähnyt roolihenkilöä puussa. Piekanan tehoa lisäsi se, että minulla oli mikrofoni ja tekniikan pojat kaiutivat ja kierrättivät ääntä niin, ettei yleisö alkuun löytänyt minua, vaan päät pyöri etsien joka puolelta.

En ole halunnut tästä kirjoituksesta tehdä mitään historiikkia, kunhan olen muistellut elämäni harrastukseni parissa. Kokonaan on jäänyt mainitsematta se työ, mitä olen tehnyt Parkka-Teatteri ry:n hallituksen jäsenenä. Harrastusryhmän toimivat toimihenkilöt, joihin sihteerinä kuulun, tekevät niin paljon sellaista, mitä kukaan ei tule ajatelleeksi ensi-illassa eikä vielä viimeisessä näytöksessä. Pitää hankkia rahaa kaikenlaisilla konsteilla: mainoksilla, kerjäämällä, anomalla avustuksia ja myymällä lippuja ennakkoon, että voi palkata ohjaajan, ostaa ja tehdä itse lavastustarvikkeita ja muuta tarpeistoa, julkaista ilmoituksia ja mainoksia, painaa käsiohjelmia. Sitten pitää hankkia tarvittavat luvat, lipunmyyjät ja järjestysmiehet. Jos normaalisissa palkkatyössä joutuisi tekemään ilmaiseksi saman, mitä vapaaehtoisesti tekee harrastuksensa nimissä, niin ei tulisi mitään. Ajattelisi, että olenpa tosi ”uuno”. Kuitenkin kaikesta huolimatta rakastan harrastustani. Välillä vannon: ”Tämä on viimeinen kerta! Ei enää koskaan näyttämölle!” Kummasti ne valat kuitenkin muutamassa kuukaudessa unohtuvat.



Mimmi ja Raafael saapuvat huvilalle.



Piekana alias Sirpa Juuapajärvi.



”TOUKOKUU”

Riihitonttu Tarina lapsenmielisille

Vanha Riihitonttu rapsutteli jyviä hirrenraosta lattialle ja myhäili tyytyväisenä yrittäessään katsoa aarteensa määrää.

— Jospa saisin tänne vähän valoa, hän arveli ja samassa jo ketterästi hyppähti tikapuilta riihen lattialle ja oli jo työntämässä ovea auki. Mutta sepäs ei onnistunutkaan.

— No niin, tietysti ulkopuolella on haka kiinni. Olisipas nyt nuori-isäntä saanut unohtaa sen kiinnilaiton, kun eilen haki täältä kauralyhteet linnuille. Linnuillepa minäkin tässä yritän jouluiltoa tuottaa, etteivät kaikki varpuset lentäisi tuonne tuvan kupeeseen, vaan tirsкуttelisivat minunkin ilokseni. Yksin kun olen tänne jäänyt, mikä lie minut tänne maailmaan unohtanutkin, kohta sata vuotta täytän.

Lapsetkaan eivät enää usko riihitonttuihin, saati muihinkaan tonttuihin, mietiskeli Riihitonttu. Olipa Jarkkokin, talon viisivuotias poika, ilmaissut selvin sanoin mielipiteensä, kun Erkki-isäntä oli syksyllä tuonut riiheen kauralyhteitä sanoen, että täälläpä Riihitonttu pitää näistä hyvää huolta etteivät hiiret syö lintujen lyhteitä.

— Pyh, riihitonttu, kaikkea sä iskä viitsit uskotella. Eihän tonttuja ole olemassakaan. Eikä joulupukkiakaan. Viime joulunakin oli joulupukkina Jussilan Teemu... sillä oli vain posket maalattu ja vanha turkki päällensä, oli Jarkko uhonnut.

— Kuule poika, minähän sanoin jo, että joulupukki oli sairastunut ja pukinmuori soitti Jussilaan ja pyysi Teemua hoitamaan meidän kylän lahjo-

jenjaon. Ja hyvin hoitikin. Vai oletkos moittinut laskettelusuksia?

No... en vissiin... mutta lunta olis saanu olla enemmän... tuolta Visumäestä ei kauan voinu lasketella...

— Jaa-a, että joulupukin syykö se on kun ei oo lunta? Riihitonttua nauratti kun muisti Jarkon selittelyt. Missähän se poika eilen oli kun isäntä haki ne lyhteet?

Riihitonttu nosti tikapuut seinustalle luuvanluukun alle ja kiipesi luukulle ja takaperin kääntyen pudottautui luukun kautta ladon lattialle. Onneksi siinä oli kasa heiniä, ettei pudotus tuntunut pahalta vanhoissa luissa.

Riihitonttu tassutteli ovelle ja kurkisti; no, eipäs täältä paljon valoa taida herua. Päivä näin joulun alla on lyhyt ja hämärä. Kaksi hämärää vastakkain,

taisi jo isoisätonttu aikoinaan sanoa, Riihitonttu mietiskeli. Hän astui kuitenkin ulos ja yritti sovittaa saappaansa isännän eilen jättämiin jälkiin, niin kuin tontuilla on tapana, etteivät sellaiset tonttuihin uskomattomat saisi aihetta ihmettelyyn. Tonttu hihitti itseksensä ja ajatteli että mitähän Jarkko-poika tuumisi jos nyt näkisi hänet harppomassa isännän jalanjäljissä. Ne kyllä tuntuivat Riihitontusta melkein jättiläisen harppauksilta. Onneksi tämä harmaa nuttu ja hiippalakki sulauttivat hänet illansuun hämärään, jos nyt joku sattuisi kurkkimaan riihelle päin.

Riihitonttu seisahtui riihenoven eteen ja kurkotti hakaan.

— Peijooni vieköön, ovatkos ne nostaneet tuon haan korkeammalle vai olenkos taas lyhentynyt... no mikä nyt...

Silloin tiukaksi painunut lumi liukastutti jalat alta ja Riihitonttu kapsahti nurin.

— Voi peijoonin peijooni...

Samassa kuului takaa: — Hei kukas sä oot?

Riihitonttu pyörähti istumaan. — Jarkko!

— Nii-in. Mutta kukas sä oot ja minkätakia siinä oven edessä pyörät, Jarkko kysyi.

Riihitonttua nauratti niin että korvannipukat heiluivat. — No arvaa?

Jarkko katseli kiireestä kantapäähän nauravaa pientä harmaata ukkoa. Sittemmin hänellä välähti. — Oletkos sä se. se Riihitonttu?

— Olen. Riihitonttu. Nythän me tavattiin. Tai sinä tapasit minut. Minä olen sinut nähnyt täällä monesti isäsi kanssa.

— Oletko sä Riihitonttu? Ihan oikeesti? Jarkko tivasi.

— Ihan oikeesti. Riihitonttu nousi seisomaan. — Yritetään yhdessä avata tuo haka, että saisin oven auki. Kun vanhat silmäni eivät enää oikein tahdo nähdä hämärässä. Kokosin linnuille joulujuuvia ja meinasin lakaista ne kasaan.

Jarkon silmät olivat kirkastuneet. — Voi juku. Ihan oikea Riihitonttu. Olet sä sittenkin olemassa. Mä tulinkin katsoomaan, kun isä oli sut eilen nähnyt.

— Kyllähän minä juttelin isännän kanssa, Riihitonttu myönteli.

— Oli ne lyhteet ihan hyviä. Taisit varjella ne niiltä hiiriltä, Jarkko arveli.

— Olihan meillä hiirien kanssa sopimus, ettei lyhteisiin kosketa.

— Jaa sopimus? Jarkon leuka ihan vavahti.

— Niin. Lyötiin oikein kättä päälle.

— Nyt kyllä varmaan narraat. Jarkko katseli epäuskoisena riihitonttua.

— En varmaan narraa. Lakaistaan nyt yhdessä nämä jyvät. Ripottelen niitä sitten huomenna varpusilleni, että nekin tuntevat oikean joulun. Jouluaattona on tärkeää muistaa kaikkia eläimiä, lintujakin. Yhdessä Jarkon kanssa he saivat kokoon ison kasan jyviä kiukaan viereen.

— Menehän nyt kotiin, ennenkuin lähtevät etsimään, Riihitonttu patisteli Jarkkoa. — Huolestuvat kun ihan jo pimenee.

— Saanko tulla huomenna auttamaan lintujen ruokkimisessa?

— Tottahan toki. Hyvää joulunodotusta!

Jarkko pyyhälsi juoksuun. Kotona ovi lennähti sepposenselälleen ja poika oli viedä mennessään kynnyksen.

— Nyt mä näin sen oikean Riihitontun. Meillekin tulee oikea joulu kun mä saan ruokkia sen kanssa huomenna varpusia!

Riihitonttu kuunteli pojan kiireisiä juoksuaskelia hämärässä. Veti sitten riihenoven kiinni ja meni orsille heinien päälle nukkumaan.

REIJO OJENNUS

Luontoon, Parkanoon

(mollivoittoinen valssi ilman säveltä)

Kun kaipaat sä elämääs laatua,
on vaihtoehtoja tarjolla.
Ehkä tarvitset rauhaa tai lepoa,
vaiko iloista reipasta menoa.
Tätä luonnon rauhaa ja harmoniaa,
sen harvoin ihminen tavoittaa.
On erämaaluontoa järvenrantoja,
siellä voi rakentaa unelmaa.

Tule ystäväs kanssa tai yksin vaan,
täällä löytää voit oikean tunnelman.
Täällä oot ystävä sydämen lämpöä,
tään tunnelman Parkano tarjoaa.

Kun Seitsemisharjuun teet patikkaretken,
täällä kohtaat aitona erämaan.
Siel' on aarnimetsiä, ikihonkia
hillasuota ja mustikkamaa.
Ja rannalle erämaajärven
voit hetkeksi istahtaa.
Saat kuunnella lokkien naurun
täällä mieli rauhan saa.

"Tule ystäväs kanssa..."

Viinikankoskien solina on kaunis,
kuin hellä suudelma,
jonka ystävä antaa ja ystävä saa
onko onnea suurempaa?
Saat rantakoivuista katseilta suojan
on suurta taidetta luonto tää Luojan.
On kosken kuohussa, rantakoivussa
hiljaista luonnon sanomaa.

"Tule ystäväs kanssa..."

Käenkoski muistoja tarjoaa,
monen rakkauden alku ja satumaa.
Ne on hetkiä kultaisen nuoruuden,
ehkä hetkiä myös sydänsurujen.
Kai uurteet poskilla kertoo sen,
on vuodet muistot kullanneet.
Tuo tanssimaan ystävä muistoihin,
Tulet ehkä toistekin.

"Tule ystäväs kanssa..."

Taipaluksen Kaisa-mummu — taikojen tekijä

Kerron Taipaluksen Kaisa-mummusta. Hän ei ollut meille sukua, mutta isäni osti tilan Kaisan pojalta Villeltä, ja Kaisa siirtyi eläkeläisenä meidän hoiviimme.

Kaisa kertoi heidän tulleen Karviasta jostain Putarasta. Hän kertoi: "Olin seitsemän vanha, kun paimensin metsässä lampaista ja vuohia, ettei petoja tullut laumaan." Hänellä oli veli, joka kuoli nuorena.

Aikuiseksi tultuaan hän meni naimisiin Hermannin nimisen miehen kanssa, joka muutti heille asumaan. Sukunimeä en kuullut koskaan. Heille siunaantui kaksitoista lasta, joista vain yksi oli tytär, Selma-niminen. Hän avioitui Veneskosken Vihtorin kanssa ja he lähtivät Amerikkaan. Sitä Kaisa valitteli, että oli vain yksi tytär, joka hänkin meni niin kauas.

Kaisa kertoi: "Juhannusyönä käveltiin heinikolla, valkoinen lakana hartioilla, alapää veti maata. Kun lakana kastui kasteesta, vesi väännettiin kiuluun. Kun vettä kertyi paljon, vietiin kosken rannalle kirnu ja sitä vettä kurnutettiin ja hoettiin tai sanottiin taikasanoina hudlun hudlun hudlun hei, sullen vesi, mulle voi, yhyreksältä laitumelta paljon ennen päivän koin. Vesi juotettiin lehmille, että saadaan hyvää maitoa

ja voionnea, naapuriinkin laitumilta."

Kaisalla oli semmoinen tapa, että kun aurinko sulatti keväällä muurahaispesää, hän sekoitti vähän varvulla ja sylki pesään. Muurahaiset kerääntyivät isona parvena, ja kun laski kasvot lähelle, alkoivat muurahaiset suihkuttaa avoimiin silmiin. Näin Kaisa teki joka kevät ennen käen kukuntaa, näin eivät "kirot pystyneet".

Kaisa osasi pidättää veren. Kun Martti-veljeni löi kirveellä polveensa metsätyössä ja verta vuoti haavasta, haettiin Kaisa. Hän painoi sormella haavaa, höpisi hiljaa ja veri lakkasi tulemasta. Tällaiset olivat verenpidätys-sanat:

*Tyysty veri, seiso veri,
seiso niinkun Tyynimeri
Silloin kun Jeesus sen ylitse meni.*

Sanat luettiin kolmeen kertaan ja joka kerta Herran siunaus perään.

Kaisalla oli myös valkian pidätys-sanat, jotka kuuluivat:

*Vilmas tuli vilkutteli,
välmas tuli välkytteli,
keskellä merikiveä
kirjavasta kärmehestä
kipinä lähti,
ota valakiakulta vihas pois.*



Tämäkin luettiin kolmeen kertaan ja aina Herran siunaus perään. Itseänsä vanhemmalle ei saanut taikasanoina opettaa.

Kerran isä oli kulottamassa vanhaa heinää, ja valkia karkasi ojan reunaan. Siinä oli vanhaa aitaa ja kuivaa. Palo eteni jokea kohti. Kaisa haettiin tuvesta. Hän lähti kovaa vauhtia kepin turvin ja höpisi hiljaa mennessään valkiapidätys-sanoina. Kun hän pääsi palo paikalle, hän alkoi hakata valkia kepillänsä ja siihen se sammui.

Meille lapsille hän oli mukava ja leikkisä, mutta noituutta hän pelkäsi. Jos vanhoista puuastioista irtosi pala tai shaalista katkesi hapsu, Kaisa sanoi siitä noituutta otetun.

Lopuksi kerron huvittavan tapauksen. Kaisalla oli tapana käydä kesällä Vierikossa saunassa, vaikka kotonakin olisi sauna ollut. Pojat siihen kyllästytivät ja alkoivat miettiä, mikä kepponen auttaisi. Kaisan ollessa saunassa pojat pistivät ulkopuolella olevan hameen taskuun luunpalan. Se oli Kaisan mielestä noitumista, eikä hän sen koommin siellä saunassa käynyt.



Kolme kovaa autoa

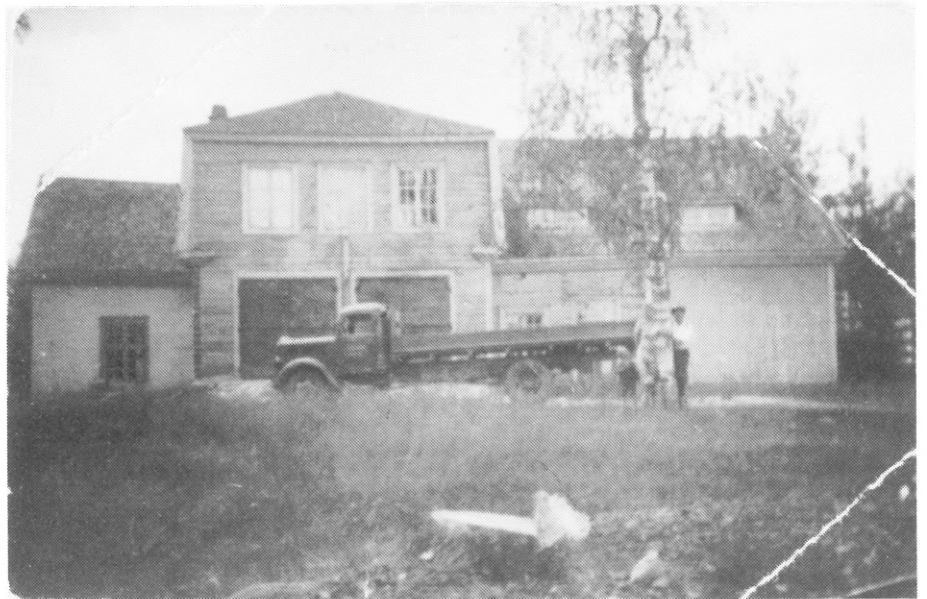
Taksi

Vatajankylän ensimmäinen "taksi".
Omistaja Viljo Koskiniemi ajokkei-
neen n. v. 1936.



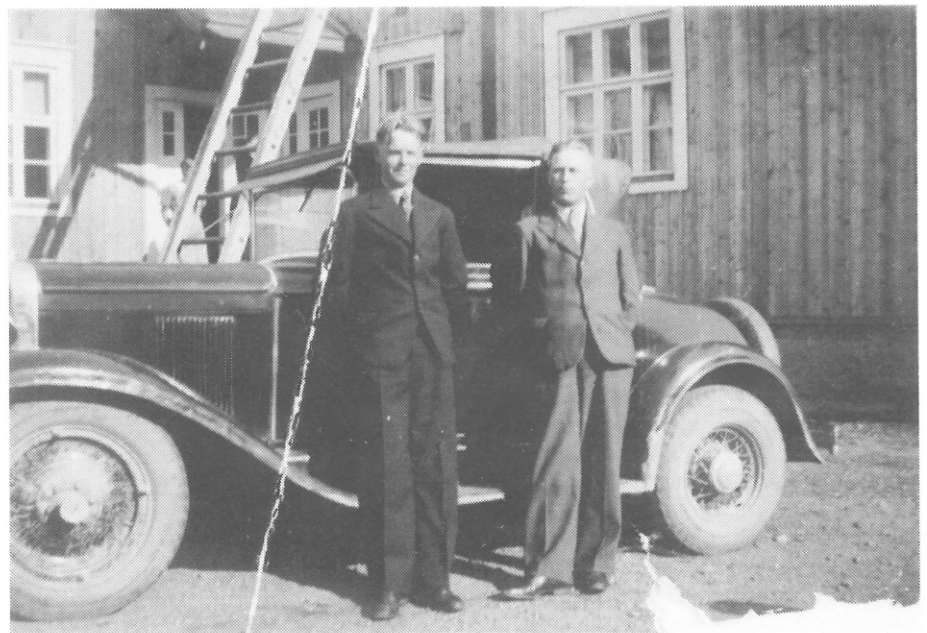
Meijeriauto

"Kattilakosken" meijeri, joka palveli
Pohjois-Parkanon maidon jalostajana
aikoinaan. Nykyisin paikalla on Martti
Nurmen saha. Kuvassa kuorma-auto,
jolla maitotonkat kuskattiin kyliltä
meijeriin.



Privaattiauto

Serkukset Olavi ja Arvo Rajala posee-
raavat Vatajan koulun pihassa. Taustal-
la Atte Vatajan omistama 2-hengen
auto.



Muistelmia jatkosodan hyökkäysvaiheen ajoilta 1941

”Ja se Oolannin sota oli kauhea...”

Lähtö sotaan on jännittävempiä kokemuksia mitä ihmiselle saattaa tulla. Kun lähtee sinne vapaaehtoisesti, on se kuin tahallista kuoleman etsimistä. Kun päätös on tehty, on tilanne peruuttamaton. Katumukset eivät tule kysymykseen, vaikka jännittääkin — pelkuriksi ja karkuriksi tuntisi itsensä. Jännitys kuuluu nuoruuteen, se viehättää.

Kaipasimme miehekästä toimintaa talvisodan jälkeen. Sitä saimme liittymällä Turun Suojeluskuntapoikiin: Heikki-veli ja minä kolmen tuuman lyhytputkiseen tykistö- ja Ensio-veli vastaavaan jalkaväkirykmenttiin. Aseiden käsittely oli meille ennestään tuttua, nyt kohteena oli järeämpi kalusto.

Nuoruutemme vuoksi patteriamme nimitettiin Oravapatteriksi. Siihen liittyi suuri joukko Turun Suomalaisen Yhteiskoulun ja muiden oppikoulujen poikia. Samalla patterimme väepeli teki selväksi, että Oravapatteriin liittymisellä olimme lupautuneet kahden tunnin valmiudella lähtemään vapaaehtoisina sotaan, jos tilanne vaatisi. Kellään ei ollut tätä tosiasiaa vastaan sanottavaa, oli innostava tieto.

15. kesäkuuta 1941 saapui Turun kotiimme sotilashenkilö, joka ojensi Heikki-veljelle määräyksen saapua määrättyyn paikkaan h e t i .

Käskeytys koski minuakin. Kiirehdimme Turkuun jännittyneenä tilanteesta. Selvisi paikkakin, joka oli Turun Tyttölyseo Tähtitorninmäellä.

Jouduin mittausjaokseen, Heikki tulipatteriin. Aika kului koulutuksessa, aikaisempi äkseeraus jäi vähemmälle. Kovan etsinnän jälkeen kotiväkemme löysi meidät ja toi vaihtelua armeijan eväisiin. Myös muiden poikien vanhemmat tapailivat poikiaan.

Lähtö sotaan

22.6.41 Saksan armeija vyöryi Neuvostoliiton rajan yli, Barbarosa-suunnitelma oli pantu täytäntöön. Sen seurauksena viikon kestävä sotaleirimme purettiin samana päivänä. Saimme uudet varusteet ja tykit lastattiin kuorma-autojen lavoille, olimmekin motorisoitu Kev. Psto 14. Ennen lähtöä saimme pikaisesti käydä hyvästelemässä tilanetta kauhistelevaa kotiväkeä.

Matka Turun satamaan alkoi. Porukkamme lastattiin kolmeen aluk-

seen. Oma laivamme oli kuuluisa vaupussodan Murtaja. Turun seudun Jalkaväkirykmentti 14 seurasi meitä laivoihin. Olivat talvisodan Summan taistelijoita, joten turvaa oli matkassa.

Tuskin olimme ehtineet rantautua Maarianhaminan satama-alueelle kun viholliskoneet olivat kimpussamme. Hajaannuimme ja maastouduimme. Sota oli todella alkanut. Se oli muuttunut todellisuudeksi, jota lapsena oli leikitty. Panssarilaiva Ilmarinen karkotti tulellaan koneet. Tappioita ei tullut.

Tilanteen rauhoituttua siirryimme autokuljetuksiin, tykit ja miehistö laivoille. Alkoi eteneminen saaren sisäosiin. Vastarintaa emme kohdanneet saarelaisten taholta. Tosin muutama al-

kuasukaseukko kehotti meitä poistumaan Ahvenanmaalta — olimme ehkä vihollisia, emmekä suojelijoita! Vastasimme, onko parempi, jos ryssät tulevat sijaamme. Jäimme vastausta vaille. Venäläisiä, saksalaisia ja ruotsalaisia sotureita emme nähneet. Olimme voittaneet kilvan.

Matka jatkui läpi pääsaaren sen toiselle laidalle Eckerön Överbyhyn. Sieltä näki kirkkaana päivänä Ruotsin rantaviivan hämmäyttävän toiveiden maana, jossa elettiin lihapatojen äärellä turvasa sodasta. Olimme tätä yltäkylläisyyttä turvaamassa länsirajalla ts. Ruotsin itärajalla.

Koko ensimmäisen illan ja seuraavankin päivän yöhön asti kaivoimme tykkiasemia. Kiire ampumavalmiuteen. Jonkinlaista linnoittamista tämäkin. Kansainliitto ei puuttunut tapaukseen.

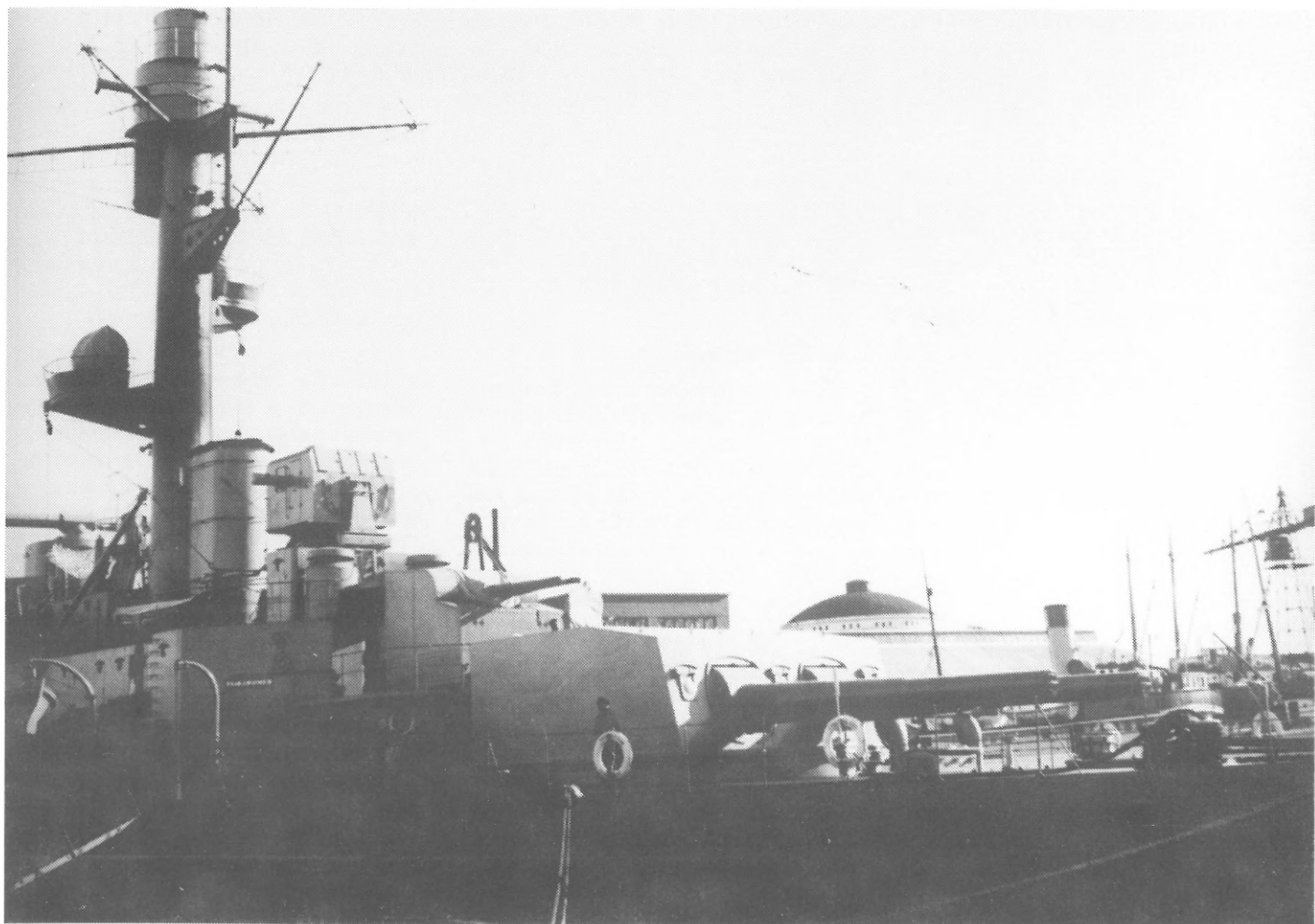
Sain siirron mittausjaokselta tulipatteriin ja olin nyt samalla tykillä veljeni kanssa. Puolustusvoimien yleinen tapapistää veljekset rinnakkain samaan vaaraan.

Päiväohjelma muodostui ohjesäännön mukaisesti: tykkiharjoituksia, varushuoltoa ja tarkastuksia, monttujen kaivauksia, suljettua tarpeen mukaan ja muuta sotilaselämään kuuluvaa. Hiljaisuus kello 22. Kaikki toiminnot piti tehdä vauhdilla petiin loikkimiseen asti.

Mutta pojat ovat poikia, varsinkin nuoret sotilaat. Rajoja piti seikkailumielessä koetella. Löysimme aukkopaikan ”piikkilangasta”. Eräänä päivänä tykkiharjoituksen jälkeen pujahdimme Heikki-veli, hänen luokkakaverinsa Niilo Loimio ja minä puiden ja pensaiden suojassa puntikselle. Ostelimme kylän kaupasta muniä, maitoa ja muuta lisäkeittä mahan täytteeksi ja tutustuimme samalla kaupan sieviin flikkoihin. Vajavaisesti kävi keskustelu ruotsin kielellä. Kiitos ruotsinmieliselle naislehtorillemme! Flikat pysyivät toistekin tulemaan ja ihmettelivät kun niin piilossa olemme. Saaren olimme valloittaneet ja näytti siltä, että henkilökohtainen naisvalloituskin sujuu. Tilanne näytti hyvältä. Överbyn nuoret miehenpuolet katselivat sivusta kateellisina ensikosketustamme heidän flikkoihinsa. Olimme hyvin tyytyväisiä ostoksiimme ja flikkoihin, tulipa nähtyä siviilielämää — kunnes...



Kirjoittaja ja Heikki-veli (oik.) Parkanon Alasen verkkoladon edustalla kotiuttamisen jälkeen elokuussa 1941.



Panssarilaiva Ilmarinen Turun satamassa kesällä 1941.

Vierellemme pysähtyi henkilöauto jarrut kitisten ja sieltä syöksähti esiin vihasta puhkuva patterimme vääpeli pistoolia heilutellen. Synnintunto kasvoillamme jäykistyimme pelästyneinä paikoillemme. Vääpeli kierähti eteemme karjuen vaikuttavan voimallisella äänellään, jollaiset voimavarat vain vääpeli omistaa.

Sotilaan mahtipontisesti, joskin huomattavasti äänivarojaan menettäneenä hän julisti koko konkkaronkan poistumiskieltoon ja ylimääräiseen työpalveluun. Rangaistus oli oikeutettu, tosin liian dramaattisin korostuksin. Emme ajatelleet, mitä seuraamuksia olisi tullut, jos tänä aikana olisi tullut lähtökäsky saarelta.

Juhannusaattona koko patterimme sai luvan osallistua kyläläisten juhannuksen viettoon, joka poikkesi parkanolaisten tavoista: keskelle kenttää oli pystytetty juhannussalko koristeineen. Sen ympärillä laulettiin ja tanhuttiin sekä suoritettiin muuta ohjelmaa. Suomen lippu liehui juhlallisesti salossa. Tarjoilua, miellyttävää yhdessäoloa.

Kesän vietto Oolannissa loppui kahden viikon oleskelun jälkeen. Tuskin pahaa jälkeä saaren luonnolle aiheutimme, mitä nyt vähän kuoppia kaivelimme, risukkoa raivasimme ja yksi

puolikuollut mänty jäi pystyyn — lie-neekö luonto järjestänyt lopun kaadon.

Tykit autojen lavoille ja yhtämittaista ajoa Maarianhaminasta asti. Meitä seurasi Jalkaväkirykmentti 14, vain yksi sen pataljoonista jäi toistaiseksi varmistamaan saarta.

Hikisen lastauksen jälkeen irtauduimme saaresta ilman ilmavaaraa. Taakse jäi ”Keisari Sundblomin valtakunta”. Se kauhea Oolannin sota oli ohitse.

Itärintaman taisteluihin

Laivamatka kesti 9 tuntia. Turussa oli aikaa poiketa kotiimme. Mutta ikäväksemme koti oli tyhjä, olivat menneet Parkanoon. Soitimme sinne, jotta poikia viedään nyt tuntemattomia kohtaloita kohden.

Hommia riitti Turussa, purkausta ja lastausta härkävaunuihin. Vaunumme kylkeen kirjoitti joku sanan Moskovaan. Emme tienneet matkamme määränpäättä, mutta idän suuntaan junamme kulki. Tulevaisuus hämäränä edessämme, aavistimme taistelujen odottavan meitä. Tunsimme olevamme oikealla asialla, vapauttamassa riistettyä karjalaa takaisin oikeille omistajille. Innostuksen vallassa lauloimme sen ajan

schlaagereita, kuten Kaarinaa, Lili Marleeta, Tellervoa ja muita mieleemme juolahtavaa.

Muutaman päivän pysähdys Riihimäellä ja taas jatkui matkamme. Koetimme arvailla, mille rintamanosalle meitä viedään. Ruokailutaukoja asemien kohdilla. Joskus pääsi hakemaan niistä virvoitusjuomia kovan ryntäyksen ja pitkien jonojen kautta, joskus ei kerinnyt ostaa kun kesken kaiken tuli käsky: vaunuihin! Härkävaunun ovialuekosta näimme, missä mennään ja katselimme ohikiitäviä maisemia. Ajotain pitkäaikaisia pysäytyksiä sotatarvikejunien vuoksi. Viholliskoneilta saimme olla rauhassa.

16.7.41 ylitimme välirauhan rajan. Värtsilässä pysähdyimme. Sieltä autokuljetuksina etelän suuntaan. Olimme nyt hyökkäyskärjen mukana etenemässä Sortavalaa kohden, vapauttamassa entistä kotikaupunkiamme, alistettuna Karjalan Armeijan 7. Divisioonaan. Mieliala oli korkealla: lauloimme kuljetuksen aikana reippaita marssilauluja.

Laulut loppuivat kun lähestyimme taistelurintamaa. Totisina katselimme autojen lavoilta vastaantulevia kaatuneiden ja haavoittuneiden kuljetuksia. Väsyneitä jalkaväenosastoja marssii

taakse lepoon kahdenpuolen tietä antaen tilaa ajoneuvoille. Joukossa huumoria ylläpitäviä miehiä keventämässä tilannetta. Joku huutaa meille: "Älkää hyvät pojat, menkö siihen suuntaan, siellä voi kuolla!"

Ohitamme rintamaa kohden marssivia joukkoja: jännittyneitä katseita, maantiepölystä ja hiestä tahriintuneita kasvoja, hevosvetoisia tykkejä, jääkärit pyöräilemässä kärkeen. Metsän suojaan turvaudumme kun viholliskoneet ahdistelevat.

Mitä lähemmäksi Sortavalaa tulemme, sitä kiivaammaksi tulee vastarinta.

Vähällä oli, ettei Heikki-veljestä ja minusta tullut vainajia: tykkimme putki räjähti joko liiallisesta ampumisesta tai viallisesta ammuksesta johtuen. Ampuja ja lataaja kuolivat heti veljen ja minun ollessa muutaman metrin päässä heistä. Onneksi emme sillä hetkellä olleet tuomassa ammuksia tykille. Tehtävämme oli ruuvata jäykkiä tai herkkiä sytyttämiä ammuksien kärkiin ja kantaa ne valmiina ampujille.

Sodan onnellisimpia hetkiä oli kun saimme paketteja ja kirjeitä kotoa. Kirjoittelimme kirjeitä aina kun oli mahdollisuus, joskus liiankin yksityiskohtaisen kuvailevasti jännittäviä tapauksia huolestuttaen vanhempiamme.

Tuttuja paikkakuntia ohitimme lähestyessämme Sortavalaa. Harlussa

seisoi Stalinin patsas kasvot mustuneina. Melkein koko kylä oli poltettu, palanut vihollisen tankki tien varrella. Sen luukusta kurottautui palanut käsi-varsi kuin avunhuutona sodan kauheuksille.

Olimme melkein Sortavalan porteilla kun ohitimme Helylän. Enää 6 kilometriä kaupunkiin. Sortavala oli saaroksissa. Olisi hienoa olla entistä kotikaupunkiansa valloittamassa.

Siviili koittaa

31.7.41 patterimme väpeli käski veljeni ja minut patterinpäällikön puheille hänen teltaansa. Yllätykseksemme saimme kuulla, että meidän on lähdettävä kotiin, koska meillä ei ollut vanhempiemme lupaa. Myös monet muut "lapset" saivan saman kohtalon. Esi kuntaan oli tullut useita vaatimuskirjeitä vanhemmilta: ns. siviilikarkurit kotiin. Patterinpäällikön käskyä ja vanhempien painostusta oli toteltava, vaikka harmittikin ettemme saaneet olla mukana Sortavalan valloituksessa. Suojeluskunta- ja Sotilaspiirien esikunnat vapautuivat vastuusta "lapsistaan" siirtäen ne vanhemmille.

Huomattava osa "lapsista" jäi vanhempien luvalla vielä jatkamaan sotansa kunniakkaasti aina sodan päätöstaisteluihin asti. Oravapatteri oli

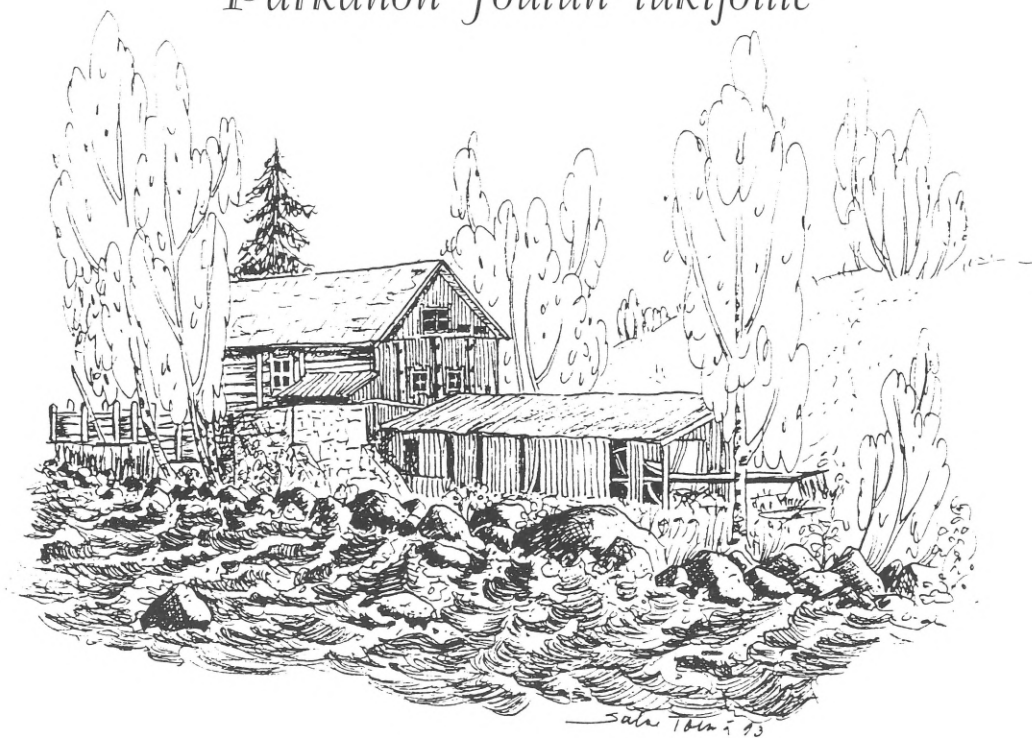
tietävästi ikävuosiltaan Suomen nuorin yhtenäinen rintamatehtävissä oleva sotilasyksikkö.

Saimme pitää sotilasasumme, vieläpä henkilökohtaiset aseemme. Ehkä ns. puskaryssien varalta, olihan meidän matkustettava pitkä matka sotatoiminta-alueella. Haikkealta tuntui jättää kaverit, mutta toisaalta oli mukava päästä siviiliin. Tuntui kuitenkin kuin kohdaltamme olisi homma jäänyt kesken kun Sortavala jäi valloittamatta.

Sotamme ei päättynyt vielä näihin kokemuksiin. Kolmen viikon kuluttua kotiuttamisesta tuli Ensio-veljelleni ja minulle kutsu konekiväärikoulutukseen Forssaan. Kutsu oli samanaikainen, koska olemme kaksosia. Vajaan 4 kk kuluttua jouduimme konekiväärimiehiksi 1D. 56 Jalkaväkirykmentin etulinjajoukkoihin Maaselän kannaksen ja edelleen Loimolan taisteluihin. Heikki-veli myöhemmin Jv.-koulutuksen jälkeen saman rykmentin eri pataljoonan kiväärikomppanian mieheksi etulinjoille Maaselän kannakselle ja myöhemmin 21. Prikaatin miehenä Ilo-mantsin mottitaisteluihin.

Puolentoista kuukauden sota venyi kohdaltamme yli kolmivuotiseksi. Sodan vapaaehtoisuus oli vaihtunut valahtoiseksi komennukseksi, joka oli kestävä loppuun asti.

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta Parkanon Joulun lukijoille

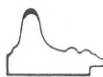


Parkanon kaupunki

*Toivotamme Parkanon Joulun lukijoille
Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 1994*



— **PARKANO OY**

—  PARKANON LISTA OY

—  **YHTYNEET SAHAT OY**
Parkanon saha

—  **YHTYNEET PAPERITEHTAAT OY**
Metsäosasto

Kysy pintakäsittelyn ammattilaiselta!

MAALAAMOPALVELUT

- hiekkapuhallukset
- maalaukset
- erikoispinnoitukset
- koneiden ja laitteiden huoltomaalaukset

KENTTÄPALVELUT

- huolto- ja kunnossapitomaalaukset (siirrettävällä kalustolla)
- rakennusmaalaukset
- lattiapinnoitukset



YIT-YHTYMÄ OY
PINTAKÄSITTELY

Parkano (933) 814 70
Kauhajoki (963) 219 33

**TOIVOTAMME KAIKILLE
PARKANON JOULUN LUKIJOILLE**

*HYVÄÄ JOULUA
JA
LIIKENNETURVALLISTA
UUTTA VUOTTA 1994*



Parkanon Autokoulu Ky
Lasse Mäntynen 933- (44) 82 033
Kirkkokatu 5



Yhteistyökumppanisi muovialalla

SKM Teollisuusmuovit tarjoaa sinulle Euroopan johtavien valmistajien kestopuovituotteet:

- putket, putken osat ja venttiilit
- levyt, tangot ja ainesputket

Tuotantomme valmistaa sinulle:

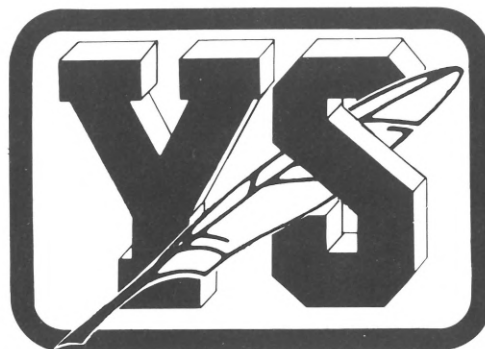
- altaat, säiliöt ja putkistot
- koneenosat, laitteet ja laitteistot, vaikka avaimet käteen

Korroosio- ja kulumisongelmissasi ota yhteyttä SKM Teollisuusmuovit — muovia eduksesi

SKM TEOLLISUUSMUOVIT KY

39700 Parkano
puh. (933) 837 33, fax (933) 837 38

Valitse
**Voimakas
Viestittäjä:**



YLÄ-SATAKUNTA

KAUPPAHUONE 66

Toivottaa asiakkailleen
Hyvää Joulua ja
Iloista Uutta Vuotta!

Kauneushoitola Nina

OBELIA OY

USVA

Toimistotukku

Ala-Kauhaluoma & Jokela



ILOISTEN IHMISTEN KOHTAUSPAIKKA

Avajaiset 10.6.1994

**Reijo Taipale
&
Erkki Friman**

Finnmanage Ky

MANU SYRJÄNEN

Matkamiehentie 6 B

00320 HELSINKI

Puh. (90) 578 650, fax. (90) 578 567

*Hyviä joulukelejä
ja
Turvallista kyytiä
Uudeksi Vuodeksi!*

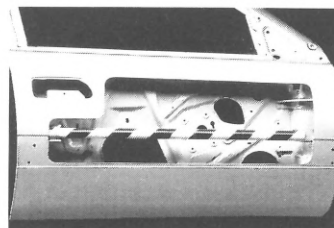


AUTOTALO LAAKKONEN

Ikaalinen (933) 87 697



Aktiivista ajoturvallisuutta



MONOBLOCK
-turvavyöhykekori,
jonka asteittain
kokoontuivat
vyöhykkeet vaimen-
tavat törmäysener-
giaa mahdollisim-
man tehokkaasti.
Ovissa kylkitör-
mäyssuojat.

Törmäysvoimia absorboivat kori- ja runkorakenteet sekä turvakori suojaavat XANTIAN matkustamoa joka suunnalta. Ainutlaatuinen kaasunestejousitus torjuu tienpinnan epätasaisuudet ja pitää ajon vakaana. VSX-mallissa lisäksi HYDRACTIVE II - aktiivijousitus, ABS-jarrut...

Tule kokemaan aktiivisesti turvallinen ajomukavuus.

Hinta alk. 129.800,-

+ toimituskulut 2.000,-

AUTOLUOJUS

Parkano puh. 83100



CITROËN



-urakointi



- KAIVUA
- TASAUSTA
- KUORMAUSTA
- PIHATÖITÄ
- LUMITÖITÄ
- TRAKTORITÖITÄ

KIINTEISTÖT HUOLTAA



KIINTEISTÖHUOLTO ASKO VIITASALO KY

☎ 933•83 506, 949 631 248, 949 631 250, 949 232 733

LAPINNEVAN KYLÄKAUPPA

PALVELEMME:

ark. 9—18

la 9—14

Puh. (933) 445 113



— Täyden palvelun siivousliike —

**PARKANON
SIIVOUSPALVELU OY**
puh. 933-837 77, 949 555 590

EH-KONEPALVELUSTA

• RAKENNUSKOHTEET

vuokraus, myynti, huolto

• MYYNTI JA HUOLTO

Käsityökalut, konetarvikkeet,
voiteluöljyt



Sahat, varusteet
Varaosat, huolto
Letkut ja liittimet

Hits.koneet ja tarvikkeet
Sähkötyökalut

EH-KONEPALVELU

Teollisuustie, Parkano (933) 81 212

MIKON KUNTOUTUSKODIT OY

- sijaitsee luonnonkauniilla puistoalueella Parkanossa
- toimii kartanotyyliisessä 1930-luvun lopulla rakennetussa jyhkeässä kivitalossa
- tarjoaa kodin asukkaille, jotka eivät tule avo-palvelun avulla toimeen, mutta eivät tarvitse laitushoitoakaan
- antaa väliaikaiskodin esim. omaisten loma-ajaksi
- tarjoaa lisäksi kiropraktikon ja hermoratahierojan palveluja

TERVETULOA!

MIKON KUNTOUTUSKODIT OY

Kunnalliskodintie,
39700 Parkano
Puh. (933) 448 0120



Vain Fordeissa.
Testattu DSE-turva-
tekniikka.



***"Mitä turvavarusteisiin tulee, muutkin
voisivat ottaa opikseen Fordista"
totesi TM 14/93.***



**LEVORANNAN
AUTOLIIKE OY**
IKAALINEN
458 9388

MYynti • HUOLTO • VARAOSAT

KUMERA OY

Teknologiakeskus



JUNA ON PAREMPI VAIHTOEHTO.

Nopea, täsmällinen, mukava. Valitse aikatauluusi sopiva. Junassa saat latautumisaikaa: Voit rentoutua tai työskennellä. Säästät itseäsi olennaiseen.

JUNA - VAIVATON TAPA MATKUSTAA

Kun matkustat paljon, aja vain asemalle. Useimmilla on hyvät pysäköintitilat, suurimmilla myös lämpöpaikkoja. Junalla ajat ruuhkatta keskustasta keskustaan.



INSINÖÖRITOIMISTO

DESEC OY

**Ulko- ja kotimaan projektinhoito
CAD-suunnittelu
Koulutus
Asennusvalvonta**

**DESEC OY
39700 PARKANO
puh. 933-83442
fax 933-83443**

PARKANO STEEL KY

**Metallirakenteet,
koneistukset,
laitetoimitukset ja
asennukset**

**Laivanevantie 6
39700 Parkano**

**puh. (933) 459 960
fax. (933) 459 955**

RAUHALLISTA JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA TOIVOTTAA

Kuljetusliike
ALAMETTÄLÄ OY
39700 PARKANO

Kiitämme asiakkaitamme kuluneesta vuodesta ja toivomme
Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

OLAVI KAIJA KY Puh. 824 26

SORVAUSTYÖT
LAAKERIT
LAAKERIYKSIKÖT
TRAKTORIN VARAOSAT

SORVAAMO E. AALTO

Puh. 933-81580
auto 949 620765
Parkanontie 90

Kodinkoneiden ja kylmälaitteiden

**VALTUUTETTU HUOLTO,
VARAOSA JA TARVIKEMYYNTI**

**Parkanon KY
KODINKONEHUOLTO**

T. Mansikkaviita p. 82460 ja 949320247

Asemankatu 20, 39700 PARKANO


JOUSTOTURVA
ELÄMÄSI VAKUUTUS



 **KANSA**

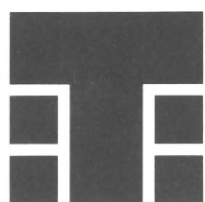
Matti Tammiranta puh. (933) 824 99

PARLAVA KY

39750 KUIVASJÄRVI
puh. (933) 362 69
auto 949 339 514

- Finn-kuormalavojen valmistus ja korjaus
- Kertakäyttölavat

- MYYMÄLÄAUTO
- LÄHIMYYMÄLÄ



ANSSI RINTALA

Jokiharju p. 83 099
auto 949 332 795
Mika 949 530 852

**PAKETTI- tai
KUORMA-AUTOLLA
SOPIMUKSEN MUKAISESTI**

- Tavarakuljetukset, hinaukset, muutot
- Erikoiskuljetukset, — Hiab-nosturi ym.

G. KORPINIEMI

PARKANO puh. (933) 832 21
AUTOPUH. 949 233 676
ja 949 337 640

Multien multa
Kekkilä
● Kukkamulta
● Kestomulta

 *monipuolista
asiakaspalvelua
henkilökuljetuksissa*

ARI LAMMINMÄKI KY

- TAKSIBUSSI
- INVATAKSI (hissivarustus)
- LINJA-AUTOJEN TILAUSAJOT

Tilaukset 933-4423736
auto 949 120703
949 621241





**OTA LUSIKKA
KAUNIISEEN KÄTEESI,
me kyllä valmistamme
hyvät sapuskat!**

Järjestämme syntymäpäiviä, muisto-
tilaisuuksia, häitä, ylioppilasjuhlia,
rippijuhlia, pikkujouluja yms.

Santoon ruokalassa
tilat 200 hengelle (300).

- TYÖPAIKKARUOKAILU ma-pe 10.30-13.00
- RUOKALA AVOINNA 8.00-14.30

**PITOPALVELU JA TYÖPAIKKARUOKAILU
ARJA GRÖNFORS KY** Parkano puh. (933) 813 39



Hyvää Joulua
**PARKANON
KEHRÄÄMÖ**

LANKASUULI 82204, LANKATORI 82215

PARKANON BETONI KY

om. SIRKKA NIEMINEN

puh. **82557**

**Parturi
Kampaamo**

YLINEN

Maanantaina suljettu
Parkanontie 41
Puh. 82228

KÄYTETTYJEN AUTOJEN ERIKOISLIKE

AUTOMYYNTI

KIVINIEMI

PUH. 933-819 70

Keskuskatu 9, Parkano (K-Pekan alakerta)



**Edullinen
hyvien
valikoimien
Joulukauppa**

**market
Mestarinitori**

Parkano puh. 820 31

*Topname
in Shoes*

AJAVAT

TOPMAN

OY AVEC-SHOE LTD

PL 15 39701 PARKANO ☎933-83201



Parkano, puh. 82831
Autopuh. 949 636 190
Telefax 933-83787

TM-RAUTA OY

Myydään uutta ja vanhaa käyttörautaa.

P. (933) 822 06

Autop. 949 233 181

**MAALAUSLIIKE
HANNU NUMMELA**

puh. 832 15



Sepänkatu 8 Puh. 824 09
AVOINNA MA-PE 8.30-16.00
-Täydellistä autopesupalvelua-

KIULIVERSTAS

Tehtaanmyymälä avoinna ma—la klo 10—19

- * kiulut * haarikat * kulhot *
- * tuopit * tynnyrit * leikkuulaudat *
- * leipälapiot * leilit * kellot *
- * katajatyöt * ym. * ym. *

Alueen laajin valikoima. Valmistus ja myynti

Parkanosta Poriin päin n. 7 km.
Osoiteviitta "KIULIVERSTAS"
39660 Lapinneva, Kiuluverstaantie 62.
puh./fax. (933) 445 139.



KOLARIKORJAAMO • MAALAAMO AUTO-OJANEN KY

• KOLARIKORJAUKSISSA:

Autorobot oikaisu- ja
mittauslaitteet

• Laadukkaat uunimaalaukset

Puh. (933) 442 4245
Kotinumero: **Timo Ojanen** 442 4334
Ari Ojanen, Parkano 81 675

LADA

HYUNDAI

SKODA

Volkswagen Group

- MYYNTI
- VARAOSAT
- HUOLTO

AUTOMYYNTI R. LAIHONEN KY

Teollisuustie 29
39700 Parkano puh. (933) 81 377



KONEHUOLTO T. MÄKINEN OY

Teollisuustie 25, 39700 Parkano
P. (933) 448 0205
auto 949 123 259, k. 447 508



PARKANO P. KUIVANEN KY

Keskuskatu 10, puh. 833 95

HUOLLOT • PESUT • KORJAUKSET • RENGASTYÖT
POLTTOAINEET ITSEPALVELUNA JA PALVELUNA
MYÖS MOOTTORIPETROOLI
KORTTIAUTOMAATTI BENSIINILLE JA DIESELILLE
TOYOTA HUOLTO JA VARAOSAT



KIINTEISTÖ- MARKKINOINTI KY

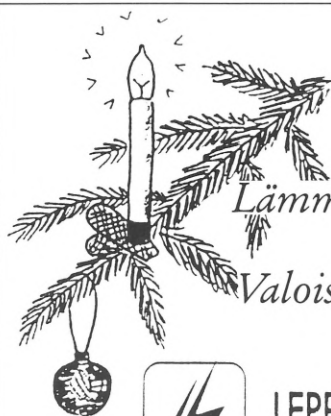
ESA OJANEN LKV (933) 83 290
Keskuskatu 4, 39700 Parkano

TAPIOLA-YHTIÖT Palvelupiste:

Marja Mäkiiviinikka p. 835 90

VIITAMATKAT Asioimisto:

Esa Ojanen,
Kirkkokatu 1
39700 Parkano,
puh. 835 90
fax. 835 90



*Lämmintä Joulumieltä
ja
Valoisaa Uutta Vuotta*



LEPPÄKOSKEN SÄHKÖ OY

SUOMEN FARMIPALVELU OY



Jälleenmyyjänä Ikaalinen,
Parkano, Kihniö, Karvia,
Jämijärvi -alueella toimii

KUIVAS-MYYNTI KY

Tilaukset klo 6.30—8.00 tai ilt. (933) 446 255,
auto 949 234 320

POLTTOÖLJYN TOIMITUS

- | | |
|----------------------------|----------------|
| — kivennäisaineet | — kuonakalkit |
| — vitamiinit | — paal. langat |
| — siemenet | — merilevä |
| — kasvinsuojelu-
aineet | — aumamuovit |
| | — ym. ym. |

ILMAINEN KOTIINKULJETUS

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 1994!*

AUTO-LAHTINEN OY
Ahertajankatu 2, 39700 PARKANO puh. 933-82507

- AUTOTARVIKKEET JA VARAOSAT
- KORJAAMO
- OPEL JA HONDA HUOLLOT

109

K A U K O P U H E L U



Ikaalisten-Parkanon
Puhelin Osakeyhtiö

meiltä muodikkaat ja mukavat
asut päivään ja yöhön

nanso
TEHTAANMYYMÄLÄ

Parkanontie 70, Parkano
P. (933) 448 2627
ma—pe 9—18, ti—to 9—17, la 9—14

HYVÄÄ JOULUA
JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA

Asianajotoimisto
Pentti Larimaa Ky

**Hius
Studio**
JK

PUH. (933) 81 060

Uusi numero 12.2.-94

(933) 448 1060

KESKUSKATU 8,
39700 PARKANO

Ma suljettu, ti—pe 9.00—17.00, la 8.00—13.00

TARJA KOSKINEN KIRSTI KORTESJOJA TANJA VAHOSALMI

— KÄYTÖSSÄMME MYÖS HIUS LASER

PARKANONTIE 47, 39700 PARKANO



Puh. 933-83838, koti 82321,
949322458



Puh. 933-81977

**VOLVO K-AUTO PALVELUPISTE
PARKANOSSA**

- ❖ Raskaan kaluston korjaukset ja varaosat
- ❖ Hydraulikkaletkut, liittimet ja komponentit
- ❖ Laakerit ja laakeriyksiköt
- ❖ Ajopiirturimittaukset
- ❖ Päälle rakenteet
- ❖ Jarrumittaukset



**PARKANON KONE
JA METALLI OY**
(933) 82 750, 949 234 586



Pirkanmaan
KOKONAISSIIVOUS Oy

PARKANO,
39750 KUIVASJÄRVI

☎ 949 627 290 tai
(931) 441 447

STUDIO

Parkanon Kuvaamo Ky

Parkanontie 45, 39700 Parkano, puh. (933) 82 433

1
kuvat joppa
tunnissa

**Kun
pikkunälkä
yllättää**

PUISTOGRILLI Inkeri Suojanen

Parkanontie 41
puh. 949 641 788

- Saat halvalla korkealaatuisia tuotteita
- Edulliset maksuehdot
- Ilmaisen kotiinkuljetuksen

• ASKO • ISKU • ARTEK • MARTELA • LUNDIA
• MUURAME • JA YLI 200 MUUTA VALMISTAJAA

SISUSTUSTALO TAMMELA

Teollisuustie 2 39700 PARKANO Puh. (933) 81331
Torikatu 15, 38700 Kankaanpää. Puh. (930) 81331

BLUE DUN OY

MOODI OY

- tietokoneita
- kirjoittimia ja oheislaitteita
- verkkotuotteita
- kiintolevyjä
- palvelua
- hyvää joulua

p. 931-220 911

Fax. 931-220 711

- Al-kaapelihyllyt, — Sähkötiet, — Lämpösäteilijät

LÄMPÖMAJORA KY

Vaasankatu 39700 PARKANO
puh. (933) 824 07, fax (933) 83600, auto 949 654 320

COPLEAN KY

CNC-levytyöstökoneet • CNC-koneistusyksiköt
• ROBOTTI mekanisoitu hitsaus
+ INS.TSTO suunnittelupalvelu
prototyypivalmistuksineen käytössäsi.
TUNNETULLA AMMATTITAITOILLA

Vaasank. 9, 39700 PARKANO
puh. (933) 824 07, autopuh. 949 227 954,
telefax (933) 83600

Hanakat.
LVI-ASiantuntijaliike

Hanakkaa
Joulua

LVI-TALO
KANNOSTO KY

39700 Parkano, Teollisuustie 18,
puh. (933) 824 00 ja 949 261 456



PARTURI-KAMPAAMO-SOLARIUM

AULI

puh. 83 151
Parkanontie 45—49
39700 Parkano

AVOINNA YÖTÄ PÄIVÄÄ

TERVETULOA



SHELL-PARKANO



Parkanon Lasikuitu Ay

Parlas-veneet, kanootit ja
lujitemuovityöt, raaka-aineet

Pahkalan teoll.alue 830 58

TOIVOTAMME
RAUHALLISTA JOULUA
JA HYVÄÄ UUTTA VUOTTA



Lämmintä Joulua

PARKANON LÄMPÖ OY

PHILIPS — TUNTURI
JOULUA JUHLISTAMAAN

Alan vanhin erikoisliike paikkakunnalla

PYÖRÄ JA TV-HUOLTO KY

puh. 82185

Puusepäntiike

PAJUNEN KY

39700 Parkano, puh. 933-82254

HENKILÖNOSTIMET

Bronto 10 m

Vila 20 m

vuokraa



KEHYSTYKSET • TAULUT • TAIDETARVIKKEET

Taide ja Kehys

Parkanontie 81, 39700 PARKANO
Puh. (933) 811 92, auto 949 333 078



KIITOKSET HYVÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ
RAUHALLISTA JOULUA

HATAN
PUUTARHAPALVELU

Satakunnankatu 22 PARKANO

**TRAKTORI- JA
KAIVURIURAKOINTIA
PENTTI KUUSIKKO**

puh. 949 233639

KOSTIN KORJAAMO

Kiviniitunkatu kp2

933-82760

SINUA LÄHELLÄ
EUROMASTER

RENGASPAROONI

Teollisuustie 20, 39700 PARKANO, Puh. (933) 82149

RENKAITA FILLARISTA PILLARIIN

**TERVETULOA EDULLISILLE
JOULUOSTOKSILLE**



**PARKANON
KELLOLIIKE**
Kalliokoski & Majjala
puh. 82588

**Euro HAMSTERISTA
HALVALLA
HAMSTERI Oy**

TEOLLISUUSTIE 2, 39700 PARKANO, PUH. 81 142

AUKIOLOAJAT: ma 10-18, ti sulj., ke-pe 10-18, la 9-14



Ikkunalasia määramittaan leikattuna,
nopeat toimitukset ja edulliset hinnat

PARKANON LASIPALVELU/KORUPEILI OY

Puh. 448 2842, Fax. 448 3227

Kyllästämme myös arseenittomalla aineella

Parkanon Puukylläste Oy

A & R Juurakko

puh. 933-83103

auto 949 530 854

koti Ari (933) 819 59 Reijo (933) 331 14

Lämpimät kiitokset mielekkäästä
yhteistyöstä VUONNA 1993.
Rauhaisaa Joulua!

KUKKARUUTU

Kirkkokatu 5, Parkano (933) 83 638

TALVIASUTTAVAT HIRSIMÖKIT MUKAVUUKSILLA

6 h ja 8 h (uusi mökki)

- ❖ Hyvät ulkoilumahdollisuudet mm. Paroonin polku
- ❖ Vuokrataan vrk, vkl ja viikko
- ❖ Myös pienille ryhmille
- ❖ Ruokapalvelua

SILLANPÄÄN MAATILAMATKAILU Puh. (933) 82 879

Os. Niemenmaantie 334, noin 6 km Parkanon keskustasta Kurun suuntaan.



LÄHIPALVELUA 100 VUOTTA

Puh. Parkano 83 393

KIINTEISTÖHUOLTO- JA RAKENNUTTAJAPALVELU MÄKIKOSKELA KY

Puh. (933) 82 518
Autopuh. 949 620 836

TEEN ALIHANKINTA- JA KORJAUSKONEISTUKSIA

Sorvaamo Ari Laurinaho

Puh. (933) 81 458
Tuomenhaara, Parkano



Kirjanpitoimistojen Liiton jäsen TILI JA KIINTEISTÖ KY PITSINKI

Jokitörmänkatu 16 B, Parkano
puh. (933) 81 438

Samara
Lada

VALTUUTETTU HUOLTOKORJAAMO

Mazda

- Huollot
- Korjaukset
- Takuuasiat
- Varaosat

PARKANON AUTOKORJAAMO J. & J. KOSKINEN

Pentin teollisuusalue, puh. 81 303, (448 1303)

"On ideaa"

Mainos & Viestintä
Tarja Puolanne

PARKANO (933) 81 870

PARKANON LAATUKENKÄ KY Airi Tekokoski

Parkanontie 51, 39700 Parkano
P. (933) 82 191



JOULU ON TULPPAANIN PUNAA
JA HYASINTIN TUOKSUA...

Joulurauhaa Kaikille

PARKANON KUKKA- JA HAUTAUSTOIMISTO

Parkanontie 41

AAMULEHTI, Asioimisto

Tarjoukset
Tilaukset

Soita (933) 82 421
Tapani Häkkinen



ASIA ON PUTKESSA

FennoSteel Oy
PURSO GROUP



PUTKITEHDAS Teollisuustie 9 Puh. (933) 4480 300
PAKOPUTKITEHDAS 39700 PARKANO Fax (933) 4480 303

TILITOIMISTO Marja Saarivirta Ky

Keskuskatu 7, 39700 PARKANO
Puhelin & faxi (933) 82 555

Rengas-Betoni Ky

LAPINNEVA, 933-445 205, 448 0078
816 65, 949-622 432, 949-622 305

LAAJAT VALIKOIMAT

Elintarvikekioski SEIJAN KISKA

Yliskylässä
Avoinna ark. klo 12.00—19.00
la—su 12.00—18.00
puh. 81 172

TERVETULO
OSTOKSILLE

AUTOJEN KOLARIKORJAUKSET
SEKÄ MAALAUKSET

AUTOMAALAAMO

P. Honkaluoma Ky

☎ 933-459 945, koti 933-814 08
Jaakkola



Lähikauppa Tuunainen

39750 KUIVASJÄRVI, puh. 446 116

VANTERÄ KY

Parkano,

☎ (933) 818 87



Parkanontie 45
Puh. (933) 834 57

ROMULIIKE PERTTU LEMPINEN

PARKANO
puh. (933) 441 221, 949 333 655

Parturi-Kampaamo HELKA MÄKIRANTA

Parkano
puh. 82459

Parkanon Ratsastustalli J. Vesanto & P. Virranhaara

Puh. (933) 815 11



Parkano p. 830 34

MÄNTYPIRTTI

toivottaa asiakkailleen

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

PARKANON TERÄHUOLTO KY

☎ (933) 824 95

Kello-Kulta E. Syrjänen

Puh. 821 81

OPTIKKO SYRJÄNEN

Parkano — puh. 821 81
Ikaalinen — puh. 6520

SANELMAN VAATEAITTA

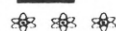
Parkano puh. 825 51

RAVINTOLA PIPPURI

Parkano puh. 827 54



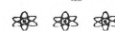
PARKANON TV-ELEKTRONIIKKA HUOLTO



T. Kovesjärvi

Peltokuja 6

39700 Parkano (933) 812 96



Eijan Kukka

Keskuskatu

Avoinna: ma—pe 15—19

la—su 10—19

Puh. (933) 82 786, kotip. 446 188

Kolarikorjaukset

Maalaukset

T.M.I.

Ramin
AUTOPELTI JA MAALAUS

Teollisuustie 21 • 39700 Parkano • ☎ (933) 448 0006

LINJA-AUTOASEMAN KAHVIO

39700 Parkano
puh. (933) 82 001
Avoinna: ma—pe 07—21.15
la 09—21.15, su 12—21.15



Kahvia
lehtiä
makeisia
kebabbia
juomia
ym...



Hyvää Joulua
ja
ONNELLISTA Uutta
Vuotta



PUH. 83195 PARKANONTIE 51

*Hyvää joulua ja
Onnea uudelle vuodelle toivottaa*
— HINAUSPALVELU — PAKETTIAUTOPALVELU
PAULI SYVÄNEN
PARKANO, 933-82726 tai 949 232 270



**LEHTISAAREN
KUKKA JA
PUUTARHA**

puh. 81813 Parkanontie 72, liike
puh. 82806 Kissakivi, puutarha

ASENNUKSET JA SUUNNITTELU HOITAA

PARKANON SÄHKÖTUOTE KY

39810 Linnankylä, puh. (933) 442 4293
fax. (933) 442 4330

HYVÄÄ JOULUA SEKÄ ONNELLISTA UUTTA VUOTTA



AURESKOSKI OY
Aurejärventie 70, 39700 Parkano



**RAIVALAN
KYLÄKAUPPA**

PUH. 442 2215

KONEPAJA KoPAR OY

PARKANO

**9 hengen
TAKSIA**

saatavana ajoon
ympäri vuorokauden
MYÖS PYÖRÄTUOLIPAikka

TARJA MARTTILA

puh. (933) 446 255, 949 231 610



KODINKONEHUOLTO

Jukka Kivimäki

puh. 933-81185

PARKANO

autopuh. 949-236284

PÄIVYSTYS klo 9–11.00



PARKANON

RAKENNUSTARVIKE

Pekka Seppälä Ky, Hahkamäenkatu, Parkano puh. 826 96

**Huoltokorjaamo
E. LEPISTÖ**

Korjaamo Parkanon Varaosakeskus

Puh. 83380, autop. 949 637 622



Teollisuustie 9 39700 PARKANO puh. (933) 44 311, telefax (933) 81 760

**Kampaamo
Maija Autio**

Keskuskulma II-kerros
Parkano puh. 933-82994

VAATTEITA
AIKUISILLE NAISILLE

vaate-soppi

Parkanontie 41, puh. 836 43

PARKANON APTEEKKI

PUH. 82022

**PARTURILIIKE
RISTOLAINEN**

Puh. 448 1266

PALVELEMME ILMAN AJANVARAUSTA.

Sisällysluettelo

	Sivu
PAKOLAISUUS Altti Mansikkamäki	1
ILOITKAA JA RIEMUITKAA Maija-Liisa Lehdonmäki	2
RAUHAISAA JOULUA PARKANOLAISET Ari Lamminmäki	3
PUHEENJOHTAJAN PALSTA Markku Riihiviita	4
PARKANON KIRKON KORJAUS V. 1993 Erkki Hirvi	5—8
KOULUMIEHEN MUOTOKUVA Toini Vainio	9—10
VETERAANIPERINNE VOIMISSAAN Tarja Puolanne	11
VETERAANIN PUHEENVUORO Onni Kallioniemi	12—13
LAPSUUDEN KAIHOJA Anna-Liisa Periaho	13
WREDEBYSSÄ VAALITAAN SUVUN HISTORIAA	
JA PERINTEITÄ Tarja Puolanne	14—15
KUN TELEFOONI TULI KUIVASJÄRVELLE Pentti Vataja	16—17
JOULUMIETTEITÄ Anna-Liisa Periaho	17
PARKANOLAISIA BALLADEJA Jaakko Kaappa	18—19
PARKANON TAIDEKERHO RY 20 VUOTTA	20—21
KOULUKYYTI Anni Havunen	22
KALLION ALUEEN KYLÄTOIMIKUNTA Sirkka Tuominen	23—24
UUODEN 1992 MAATALOUSYRITTÄJÄ Maarit Lehto	25
PARKANON UUODEN 1992 YRITTÄJÄN AJATUKSIA Altti Mansikkamäki	26
ERILAINEN JOULU NELJÄ UUOTTA SITTEN Aila Järvirova	27—28
JOULUKIRKKO Hellin Salmenoja	28
NUORET KIRJOITTAVAT	29—30
RAKAS HARRASTUKSENI Sirpa Juupajärvi	31—33
RIIHITONTTU — TARINA LAPSENMIELISILLE ”Toukokuu”	34—35
LUONTOON, PARKANOON Reijo Ojennus	35
TAIPALUKSEN KAISA-MUMMU TAIKOJEN TEKIJÄ Aino Kalliokoski	36
KOLME KOVAA AUTOA	37
MUISTELMIA JATKOSODAN HYÖKKÄYSVAIHEEN	
AJOILTA 1941 Tapani Virtanen	38—40

Hyvää
Joulua
Toivottaa



MUSTA PÖRSSI

PARHAAT MERKIT • SOPIVAT HINNAT

PARKANONTIE 41 • PARKANO • (933) 448 0244

kesport parkano

Parkanontie 66, 39700 PARKANO, puhelin (933) 83 840

PARHAAN PALVELUN TAVARATALO

TAVARATALO

K PEKKA

Pekka
KAHVIO

PUH. (933) 83 133 KONTTORI (933) 83 134

BUSSEITTAIN HYVÄÄ JOULUA



(933) 86282

(933) 88434

Ikaalisten Auto oy



**Lämpimät
LAHJAIDEAT
Ja kaikki
JOULUHERKUT
Satapirkasta
Tervetuloa
jouluostoksille!**

**MARKET
SATAPIRKKA**

EDULLISTA
OSTOAIKAA

ma—pe 9—20
la 9—16

Sata-Häme Soi 27.6.-3.7.1994 *Ikaalisissa*

Konserttilippujen myynti
on alkanut!

Lahjaksi:

Jouluna, Keväällä, Juhlapäivänä...
Äidille, Isälle, Ystävälle...

Myynnissä jo:

- * Hopeinen Harmonikka – lasten
valtakunnallinen harmonikansoiton kilpailu.
- * Kultainen Harmonikka –
viihdeharmonikan Suomenmestaruuskilpailu.
- * Valkea Ruusu –
kauneimpien viihdesävelmien konsertti.

SATA-HÄME SOI

Tiedustelut ja lippuvaraukset Sata-Häme Soi
Puh. (933) 869 91, telefax (933) 4501 365

KOTI JOULUKUNTOON!

**MEILLÄ SINUA PALVELEVAT
MM. SISUSTUKSEN JA KODIN-
KUNNOSTAMISEN ASIAANTUNTIJAT.**

POIKKEA TALOSSA.

**AIVAN PARKANON KESKUSTASSA.
PALVELEVA – EDULLINEN
RAUTA-MAATALOUSKAUPPA.**



Parkanon

K-RAUTA

Pasi Hirviniemi Ky, PL 29, Parkanontie 66 C, 39700 Parkano, puh. (933) 82 222

